

МИХАЙЛО КОВАЛЬЧИН

“БУРИЙ”

90 ЛІТ

**СПОГАДІВ ТА МРІЙ
ВОЯКА УПА**

МИХАЙЛО КОВАЛЬЧИН – “БУРИЙ”

90 ЛІТ
СПОГАДІВ ТА МРІЙ
ВОЯКА УПА

MYCHAJLO KOWALCZYN – “BURYI”

**A 90 YEAR CHRONICLE
OF
AN UPA FREEDOM FIGHTER**

New Jersey, USA • 2009

МИХАЙЛО КОВАЛЬЧИН – “БУРИЙ”

**90 ЛІТ
СПОГАДІВ ТА МРІЙ
ВОЯКА УПА**

Нью Джерсі, ЗСА • 2009

Ці короткі спогади присвячую своїм друзям з УПА і ОУН, з якими доводилося брати участь в боротьбі з ворогами України.

Деякі друзі ще живуть, а багато з них уже у кращому світі.

Вже від довшого часу, просили мене моя дочка Зеня і син Тарас з родинами, щоб написати щось про себе, як вояк УПА. В правді, декторі ці спогади були давніше друковані в наших газетах, але не усі їх читають.

Я також включаю в цю книжку мою віршову біографію написану моїми дітьми в час мого 80-літнього ювілею.

Тож своїм дітям, внукам і чи малій родині в Америці, як і в рідній Україні, я дарую мої спогади в письмі і в світлинах життя.

For some time now, my daughter Zenia and my son Taras and their families have urged me to write about my history as a soldier of the UPA. Parts of this history have already been published in our newspapers, however, not everyone reads these.

And so, I dedicate these memoirs, in writing and in photographs, to my children and my grandchildren, to my family in America and in my beloved Ukraine.

I have also requested that Zenia and Taras include in this book, the biography they had composed in prose form, as text to a slide show presentation, on the occasion of my 80th birthday.

Some of the friends in the UPA and the OUN with whom I fought against the enemies of Ukraine still live; many are in a better place. I dedicate this brief memoir to all of them.

Редакція і оформлення – Зеня Ковальчин Брожина

Консультант – Тарас Ковальчин

Переклад з української – Марко Тарнавський

Англомовна редакція – Тамара Стадніченко

Editing and Layout – Zenia Kowalczyń Brożyna

Consultant – Taras Kowalczyń

Translation – Mark Tarnawsky

English Editor – Tamara Stadnychenko

Library of Congress Control Number: 2009942931

Всі права застережені

© Copyright 2009 Mychajlo Kowalczyń

**Михайло Ковальчин – “Бурій”. Дегендорф, Німеччина, 1947 р.
Mychajlo Kowalczyń – “Buryi”. Degendorf, Germany, 1947.**

ВСТУП

До джерел історіографії, які вважаються в науковому світі першорядними, разом з автентикованими документами, належать мемуари очевидців. Разом зізнання і документи встановлюють історію даної події та доби. Важливо усвідомити, що студії історії, це не тільки збірка статистики, дат, документів оформлених у прозовому переказі. Висвітлення історичних подій збагачене передусім представленням цих подій особами, котрі їх пережили або і творили. Такі висвітлення вияснюють, чому так було, а не інакше, а також чому творці діяли так як вони діяли, а не інакше. Для істориків мемуари очевидців, це основне тло, на якому відображується історична подія чи події.

Для опису чи представлення історичних подій бездержавної нації, всупереч часто і спотворення цієї історії т.зв. переможцями, мемуаристика далеко більш цінна, бо вона являється єдиним засобом представлення правди чи версії переможеного. Наша трагедія, це реальність, що від княжої доби до 1991 року, окрім тільки короточасових проявів власної влади, ми залежали від доброї волі не тільки чужих людей, а в більшості ворогів. Немов зачароване колесо, за нас писали історію і тим самим нас і далі гнобили.

Одною з найбільш героїчної, але рівночасно мало зрозумілої і оціненої доби модерної української історії – це доба боротьби ОУН-УПА. Спотворена ворогом та знецінена навіть власним народом, збаламученого ворожою пропагандою, яка закорінилась в прошарках навіть рідного населення, наївного, але інколи і агентурного. Рівночасно різні сатрапи ворожої комуністичної лайки повели подібну пропаганду про ОУН-УПА на Заході. Так, що й досі майже двадцять років після проголошення незалежності, Україна як держава не зуміла пошанувати своїх героїв.

Все ж таки, ця боротьба і її речники були не тільки опором ворогам України у різній формі на протязі майже двадцять-п'яти років активної фізичної боротьби, а опісля продовжували цю боротьбу різними доступними формами, впливаючи на т.зв. вільний світ, продовжуючи „холодну війну,” а також були і надхненниками нового покоління, яке завдало тріщини совєтсько-московській імперії всередині, що остаточно doprowadило до її розвалу. Без сумніву завдяки цій боротьбі Україна

сьогодні, бодай, елементарно національно свідоміша, чим та нещасна Білорусь, хоч керована у багатьох галузях не патріотами, а радше спритними опортуністами, які просто перефарбувалися.

Американський журналіст Том Броков у своїй книжці „Найкраще покоління” назвав покоління американців, котре виросло між двома світовими війнами, таким окресленням. Він вказав, у яких важких обставинах виростало це покоління, яке просто не мало нагоди виростати з невинними пригодами, знайшло себе на полі бою в найбільш примітивних обставинах, де змагалися найбільш жорстокі режими в історії людства. Повернулось додому переможцем, щоб відбудувати своє втрачене життя, – і народ з вдячністю зустрічав його з відкритими руками. Це покоління продовжувало працювати і дало світові і своєму народу дуже багато. Рівночасно до кінця свого пригодницького та продуктивного життя воно залишилось засадничо скромним.

Мабуть сильніше представлення можна зробити про наше українське покоління того часу. Можна навести приклад автора цих мемуарів, який виріс між двома світовими війнами на кров’ю зрошеній землі, окупаній три рази різними окупантами, а в час війни його земля була основним полем бою між двома найжорстокішими режимами в історії людства. Він був активним учасником боротьби свого народу у час війни. Ця боротьба була гарту його життєвого шляху, хоч вона відібрала від нього невинну молодість та можливість зажити звичайним життям. Війна закінчилася, але не для нього і його народу, ніхто його не зустрічав, він мусив втікати та влаштовувати життя для себе і своєї сім’ї від початку. Помимо власних матеріальних потреб, він не залишив працювати для свого народу та для тої ідеї, яка інколи мусіла виглядати безнадійною. Він залишив своїм дітям і грядучим поколінням історію, а важливіше приклад гарту, жертви та посвяти. На присмерку свого трудюбимого життя він залишився надзвичайно скромним з подивугідним п’ятизизмом до свого народу.

Михайлю Ковальчин, представник цього покоління, який своє життя присвятив ідеї відновлення державності і забезпечення добробуту своїй українській нації. У цьому мемуарі читач матиме нагоду запізнати історію-зображення члена ОУН і вояка УПА з його особистим навітленням. Читач матиме нагоду краще запізнати добу і її творців – наше українське „найкраще покоління”, якого представники не мали і залишились до кінця без будь-яких претенсій. Вони, просто, краще як другі зрозуміли, що:

“Зродились ми великої години,
з пожеж війни і з полум’я вогнів –
плекав нас біль по втраті України,
кормив нас гніт і гнів на ворогів.

І ось ідемо в бою життєвому,
тверді, міцні, незламні мов граніт –
бо плач не дав свободи ще нікому,
а хто борець – той здобуває світ.

Не хочемо ні слави ні заплати –
заплатою нам розкіш боротьби:
солодше нам у бою умирати
як жити в путах, мов німі раби.
Доволі нам руїни і незгоди –
не сміє брат на брата йти у бій.
Під синьо-жовтим прапором свободи
з’єднаєм весь великий нарід свій.

Велику правду для усіх єдину
наш гордий клич народів несе:
"Батьківщині будь вірний до загибелі –
нам Україна вище понад все!"

Веде нас в бій борців упавших слава –
для нас закон найвищий та наказ:
Соборна Українська Держава –
вільна, міцна, від Тиси по Кавказ."

(Гімн ОУН)

Аскольд Лозинський

INTRODUCTION

It's important to realize that the study of history is not simply a collection of statistics, dates, and documents and the way these are organized within a prose narrative. In addition to authenticated documents, scholars consider the memoirs of eyewitnesses to be among the most valuable of historical sources. Documents and testimony, together, establish the history of a particular event or era. For historians, the memoirs of eyewitnesses are an essential backdrop for historical events. Accounts of events from people who lived through or participated in the events enrich our understanding of history. They allow us to comprehend why things happened the way they did and why the principal historical actors did what they did.

Memoirs are especially valuable to the study of the history of a stateless nation in that they can present a true picture of events that contradicts the version propagated by the victors or, at least, presents the point of view of those who were defeated. Our tragedy is that from the era of the kniazi (Kyivan princes) until 1991, except for a few short periods of self-rule, we were dependent on the good will of strangers, who were mostly enemies. Like a vicious cycle, history was written for us and then served to oppress us further.

One of the most heroic, and, at the same time, least understood and appreciated, eras of modern Ukrainian history is the era of the struggle of the OUN-UPA (the Organization of Ukrainian Nationalists-Ukrainian Insurgent Army). Bowdlerized and distorted by the enemy, this history is also undervalued by its own people, many of who were befuddled by enemy propaganda that took root in segments of the native population as a result of naïveté or, sometimes, as a result of the work of enemy agents.

Nevertheless, this movement and its representatives constituted a resistance, in various forms, to the enemies of Ukraine during the course of twenty-five years of active struggle. The resistance then continued through other means: informing and influencing the so-called "free world," prolonging the Cold War, and, finally, inspiring a new generation that began to undermine the Soviet-Muscovite empire from within, leading to its eventual disintegration. There is no doubt that, as a result of this struggle, today's Ukraine is fundamentally more nationally conscious than the unfortunate

Byelorussia, despite the fact that many of its leaders are not patriots but opportunistic apparatchiks who have simply mutated.

In his book *The Greatest Generation*, American journalist Tom Brokaw wrote about the generation of Americans who grew up between the two World Wars. He pointed out the difficult circumstances in which members of that generation came to maturity, that they simply didn't have the opportunity to grow up with innocent adventures and, instead, found themselves on the field of battle, in the most primitive of circumstances, battling the cruelest regimes in the history of man. Having achieved victory, they came back to America to reconstruct their lives, and a grateful nation greeted them with open arms. The individuals who embodied this greatest generation continued working and gave all they had to America and to the world, retaining an innate humility to the end of their adventurous and productive lives.

Perhaps, an even stronger picture could be drawn of the Ukrainian generation of that time. One can point to the example of the author of these memoirs, a man who grew up between the two wars in a land drenched in the blood of two wars, a land that was invaded and occupied three times by various armies and served as the principal battlefield in a war between the same two cruel regimes faced by Americans of the greatest generation.

Mychajlo Kowalczyn was an active participant in his nation's war-time struggle. This struggle shaped his future path in life, even though it erased youthful innocence and precluded the possibility of a normal life. The war ended, but not for him, nor for his country. No one welcomed him home from the war. Instead, he was forced to flee and establish a new life for himself and his family. Despite his difficulties, he never ceased working for his native country and for an ideal that, at times, must have seemed hopeless. For his children and future generations he has left a history and, more importantly, an example of endurance, dedication, and sacrifice. In the autumn of his life he remains exceptionally modest and continues to manifest an incredible dedication to his people.

As a representative of his generation, Mychajlo Kowalczyn dedicated his life to the idea of renewing Ukrainian statehood and insuring his nation's prosperity. Through his words, through his personal perspective, the reader of this memoir will learn the history of a member of the OUN and a soldier of the UPA. The reader will also learn more about the era and the people who were part of Ukraine's "greatest generation" — the people who were and remain unassuming and modest and who simply understood better than most that:

"We were born in a great hour,
from the conflagrations of war and the flame of fire,
weaned on the pain of losing Ukraine,
and fed by oppression and anger at the enemy.

We go into life's battle,
Hard, strong, unbreakable as granite –
Crying has never given one freedom,
But he who fights, conquers the world.

We want neither glory nor pay –
Our compensation is the glory of battle.
It's sweeter to die fighting
Than to live, like mute slaves, in chains.

We've had enough of ruin and conflict –
No brother should dare fight his brother.
Under the blue and yellow flag of freedom
We shall unite this great nation of ours.

Our proud motto brings
A single great truth for all.
Be faithful to your nation till death,
For us, Ukraine above all!

The glory of the fallen leads us into battle,
For us, the highest law and command,
Is a sovereign Ukrainian state
Free and strong, from Tysa to the Caucasus.

(The OUN anthem)

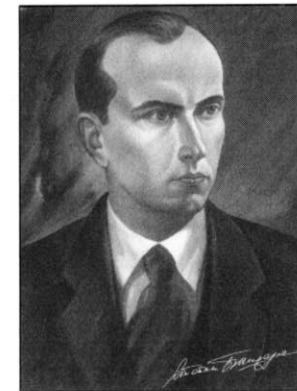
Askold Lozynsky

Симон Петлюра
Symon Petlura

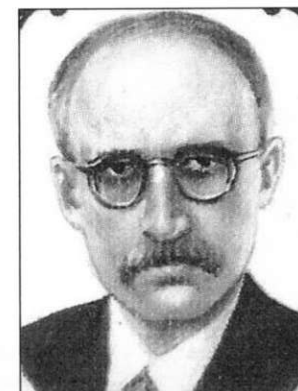
Євген Коновалець
Evhen Konovaletz

Степан Бандера
Stepan Bandera

Роман Шухевич
Roman Shukhevych

Ярослав Стецько
Yaroslav Stetsko

Василь Кук
Vasyl Kuk

Україно, — ти моя молитва
Ти моя розпука вікова...
Гримотить над світом люта битва
За твоє життя, твої права.

Василь Симоненко, 1962 р.

МИХАЙЛО КОВАЛЬЧИН “БУРИЙ”

Автобіографія

Народився 10 квітня 1919 р. в селі Грушатичах, Перемиського повіту, у пів заможній родині Павла і Марії (з дому Годяк). У родині було нас трьох братів і одна сестра. Я був наймолодшим. Мама померла як мені було п'ять років. В селі закінчив публичну школу, а відтак почав бурсадське життя і науку в гімназії в Перемишлі, на вул. Словадського. На жаль, не задовго помер батько і я мусів залишити школу, бо нестало грошей на оплату бурси.

Почав працювати в пекарні, а в між часі учитися в торговельній і фаховій школі. З приходом більшовиків був я учнем дев'ятої і десятої класи, коли застала мене війна, 22 червня 1941 року. 15 липня того ж року став членом юнацтва ОУН, а 8 січня 1942 р. став членом ОУН. Відтак, на доручення ОУН вступив до української поліції на станиці в селі Селиськах. Звідси переїхав до Львова на поліційну під-старшинську школу, де її відбував разом з Ярославом Коцюлком, пізніше сотенним Крилачем. Там я одержав ступень десятника. По повороті зі школи мене приділено на поліційну станицю в Медиці, де я був заступником ком. Володимира Щегельського — “Бурлаки”. Звідти, разом з ним, ціла станиця пішла до УПА

під командою ком. “Рена” — Мартина Мізерного, з яким перейшли фронт до Чорного Лісу. По дорозі, у м. Перегінск, ми випустили з тюрми около 300 в'язнів.

По повороті з Чорного Лісу я вступив до під-старшинської школи УПА ім. Пол. Коника в Делягівському Лісі, де одержав ступінь старшого булавного. З часом, я перейшов старшинські й підстаршинські курси СБ. Моя праця була в СБ команданта боївки, підрефе-

Посвідка Підстаршинської Школи УПА.
UPA Officers Training Certificate.

рента і відтак референта СБ 3-го району Холодний Яр. Моїми провідниками були Іван Мандрика — “Летун” і провідник “Потап”.

В 1946 році був я учасником великого бою у Бірчі, де був свідком героїчної загибелі полковника Коника, сотенного Горського і інших друзів. Як виявилось пізніше, про нашу акцію на Бірчу, повідомив поляків зрадник Ярослав Гамівка — “Вишинський”.

В липні 1946 р. в бою у Ямні Долішній, я був тяжко ранений усколками гранатомета. Лікувався у санітарних криївках, які знаходилися в поближчих селах. Усковки так і залишилися у тілі, аж на предиво, в Дегендорфі, рік пізніше, один осколок вийшов сам з хребка. Я його ношу зі собою до нині, на пам'ятку.

А тепер про Великий Рейд УПА на Захід зі сотнею Громенка, 2 червня 1947 р. Тривав він 93 дні. Рейд не був стелений пахучими рожами, а радше тернистими, де в щоденних боях гинули друзі. Рейд почався зі села Бальниці, де ми попрощалися з Україною, зі сльозами в очах. Кордон на Словаччину ми перейшли без одного стрілу. Словаки ставилися до нас дуже гарно. Помагали нам чим могли, чого не можна сказати про чехів. По трьох місяцях, 17 вересня 1947 р., ми прибули до Пассава, Німеччина, в американську зону, де здали зброю, хоч деякі, включно зі мною, залишили собі пістолі, на всякий випадок.

Після тижня нас перевезли до більшого табору в Дегендорфі. Це були бувші німецькі касерні, в яких ми перебули біля трьох місяців. Ставлення американців до нас було дуже добре. Харчування знамените, лише переслухання американців видавалися нам дивними. Наприклад, вони питали “скільки вам платив Степан Бандера, щоб ви були в УПА?” або “якщо Сталін не був добрий, то чому український народ не вибрав іншого?” і т.п.

Нарешті люди довідалися, що в таборі є упісти і стали відвідувати нас кожної неділі та допомагати нам різним одягом, якого нам бракувало. Але найбільше вразила нас вістка, що тут громада поділена на різні партії, які себе взаємно поборюють. Нам, упістам, з цієї причини було дуже прикро, бо ж в Україні боротьбу вели ОУН, УПА, УГВР, а тут казали, що УПА, це видумка Бандери і жодна УПА не існує, а ті, що прибули (тобто ми), це лісові робітники.

З табору Регенсбург приїздив до нас священник (не пригадую ім'я) правити Службу Божу, в якій майже всі брали участь.

Настав час, коли Сталін почав домагатися видання упістів як німецьких колаборантів. Хоч СССР був союзником Америки, однак американський ген. Клей, відповідальний за американську зону, не повірив Сталінові й прикінці грудня 1947 р. нас вивезли в околиці українського табору ДіПі в Лянзгуті. Американці почали стріляти по лісі, на вигляд нашої втечі. Так ми опинилися на правдивій волі, хоч без документів. З Лянзгута організація ОУН-б переселила нас по різних таборах ДіПі.

Я вважаю доцільним пригадати про звернення воюючої України до бійців і командирів рейдуючих відділів УПА. Цитую: “Ви мужньо виконали

своє завдання, покладене на Вас Українською Головною Визвольною Радою. Край зі запертим віддихом слідував за Вашим рейдом, а його успішне закінчення викликало в Краю величезну радість. Весь народ радіє, бо Ви добилися аж за другу стіну більшовицької тюрми народів, щоб там перед цілим світом скласти протест проти гноблення українського народу російсько-більшовицькими загарбниками і сказати правду про визвольну боротьбу на рідних землях. Підписано: голова Секретаріату УГВР і Головний Командир УПА, генерал-хорунжий УПА Р. Лозовський – Чупринка.”

Нас вийшло з України понад 700 упістів і членів ОУН. Дійшла – половина.

Я приїхав до табору ДіПі Міттенвальду “Єтеркаксерне” в грудні 1947 р. Там було понад 3000 українців, в тому 30 упістів, яких я очолював. Тут жили і дивізійники, які повернулися з Румунії. Люди нас дуже гарно прийняли, а головою табору був мгр. Михайло Дужий, великий прихильник упістів. Він був дуже приязний до всіх людей, за що його дуже шанували. В таборі була гімназія, торговельна школа і семінарія. Був театр Володимира Блавацького, який часто ставив різні вистави; Спортове Товариство “Леви”, дві церкви – католицька і православна; діяли організації СУМ і Пласт. Проваджено курси: столярські, шоферські й пльомберські. Упіст, скульптор Михайло Черешньовський – “Петро” провадив курси різьбарства.

Тут я і одружився з Іриною Стефанією Світенко, яка якраз була по maturі. Хочу розказати ширше про наше вінчання. Воно було сенсаційне тому, що в цей день брало шлюб трьох старшин УПА. Вінчав нас в греко-католицькій церкві о. Богдан Смик, знаний пластун і громадський діяч. Шлюб брали Степан Голяш з Марійкою-Надією, Модест Ріпецький з Марією-Оксаною і я з Іриною. Надя і Оксана були також упістками. Табору рада і організація ОУН допомогли нам улаштувати пам’яткове весілля. Учасниками вінчання було багато членів Головного Проводу ОУН. Наше вінчання було величаве й тим, що відбувалося на самі Зелені Свята, 12 червня 1949 року.

У Міттенвальді жив знаний д-р Володимир Загайкевич, який помер в 1950 р. Мені довелося пращати його від імені УПА.

3 березня 1951 року, вже з донечкою Зенею, ми приїхали до Америки. Деякий час ми жили в Нью Йорку, а тоді переїхали до Філядельфії, де в 1956 році народився син Тарас. Дітям дали ми вищу освіту. Зеня стала провідною пластункою, а Тарас – сумівцем.

Став я працювати у фабриці пильників. Праця була тяжкою і я заробляв 63 центи на годину. Відтак, став я купцем. Разом з дружиною відкрили пекарню, а пізніше ресторан. Тут також прийшлося тяжко працювати.

В 1953 році кинувся у вир громадської праці. Відкрив Відділ Товариства Колишніх Вояків УПА у Філядельфії з дев’ятома членами, які вибрали мене головою, яким я є до сьогодні. Пару літ пізніше мене вибрали головою Головної Управи Товариства Колишніх Вояків УПА ім. ген.-хор. Романа Шухевича-Тараса Чупринки на Америку. Об’їхав ряд місцевостей

Америку і Канади з різними доповідями на упівські й політичні теми. Був я головою через 18 років, а моїм заступником був друг Лев Футала. Пізніше ми помінялися – він став головою, а я його заступником. По його смерті в 2008 р. я знов перебрав головуство.

Вже понад 30 років як створено Світове Братство УПА ім. ген.-хор. Романа Шухевича-Тараса Чупринки. Головою був Лев Футала, а я його заступником. У Філядельфії я був кілька-кратним головою 6-го Відділу ООЧСУ, а членом і досі. Через довший час був членом Головної Управи ООЧСУ в Нью Йорку, а відтак став її почесним головою. Через 20 років був головою відділу УККА у Філядельфії, а пізніше почесним головою.

Я є довголітнім провідним членом ЗУДАК-у, членом відділу кооперативи Самопоміч у Філядельфії, членом Суспільної Опіки Комбатанта, членом (через дві каденції) централі кооператив Самопоміч в Нью Йорку, членом Екзекутиви УККА в Нью Йорку. Від самого початку я є членом Екзекутиви Видавничого Комітету Літопису УПА в Канаді.

Виявом заслуги довголітньої громадської праці був я нагороджений багатьма грамотами і нагородами.

При проводі ОУН існує Політична Рада. За головуства п. Слави Стецько головами цієї Ради були д-р Микола Климишин і Степан Мудрик, а я був її членом. Рівночасно був довгі роки членом теренового проводу ОУН в Америці.

У нашій хаті ми гостили Ярослава і Славу Стецьків, проф. Івана Вовчука, проф. Стефана Ленкавського, проф. Лева Шанковського з дружиною, о. Володимира Романюка (пізніший Патріарх УПЦ) – він перебував у нас 10 днів; Петро Дужий, ред. Ігнат Білинський, ред. Данило Чайківський, ген. УПА Василь Кук (жив у нас 8 днів), ген. Петро Шандрук, Юрій Борець – “Чумак” з дружиною, Дмитро Грицько – “Цяпка”, пн. Караванські, Наталя Шухевич з донькою Марійкою, Юрко Шухевич, Степан Хмара з дружиною, ген. Іван Білас, ген. Стефан Скрипальський, ред. Юліян Середяк (з Аргентини). Усі гості хвалили мою дружину, яка справді любила й вміла приймати гостей.

В 1975 р. мене, як голову Головної Управи УПА в Америці, запросили з нагоди посвячення пам’ятника ген.-хор. Тараса Чупринки, в столицю Аргентини, Буенос Айрес, з доповіддю. Участь взяло багато людей. Другим промовцем був д-р Роман Малащук з Канади. При цій нагоді попросили мене сказати слово в річницю смерті сл.п. героя Григорія Мацейка, який в 1934 р., на доручення ОУН Стефана Бандери, убив Броніслава Пірацького, міністра Польщі у Варшаві. По вдалому атентаті, ОУН уможливила Мацейкові виїхати до Аргентини, де він одружився, мав доньку і там помер.

В Аргентині перебував я понад один місяць у ред. Юліяна Середяка. В той час я відвідав ще кілька місцевостей, де знаходилася українська громада. Пам’яткова була зустріч із проф. Василем Юнаковим, який вже в той час стратив весь зір. Він був знаний як представник пол. Євгена Коновальця в Італії. При зустрічі він обняв мене, поцілував в чоло і сказав:

“...Перший раз маю зустріч з вояком УПА” і заплакав.

Довелося мені побувати на похоронах великих людей, як Патріярха Йосифа Сліпого і в Римі нести його домовину. А на похоронах Степана Бандери і Ярослава Стецька (обох в Мюнхені) – пращав їх в останню дорогу від імені УПА.

З нагоди 50-ліття УПА 1992 року понад 150 упістів з Америки, Канади, Австралії і Німеччини з'їхалися в столицю України. Багато із нас перший раз бачили Київ і були захоплені як і містом, так і сердечним привітом громадян. Упісти зложили вінок на могилі Тараса Шевченка у Каневі і поклонилися пророкові. Лев Футала і я виступали з доповідями про УПА по різних містах України, де знов відчували підтримку і теплоту народу.

Родинна зустріч. Іван, найстарший брат, був повітовим провідником ОУН на Перемищині, за що був арештований і засуджений до розстрілу. Вирок змінили на доживоття, а відтак на 25 літ в Колимі, Караганді й Нореїнську, на Сибірі. Після амністії Хрущова, відсидівши 11 років, вийшов на волю. По 52-ох роках, Бог звелів, щоб ми знова зустрілися.

В 1994 році померла моя улюблена дружина, Ірина.

Другий раз я відвідав Україну в 1996 році, де якраз 28 червня був свідком радісної події – проголошення Конституції України.

В 1997 р. був я в делегації зустрічі з президентом Леонідом Кучмою в Нью Йорку, де я його, в імені Головної Управи Товариства УПА, просив визнати вояків УПА воюючою стороною в боротьбі за українську державу. Л. Кучма обіцяв докласти усіх зусиль, щоб визнати УПА, але УПА і досі не визнано. В тому часі я мав змогу зустрітися з його дружиною, а також з Дмитром Табачником, Віктором Удовенком та іншими посадовцями Леоніда Кучми.

Від 2005 року я перейшов жити до доньки Зені в стейті Нью Джерзі, де часто, при допомозі доні, відвідую свою Філадельфію, місто братньої любови, де наші люди мене називали “вітом української громади у Філадельфії”.

Часто я приємно згадую місто Перемишль, де провів я свої юнацькі літа. Радію, що нарешті, по кількасотніх літ неволі, воскресла наша Україна, але прикро, що вона і досі не є українською Україною, за яку ми воювали в УПА.

MYCHAJLO KOWALCZYN – “BURYI”

Autobiography

I was born on April 10, 1919, in the village Hrushatychi, located in the territory of Peremyshl (Przemysł), in the comfortably well-to-do family of Pavlo and Maria (nee Hodiak). There were three brothers and one sister in the family of whom I was the youngest. Mother died when I was five years old. I completed the public grade school in my village and then attended high school, living in a dormitory on Slovads'koho Street in Peremyshl'. Before long, unfortunately, my father died, and I was forced to interrupt my education because there wasn't enough money to pay for the dormitory.

I began working in a bakery and enrolled in a trade school. When the Bolsheviks came, I was in the ninth or tenth grade, and that's where the war found me on June 22, 1941. On July 15, 1941, I joined the ranks of the youth corps of the Organization of Ukrainian Nationalists (OUN). On assignment from the OUN, I then joined the police force and was posted in the village of Selys'ky. From there I traveled to Lviv to attend officer training school. Studying with Yaroslav Kotsiulko, who later became Captain Krylach, I attained the rank of sergeant. After returning from the school, I was assigned to the police station in Medytza where I served as assistant to Commander Volodymyr Shchehel's'kyj “Burlaka”. All those stationed in Medytza, including myself and the commander, then joined the Ukrainian Insurgent Army (UPA) contingents under the command of Martyn Mizernyi “Ren”, crossing the front with them into the Black Forest. On the way, in the city of Perehinsk, we freed some 300 prisoners.

After returning from the Black Forest, I enrolled in the UPA's officer training school, which was based in the Deliahivs'kyi Forest and named after Colonel Konyk. Here, I attained the rank of Master Sergeant. In time, I completed the lower and higher officer schools of the UPA's secret service branch, the Sluzhba Bezpeky (SB). I worked in the SB as the commander of a fighting unit, then as junior adjutant, and eventually as adjutant of the SB in “Kholdnyi Yar” subdivision under the command of Ivan Mandryka (Letun) and Vasyly Potap.

In 1946, while participating in a fierce battle at Bircha I witnessed the heroic deaths of Colonel Konyk, Captain Hors'kyi, and other friends. It was later discovered that the Poles had been informed about our actions by the traitor Yaroslav Hamivka “Vyshynskiy”.

In July 1946, during the battle at Yamna Dolishna, I was seriously wounded by shrapnel from a grenade launcher and was treated at covert field hospitals in nearby villages. The shrapnel remained in my body until a year later, when I was in Degendorf. There, to my surprise, one shrapnel fragment came out of my back on its own. I carry it with me to this day as a memento. But that odd event came later, and what preceded it must be told as well.

On June 2, 1947, I took part in UPA's Great Western Raid with the Hromenko Company, an action which lasted 93 days and was marked not with sweet smelling roses, but rather with thorny ones—friends were dying in daily

battles. The Great Raid began for us in the village of Bal'nytsia, where we said goodbye to Ukraine with tears in our eyes and crossed the border into Slovakia without firing a shot. The Slovaks were friendly. They helped us as much as they were able, not something that I can say about the Czechs. After three months, on September 17, 1947, we arrived in Passau, Germany, in the American zone, where we turned in our weapons. Some of us, including me, kept our pistols, just in case.

A week later, we were transferred from Passau to a larger camp in Degendorf, where we were housed in former German barracks for about three months. The Americans treated us well. The food was excellent, but their interrogations seemed strange. They would ask us, for example, "How much did Stepan Bandera pay you to fight in the UPA?" or "If Stalin was so bad, why didn't the Ukrainian people elect someone else?"

Eventually, people discovered that members of the UPA (or "upisty," as we were called) were in the camp and began to visit us every Sunday, bringing donations of badly needed clothing. It was here that we learned the Ukrainian community was divided into various parties that were fighting each other. We were very saddened by this. The struggle in Ukraine was waged by the OUN, UPA, and the UHVR. Here, we found some who claimed that the UPA was Bandera's creation, some who claimed that no UPA existed. We also learned that those of us in the camp were thought to be forest workers.

A priest, I can't recall his name, would come to visit us from the Regensburg camp. He would say mass, hear our confessions, and administer Holy Communion.

Things went on this way until Stalin began to demand our repatriation to the USSR as German collaborators. For General Clay, who was responsible for those interned as POWs in the American zone, this presented a dilemma because the USSR was America's ally. Fortunately for us, the general didn't believe what Stalin said about us. Towards the end of December 1947, we were loaded onto American trucks and driven to the Ukrainian Displaced Persons camp in Landshut. In Landshut, we were unloaded without any documents. To create even more confusion, the American soldiers began shooting into the woods as if we had escaped. It was in this manner that we were freed, but we had no papers. From Landshut, the OUN-b organization resettled us in various Displaced Persons (DP) camps.

It is important here to recall the message delivered by the Ukrainian Supreme Liberation Council (UHVR) to the fighters and commanders of the raiding units of the UPA: "You have bravely accomplished the mission assigned to you by the Ukrainian Supreme Liberation Council. The country followed your Raid with bated breath and rejoiced at its successful completion. The entire nation rejoices because you have broken through the second wall of the Bolshevik prison of nations and now you can express your protest against the Russian-Bolshevik oppression of the Ukrainian nation to the entire world and tell the truth about the struggle for freedom in our land." It was signed by the Chairman of the Secretariat of the USLC and the supreme commander of the UPA, Major General UPA R. Lozowskyi-Chuprynka.

More than 700 members of UPA and OUN had left Ukraine. Only half of this force had survived.

I arrived at the Jaeger Kaserne (Riflemen's Camp in German) DP Camp in Mittenwald in late December 1947. There were over 3,000 Ukrainians in the camp, including 30 or so from the UPA who were under my command. Members of the Galicia Division (*Diviziya Halychyna*) who had returned from Romania lived there as well. The people already there welcomed us warmly. The head of the camp was Mykhailo Duzhyi, a great friend of the UPA. He was cordial to everyone and was greatly respected for this. The camp included a secondary school (gymnasium), a trade school, and a seminary. The Volodymyr Blavatskyi theatre staged various productions. There was a sports association called "Levy" (Lions), two churches—one Ukrainian Catholic the other Orthodox, and two youth groups: SUM (Soyuz Ukrainiis'koyi Molodi, Union of Ukrainian Youth) and Plast (Ukrainian Scouting Organization)—both very active. There were classes in carpentry, driving, and plumbing. One UPA member, sculptor Mykhailo Cheresniovskyi, taught a sculpting class.

It was here that I married Iryna Stefania Switenko, who had recently completed a teacher seminary. Our wedding day, June 12, 1949, was quite a sensational event because three UPA officers were being married at once. Rev. Bohdan Smyk, a well-known member of Plast and a community activist, performed the ceremony in the Greek-Catholic church. Stepan Goliash married Nadia "Marijka", Modest Ripecky married Maria "Oksana", and, I, of course, married Iryna. Nadia and Maria were also members of the UPA. The camp council and the OUN organization helped us organize a very memorable wedding celebration. Many members of the supreme leadership of the OUN attended. What made our wedding day even more meaningful was that it took place on Pentecost Sunday (or Zeleni Sviata in Ukrainian).

The well-known Dr. Volodymyr Zahaikevych also lived in Mittenwald. When he died in 1950, it fell to me to represent the UPA at his funeral.

We arrived in the United States on March 3, 1951, with our young daughter Zenia. For a brief time, we lived in New York, and then moved to Philadelphia where our son Taras was born in 1956. Zenia became a leading member of Plast; Taras joined SUM. We saw to it that both children were well educated.

I began working in a file factory. The work was hard, and I earned 63 cents an hour. Then I became a businessman. We opened a bakery and later, a restaurant. Both my wife and I had to work hard at the business. In 1953, I threw myself into the whirlpool of community activism, starting a branch of UPA veterans in Philadelphia where 9 UPA members were already living. They elected me president, and I'm still the president today. A couple of years later I was elected president of the supreme executive of the Major General Roman Shukhevych-Taras Chuprynka Society of Veterans of UPA fighters in the United States. I traveled throughout the United States and Canada giving lectures about the UPA and politics. I was president of this organization for 18 years. My vice-president was my friend Lew Futala. Later we switched roles; he became president, and I served as his vice-president. That's the way it was until Lew passed away in 2008.

The World Brotherhood of Former UPA fighters, named in honor of Major General Roman Shukhevych-Taras Chuprynka, was formed over 30 years ago. For many years, Lew Futala and I served as president and vice-president respectively. In Philadelphia I also served a few terms as president of the 6th Branch of the Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine (ODFFU). I'm still a member of this organization. I was also elected to the supreme executive of the ODFFU in New York, where I eventually became the organization's honorary chairman. I served as the President of the Philadelphia branch of the Ukrainian Congress Committee of America (UCCA) for 20 years and afterwards as Honorary President. For many years, I have been a leading member of United Ukrainian American Relief Committee (UUARC), a member of the Selfreliance cooperative in Philadelphia, and a member of the Social Services for Combatants. I served two terms in the headquarters of the Selfreliance Cooperative in New York, was a long-term member of the Executive Board of the UCCA in New York, and was a member of the Executive Board of the Publishing Committee of the History of the UPA "Litopys UPA" (in Canada) since its inception. In recognition of my many years of community work I have received numerous certificates and commendations.

A political council is part of the OUN leadership. During the presidency of Slava Stetsko, the Chairs of this Council were Mykola Klymyshyn and Stepan Mudryk. I was a member. During this time, I was also a member of the area leadership of the OUN in America.

Our home was visited by many prominent guests: Jaroslaw and Slava Stecko, Prof. Ivan Wowchuk, Prof. Stefan Lenkav's'kyi, and Prof. Lew Shankovskyi and his wife. Rev. Wolodymyr Romaniuk, who later became the Patriarch of the Ukrainian Orthodox Church, stayed with us for ten days. Petro Duzhy, editor Ignat Bilynsky, editor Danylo Chaikivsky, UPA general Vasyl Kuk (who stayed with us for 8 days), General Petro Shandruk, Yuri Borets' "Chumak" and his wife from Australia, Dmytro Hryts'ko "Tsiapka" from Australia, the Karavanskys, Natalia Shukhevych and her daughter Mariika, Jurko Shukhevych, Stepan Khmara and his wife, General Ivan Bilas, General Stefan Skrypal's'ky, and editor Julian Serediuk (from Argentina) all stayed with us. All of our guests praised my wife, who loved visitors and truly knew how to make them comfortable.

In 1975, as the president of the UPA Brotherhood, I was invited to speak at the unveiling of a monument to Major General Taras Chuprynka in Buenos Aires, Argentina. Thousands of people attended the event. The second speaker was Dr. Roman Malaniuk from Canada. I was asked to say a few words to commemorate the anniversary of Hrehorij Maceiko's death. In 1934, Maceiko had been assigned by the Stefan Bandera OUN to kill Bronislaw Piracki, a Polish minister in Warsaw. After the assassination, the OUN facilitated Maceiko's emigration to Argentina, where he married, fathered a daughter, and eventually died.

I stayed in Argentina for over a month, at the home of editor Julian Serediuk. During this time, I visited a number of Ukrainian enclaves. One of the more memorable occasions was my meeting with Prof. Vasyl' Junak, who by this

time was completely blind, but had once been Colonel Yevhen Konovalets' representative in Italy. When we met, he embraced me, kissed my forehead, and said, "I'm meeting a soldier of the UPA for the first time." Then he wept.

I had the opportunity to attend the funerals of several distinguished individuals. In Munich, on behalf of the UPA, I attended the funerals of Stefan Bandera and Jaroslaw Stecko. In Rome, I served as pall bearer at the funeral of Patriarch Josef Slipyj.

Over 150 UPA members from the United States, Canada, Australia, and Germany gathered in Kyiv in 1992 for the 50th Anniversary of the UPA. Many of us were seeing Kyiv for the first time and were deeply moved by the city and the heartfelt welcome we received. In Kaniv, we laid a wreath on Taras Shevchenko's grave and bowed our heads before the prophet. Lew Futala and I travelled to various cities in Ukraine, giving lectures about the UPA and enjoying the warmth and support of the people.

Family reunion. My older brother, Ivan, was a regional commander of the OUN in the Peremyshl Region, for which he was arrested and sentenced to death by firing squad. His sentence was commuted to life imprisonment and then to 25 years of exile in Kolyma, Karahanda, and Niureis'k in Siberia. Krushchov's amnesty led to his release after 11 years of imprisonment. It was God's will that we saw each other again after 52 years.

My dearest wife Iryna died in 1994.

I visited Ukraine for the second time in 1996, and it was here that I witnessed a joyous event—the proclamation of Ukraine's Constitution on June 28th.

In 1997, I was a member of a delegation that met with President Leonid Kuchma in New York. I also had the opportunity to meet President Kuchma's wife, as well as Dmytro Tabachnyk, Viktor Udovenko, and other members of his administration. During this meeting, I requested, in the name of the Supreme Executive Board of the UPA, that the President acknowledge the veterans of the UPA as a fighting force for a Ukrainian state. He promised to do everything that he could to acknowledge the Ukrainian Insurgent Army. As I write, the UPA has not yet been officially recognized.

In 1995 I moved to New Jersey, where I now live in the home of my daughter Zenia. With her help, I'm often able to visit my Philadelphia, the City of Brotherly Love, where some called me the "mayor" of Philadelphia's Ukrainian community.

I often recall the city of Peremyshl' where I spent my youth. I'm overjoyed that finally, after centuries of captivity, our Ukraine has become independent. At the same time, I am saddened that Ukraine still has not become the Ukrainian Ukraine that we fought for in the UPA.

THE UKRAINIAN INSURGENT ARMY: A HISTORY OF UKRAINE'S UNVANQUISHED FREEDOM FIGHTERS

Introduction

The history of Ukraine is a story of its peoples struggle for national independence. The aspirations of Ukrainians to establish their own sovereign state blossomed in the nineteenth century and reached a critical mass in the twentieth. Following the short-lived existence of the Ukrainian National Republic in 1917-20, success was finally achieved on August 24, 1991, and a new state was added to the worlds map. However, even after sixteen years of independence, the world knows little about the Ukrainians' heroic striving for freedom. The consequences of colonial times still weigh heavily on the newly independent state, affecting the discourse on its past, and the current government has not yet mustered the courage to pay fitting tribute to all the Ukrainian patriots who made possible the founding of the Ukrainian state. To this day, disputes rage both in Ukraine and abroad concerning the period of the armed struggle mounted by the Organization of Ukrainian Nationalists (OUN) and the Ukrainian Insurgent Army (UPA), whose members resisted both totalitarian regimes — Nazi Germany and the Communist USSR — for over a decade during and after the Second World War. Various political forces still seek to manipulate this question in order to divide the Ukrainian people, even though the fight for national independence should be a consolidating factor.

In the areas of Ukraine where the UPA maintained its field of operations, Ukrainians did not forget the insurgents, and moved unhesitatingly to formally commemorate them immediately after state independence was gained. With privately raised funds, the residents of practically every village in Western Ukraine (Lviv, Ivano-Frankivsk, Ternopil, Volyn, and Rivne region) have erected monuments to their fighting sons, whose names they remember with pride, and both the young and old are once again singing the inspiring and patriotic songs of the Ukrainian Insurgent Army. Meanwhile, in other areas of Ukraine cautious or even openly hostile attitudes to the UPA prevail, very likely originating not on the basis of direct dealings with the insurgency but as a result of decades of Soviet propaganda.

Therefore, we recognize a burning need to publicize information about the UPA, the sources of its emergence, and the history of its development and of the people who created it. The easiest way to do this is through photographs. After gazing into the faces of the young men and women who shed their blood for our future more than half a century ago, viewers can arrive at their own conclusions and decide who these individuals were and what kind of commemoration they deserve. Ultimately, we trust that these photographs will help viewers to grasp the truth about the Ukrainian Insurgent Army and the history of our unvanquished freedom fighters.

* * *

The struggle of the Ukrainian Insurgent Army was a manifestation of the Ukrainian liberation movement in the twentieth century. As was the case with other enslaved nations, this movement had several developmental stages. In the early part of the twentieth century it began as a political movement, which in the years 1917-20 became part of the national revolution that culminated in the creation of an independent Ukrainian National Republic (UNR).

However, the restored Ukrainian state was unable to withstand external pressure and was partitioned among four occupying countries. But the defeat did not halt the momentum of the fight for freedom, which then acquired the forms of an armed, clandestine movement. Veterans of the Russo-Ukrainian War of 1917-20 formed the basis of the Ukrainian Military Organization (UVO), which launched its activities on the territory of Polish-ruled Western Ukraine. The main goal of this organization was to prevent — by means of combat actions and propaganda — the occupation from becoming entrenched. Various youth groups began emerging parallel to the UVO, and opted for nationalism as their ideological platform. In 1929, these movements united to form the Organization of Ukrainian Nationalists (OUN). The OUN was headed by Supreme Commander Yevhen Konovalets, who was a former leader of the UVO and a colonel of the Sich Riflemen, until his assassination in 1938. Nevertheless, during the 1930s there was a continuous shift in focus from the veteran freedom fighters of 1917-20 towards young people. Ultimately, these young nationalists not only formed the main body of OUN cadres in Western Ukraine but also became its most influential members.

During the 1930s the OUN steadily expanded to become the leading political force among Ukrainians. In March 1939, members of the organization took an active part in the defense of the newly proclaimed republic of Carpatho-Ukraine, which existed for only a few days before being occupied by Hungarian troops. The years 1939-41, when Western Ukraine was annexed to the USSR, were some of the most difficult in the history of the OUN. For the first time, the organization was obliged to deal with the Soviet Union's instrument of terror — the NKVD. This confrontation resulted in numerous losses to the organization's membership; according to various sources, the OUN lost between 16,000 and 35,000 members, who were arrested and executed.

Despite this pressure, the OUN stood its ground and was even able to launch a massive anti-Soviet uprising in the first days of the German-Soviet war. The renewal of Ukrainian statehood was officially proclaimed by the National Assembly in Lviv in its Act of June 30, 1941, and a Ukrainian government was formed under Yaroslav Stetsko. The OUN's state-building policy clashed with the intentions of the German occupying authority, which demanded that the Act be annulled. The nationalists' refusal led to wide spread retaliatory measures by the Germans; hundreds of OUN members ended up behind bars or in concentration camps, and in September 1941 the Gestapo carried out orders to execute them as dangerous political criminals.

The OUN then commenced its covert anti-German activity, which initially consisted of propaganda. Later, in 1942, the organization began forming detachments to protect the local population from rampages by the German occupying forces. In late 1942 these detachments coalesced into a single structure, the Ukrainian Insurgent Army, whose symbolic founding day became Pokrova, the Feast of the Protection of the Most Holy Mother of God, celebrated on October 14 (old calendar).

The fact that the Ukrainian Insurgent Army emerged in the region of Volyn may be explained by a number of reasons. First, this region had a favorable terrain, including large tracts of impenetrable forests. Second, a special political situation existed in Volyn, whose population had a strongly developed national identity, and whose underground OUN network numbered several thousand. Third, the Soviets regarded Volyn as an important base for launching their own partisan operations.

The structure of the Ukrainian underground army took shape during the winter of 1942-43. The ranks of the army were notably strengthened by the absorption of between 3,000 and 5,000 Ukrainian policemen who had been ordered by the OUN to abandon German service. The expansion of the UPA took place against the background of perpetual confrontations with enemy forces on three fronts: anti-German (fighting the agents of the government of occupation), anti-Soviet (fighting Red partisans), and anti-Polish (fighting Polish underground units that considered Western Ukraine part of the Polish state). Nonetheless, the Ukrainian insurgents succeeded in liberating substantial territories from the various occupying forces, and Ukrainian governments were installed in these so-called insurgent republics. At this time, another difficult problem was overcome — that of the disconnectedness of the various loci of the struggle for freedom — by uniting the diverse units under a single political leadership and military command.

By the end of 1943, the armed insurgency of the UPA also encompassed large territories in Galicia (Halychyna), and by 1944 the UPA's combat actions had spread to the Sian River and Kholm (Chelm) regions. At the apogee of the UPA's territorial structure, the freedom fighters had a presence in what today are Volyn, Rivne, Zhytomyr, Khmelnytsky, Vinnytsia, Ternopil, Ivano-Frankivsk, Lviv, and Transcarpathia regions, as well as the eastern parts of the Subcarpathia (Podkarpacie) and Lublin areas in Poland. In 1944, the Ukrainian insurgent movement covered an area of up to 150,000 sq. km, with a population of nearly 15 million people. This corresponds to roughly one-quarter of the territory of today's Ukrainian state — an area larger than modern-day Greece with a population equal to that of the Netherlands.

From the outset, the UPA considered itself to be an offshoot of the armed forces of an independent and sovereign Ukrainian state, and therefore modeled its structure on that of a regular army. The UPA's organizational structure was simple and linear, but at the same time it was flexible enough to allow for effective deployment of personnel and materiel while adapting to the changeable circumstances of war, and to achieve important combat victories. Its leaders paid close

UPA fighters pose for a picture.

attention to the need for control from above and at the same time encouraged initiative from below.

The military structure of the Ukrainian Insurgent Army was ultimately stabilized in November 1943, when Roman Shukhevych became UPA Supreme Commander and the Supreme Military Headquarters (HVSh) was created. The UPA's field of operations was then subdivided into three General Military Districts (HVO): UPA-North (the original UPA, based in the northwestern Ukrainian regions Polissia and Volyn), UPA-South (insurgent units in Podillia), and UPA-West (the former Ukrainian People's Self-Defense [UNS] in Galicia).

Each General Military District had its own regional commander with a Regional Military Headquarters (KVSh), and was divided into smaller territorial units called Military Districts (VO). The Supreme Military Headquarters and the Regional Military Headquarters were strategic coordinating centers, but direct control over combat operations took place at the level of the Military Districts.

The basic tactical unit in the UPA was the company (sotnia), which usually comprised three platoons (choty), made up of three, sometimes four, squads (roi). In trained combat companies, a squad usually numbered between ten and twelve soldiers, each armed with a light machine gun, two or three sub-machine guns, and rifles. The UPA had a functional system of command designations (Squad Leader, Platoon Leader, Company Commander, Battalion Commander, Brigade (or Tactical Sector — TV) Commander, Division — VO Commander, Corps Commander, Supreme Army Commander). This system arose because of the critical lack of qualified and politically reliable officers during the initial stage of forming combat units and headquarters, and it remained in place thereafter, with formal approval passed in January 1944.

From the outset, the UPA made use of traditional military ranks (rank-and-file soldiers: Private, Private First Class; NCOs: Sergeant, Staff Sergeant, Sergeant First Class, Master Sergeant; and officers: Second Lieutenant, First Lieutenant, Captain, Major, Lieutenant Colonel, Colonel, Brigadier General). A high percentage of promotions in rank were posthumous; for example, seven out of nine promoted generals were awarded this title posthumously.

The Ukrainian Supreme Liberation Council (UHVR) was established in July 1944 as the highest political authority of the Ukrainian insurgency. Its goals were to consolidate those Ukrainian political forces that recognized the necessity of an armed struggle for freedom, and to serve as the external representative of the liberation movement. The Grand Assembly of the UHVR, which took place under the chairmanship of Rostyslav Voloshyn (head) and Mykola Duzhy (secretary), formulated and adopted the main legislative documents of the UHVR — the “Regulations,” “Platform,” and “Universal,” and elected the council’s executive bodies.

The president became Kyrylo Osmak, a native of the Poltava region, who was active in the Ukrainian Central Rada in 1917-18. The posts of first, second, and third vice-president were held, respectively, by Vasyl Mudry, a distinguished political figure of the interwar period and deputy speaker of the Polish Sejm, Rev.-Dr. Ivan Hryniokh, and Ivan Vovchuk, a native of the Kharkiv region. Professor Yaroslav Bilenky was elected auditor general, General Roman Shukhevych became head of the General Secretariat and held its military affairs portfolio, Mykola Lebed was assigned to foreign affairs, and Rostyslav Voloshyn to internal affairs. A clandestine Ukrainian parliament was thus established and for ten years — until the capture of the last general secretary of the UHVR, Vasyl Kuk — it spearheaded the Ukrainians’ struggle for freedom.

From the beginning of its existence, units of the Ukrainian Insurgent Army created teams to provide ongoing medical care. When the structure of the UPA was unified in the spring of 1943, a dedicated medical service was formed — the Ukrainian Red Cross. Its objectives were to treat sick and injured UPA soldiers, recruit qualified doctors, arrange for the supply and production of medicines, equip underground hospitals, train new medics and soldiers for the UPA, and produce medical textbooks.

The insurgent doctors were assigned to work in two different areas. Some were seconded to UPA units and operated in field conditions of the armed struggle, providing first aid to the wounded and frequently retrieving them from enemy fire or transporting them to hospitals. Other doctors were assigned to county-level military hospitals, where the heavily wounded soldiers were treated. These doctors treated not only insurgents but also civilian victims of acts of terror inflicted by German, Soviet, and Polish punitive detachments. Among the insurgent doctors were many Jews who had been rescued from German repressions by Ukrainian freedom fighters. To date, researchers have identified the names or pseudonyms of hundreds of doctors who, in the face of the Stalinist regime’s systematic persecution and repressions, valiantly carried out their duties by aiding the insurgents.

One of the most difficult problems faced by leaders of the UPA during its early stages was the shortage of senior (officer) cadres. The absence of a Ukrainian state in the prewar period resulted in a shortage of experienced Ukrainian army commanders. Thus, among UPA officers were soldiers who had acquired this experience in foreign armies (Polish, German, and Soviet), and older officers who had served in the army of the Ukrainian National Republic in 1917-20. However, there were not enough such officer ranks to satisfy the insurgent army’s growing needs. Therefore, the UPA began establishing its own schools for NCOs and officers, clandestinely training command personnel for the army. The four officer training academies — Druzhynnyky (Legionnaires), Lisovi Chorty (Forest Devils), Hrehit (name of a Carpathian mountain), and Oleni (Stags) — graduated several hundred officers.

The history of the Ukrainian Insurgent Army is inextricably tied to the name of Roman Shukhevych, the man who created this army and led it for seven years until his death in a shootout with special forces of the Soviet interior ministry (MVD). He was born on June 30, 1907 in Lviv into a distinguished family of Ukrainian intellectuals. In his youth he was active in civic affairs, particularly in the Ukrainian scouting organization Plast. He studied at the Lviv Polytechnical Institute and the conservatory. In 1925, when he was eighteen, Shukhevych joined the Ukrainian Military Organization, and in 1929 he became a member of the Organization of Ukrainian Nationalists. In 1930-34 he headed the Combat Section of the OUN’s Regional Executive. Under his direct leadership, OUN members carried out a series of effective combat missions, for which he was arrested by the Polish police and imprisoned.

After his release in 1937, Shukhevych founded and headed Fama, the first and best-known Ukrainian advertising firm in Galicia. In 1939 he was one

of the champions of the newly-founded republic of Carpatho-Ukraine. Together with other leading members of the OUN, he became a staff member of Karpatska Sich (Carpathian Sich), a paramilitary self-defense organization.

After the Sich forces were overwhelmed by the Hungarian army, Shukhevych took an active part in preparing the OUN for the impending war.

During the Second World War, the priority focus of Ukrainian nationalists was to create their own armed forces. Therefore, they resolved to capitalize on opportunities offered by the Germans and create two battalions, *Nachtigall* and *Roland*, which in Ukrainian were also known as the Legion of Ukrainian Nationalists (DUN). These were intended to become the nucleus of a future Ukrainian army.

Roman Shukhevych became one of the commanders of the DUN and led the soldiers of *Nachtigall* into Lviv on June 30, 1941. That day, the OUN issued an Act proclaiming the restoration of the Ukrainian State and created the Ukrainian State Administration. Shukhevych was appointed deputy minister of military affairs, and the formation of the Ukrainian Insurgent Army began in the fall of 1942, with a policy of opposing both the German and Soviet totalitarian regimes. Shukhevych, alias "Taras Chuprynka," was appointed Supreme Commander of the UPA in November 1943.

Just prior to the return of the Soviets, Ukrainian political forces unified in July 1944, which resulted in the creation of the clandestine parliament, the Ukrainian Supreme Liberation Council (UHVR). The Secretariat of the UHVR was headed by Shukhevych. When the UPA went underground in 1949, resistance to the Soviet totalitarian regime acquired new forms and necessitated considerable ingenuity, especially on the part of the leaders of the liberation movement. Despite the titanic efforts of the Soviet NKVD, Shukhevych even managed to travel to health resorts in the south for medical treatment. On March 5, 1950, Brigadier General Roman Shukhevych ("Taras Chuprynka"), the Supreme Commander of the Army of Immortals, was killed in a battle with the Soviet occupiers in the village of Bilohorshcha, near Lviv.

The life of a soldier in the Ukrainian Insurgent Army followed a strict schedule, with reveille, activities, meals, and lights out taking place at specific times. Of course, in combat conditions — during battles or marches — it was not always possible to maintain such a strict timetable, but discipline remained the basis of relations in the insurgent army.

The UPA paid considerable attention to the moral upbringing of its rank-and-file soldiers and the cultivation of Ukrainian army traditions. One of the methods that served this goal was the celebration of state holidays, including Unification Day (January 22, marking the 1918 unification of the Ukrainian National Republic and the Western Ukrainian National Republic), the November Uprising (November 1, marking the 1918 proclamation of the Western Ukrainian National Republic), and the anniversary of the Act proclaiming the restoration of the Ukrainian State (June 30). There were also special insurgent holidays: Heroes Day (last Sunday in May) and Arms Day (initially on August 31, in honor of the UNRs liberation of Kyiv in 1919, and later on October 14, the feast of the Holy

Protection of the Mother of God, the symbolic date of the founding of the UPA).

For the most part, holiday celebrations were attended by representatives of the OUN leadership from the district level and up. A political educator always gave a speech to the insurgents, and the chaplain would celebrate a Divine Liturgy. After the solemn part of the festivities, the insurgents would attend concert performances by a choir, or sing themselves. One of the most solemn holidays for the freedom fighters was the day they took their military oath. Of course, the most important religious holidays, Christmas and Easter, were always celebrated, often together with the civilian population.

Although the UPA was not a regular army, it sought to outfit its soldiers in military uniforms with a characteristic cut, gear, and distinguishing marks. A special design for an insurgent uniform was developed in 1943, but production was impossible due to the extreme conditions. Therefore, the Ukrainian freedom fighters dressed in civilian or pseudo-military clothing, captured military uniforms, or home-made uniforms, and wore distinguishing marks germane to the UPA. Captured uniforms came from the German, Czech, Polish, Hungarian, Slovak, or Soviet armies. Civilian clothing was often worn under the uniform. UPA soldiers commonly wore a combination uniform consisting of a German jacket and Soviet riding-breeches, etc. Trousers were of various cuts, and footwear styles also varied. For the most part, UPA soldiers wore Soviet tarpaulin boots, German boots with horseshoe heel irons, and — rarely — dress shoes. In winter they wore greatcoats, sheepskin coats, and jackets; and during combat assignments they wore white camouflage cloaks.

The insurgent uniform included various types of headgear: field caps, field kepis (caps with a flat circular top and a visor), forage caps, protective steel helmets (rarely), Petliura caps, triangular caps known as *mazepynky* (after the style worn by Hetman Ivan Mazepa), and civilian caps with cockades in various shapes of the trident (Ukraine's state emblem).

The uniform also included belts with buckles on which tridents occasionally figured; one or two shoulder-belts; and a map case. Buckles were intro-

duced early, in the first months of the army's existence. They were distinguished by their shape, insignia, and manufacture. Some were remodeled German, Polish, or Soviet buckles from which the enemy symbol, e.g., the star or the swastika, was removed and replaced by the trident. The most common buckles were those fashioned from spent cannon cartridges. They were practically identical, with only small differences in size and detail. Some soldiers custom-designed their buckles, produced moulds, and cast them in metal.

The Ukrainian Insurgent Army had its own particular system of military decorations and awards that were introduced in early 1944 as a means of recognizing service and achievement. These included Gold (two classes), Silver (two classes), and Bronze Crosses of Combat Merit, while Gold, Silver, and Bronze Crosses of Merit were awarded to UPA soldiers as well as civilians. The actual decorations were manufactured at a significantly later date (in 1951), based on designs created by the well-known insurgent artist Nil Khasevych. In addition to these decorations, which were considered orders of the UPA, the army introduced its Medal for Combat under Circumstances of Extreme Difficulty in 1948. Four years later, in 1952, a medal to mark the 10th anniversary of the UPA was designed.

The all-encompassing scope of the Ukrainian insurgents' liberation struggle is attested by the mass participation of women in it. Ukrainian women were among the first to offer support to UPA soldiers by providing them with food, clothing, and shelter. For this assistance, hundreds of thousands of Ukrainian women were arrested as "accomplices in banditry," deported, or killed. Women's participation was not restricted to external assistance to the liberation movement; many of them were active members. In 1943-44 the general structure even included a separate women's network, which was eliminated after the return of the Soviets. Certain activities of the freedom fighters were dominated first and foremost by women, who made excellent couriers and liaisons. Women also comprised the majority of medical personnel that tended the wounded. They were also valuable workers in the UPA's underground print shops, and ably carried out the functions of intelligence agents and informants reporting to the OUN Security Service (SB).

A few women occupied high posts in the underground. Kalyna Lukan ("Halyna") headed the OUN leadership of the Kosiv nadraion (superdistrict); Iryna Tymochko ("Khrystia") was the head of the Verkhovyna superdistrict in the Lemko region; and Daria Rebet was a member of the Supreme Leadership of the OUN and a member of the Presidium of the clandestine parliament, the UHVR. Perhaps above all, women distinguished themselves in the propaganda work of the underground. Alongside the men, female freedom fighters shared all the difficulties of insurgent life and served as a shining example of *amor patriae* (love of fatherland).

Publishing was a crucial component of the Ukrainian liberation movement. Its main objectives were to publish propaganda and ideological materials, textbooks on covert activity, and works on military theory, as well as journals and literary works. Among the first OUN and UPA publications were leaflets and

addresses of the Supreme Command of the UPA, which were published in 1943-44. Producing these public statements was one of the most important tasks in the struggle of the Ukrainian national liberation movement; therefore it was an ongoing activity.

A priority focus of the OUN and UPA's publishing activity was ideological and sociopolitical works. During the 1940s, a large group of ideologists and journalists coalesced in the Ukrainian underground, including the distinguished Petro Fedun ("Poltava"), Osyp Diakiv ("Hornovy"), and Dmytro Mayivsky ("Petro Duma"). Their output focused mainly on three topics: the principles of the Ukrainian fight for freedom, the geopolitical situation in Europe and the world in the context of the Ukrainian question, and the problem of national transformations in the USSR and countries of the "socialist camp."

Since professional training of personnel for the underground and the army was crucial for the success of the OUN and UPA, textbooks and reference works on propaganda, military, and intelligence activities occupied an important place in underground publications. No less important were the periodical publications of the OUN and UPA. The newspapers and journals of the Ukrainian underground reflected the main publication objectives of these organizations, and included ideological and journalistic articles, informational announcements and commands, essays on Ukrainian history, training materials, and poetry and prose written by Ukrainian freedom fighters.

The periodical literature of the OUN and UPA is characterized by a great variety of names and topics. This is partially connected to the fact that, owing to various circumstances, certain publications stopped appearing very quickly.

Among the most important ones are the journals *Do zbro'i* (To Arms), *Povstansets'* (Insurgent), *Ideia i chyn* (Idea and Action); the newspapers and information bulletins *Informator*, *Biuletyn'* (Bulletin), *Biuro informatsiyi Ukrayinskoi Holovnoi Vyzvolnoyi Rady* (Information Bureau of the Ukrainian Supreme Liberation Council), and *Oseredok propahandy ta informatsiyi pry Provodi Orhanizatsiyi Ukrayinskykh Natsionalistiv* (Propaganda and Information Centre at the Leadership of the Organization of Ukrainian Nationalists).

Literary works were also published by the Ukrainian underground. The best-known insurgent writers were Bohdanna Svitlyk ("Maria Dmytrenko"), U. Levyeh, and Mykhaylo Diachenko ("Marko Boieslav"). These writers produced a considerable number of patriotic short stories and novels, as well as long poems and verses. The leitmotif in their creative output was the tragic fate and heroic deaths of Ukraine's freedom fighters. In general, the publishing activity of the Ukrainian liberation movement was extraordinarily diverse in terms of form, theme, and goal, numbering 130 periodical issues, 500 booklets, dozens of training materials, reminiscences, poetry collections, and thousands of leaflets, addresses, and appeals.

Raids were one of the best-known elements of the UPA's insurgency tactics. Thanks to their constant maneuvering and billeting changes, UPA soldiers were able to carry out surprise and harassing attacks while not allowing the enemy the opportunity to strike them with force. Besides the broad use of raids as guerrilla tactics, the insurgents also used them to disseminate their ideas. With this goal in mind, they developed a special type of military-propaganda raid. During such raids, the insurgents did not restrict themselves to armed actions, but also distributed leaflets and clandestine literature, talked to local civilians, and organized clandestine meetings.

After the Second World War ended, the USSR was able to marshal all its forces in order to crush the Ukrainian national liberation movement. One of the methods of this struggle was to erect an information blockade around the bloody confrontation between the Soviet regime and the freedom fighters, as well as a concerted effort to discredit Ukrainian nationalists as collaborators and "remnants of German lackeys." In order to smash this blockade and expand its own anti-Soviet front, the Ukrainian Supreme Liberation Council — after recruiting representatives of the Central and Eastern European nations that had just been subjugated by the Soviet Union — issued an order to carry out military-propaganda raids into the countries bordering Ukraine. Between 1945 and 1950, Ukrainian insurgents carried out a number of such operations on the territory of the Belorussian SSR, Poland, Czechoslovakia, and Romania. In 1950, UPA soldiers made an unsuccessful bid to carry out a raid into Lithuania in order to join their efforts with the Lithuanian insurgents, who were known as "forest brothers."

One of the UPA's most famous exploits was the 1947 Great Raid to the West. Led by Mykhaylo Duda ("Hromenko"), Volodymyr Shchyhelsky ("Burlaka"), and Roman Hrobelsky ("Brodych"), UPA companies marched through the Zakerzonnia region (eastern sections of the Western Ukrainian

ethnographic lands, "beyond the Curzon Line," that were annexed by Poland pursuant to the Soviet-Polish border agreements of 1944-45) and Czechoslovakia in order to reach Bavaria in Western Germany. Hromenko's company reached its destination without dispersing, while the other companies advanced by splitting into small groups. Covering a distance of more than 1,500 km, the freedom fighters made their way from behind the Iron Curtain to the West, bringing the truth about the Ukrainians' liberation struggle to light in the West. Their arrival prompted an international sensation, and Western European and American newspapers began writing about the Ukrainian Insurgent Army.

The UPA's last successful raid into a neighboring country was an insurgent action in Romania. During a two-week period, an insurgent group succeeded in carrying out important propagandistic work among the Romanians by circulating appeals in leaflet form. After completing their assignment, the UPA soldiers managed to return home without any losses by maneuvering around the specially deployed Soviet forces.

Although the UPA's raids did not lead to the creation of a coherent anti-Soviet front, to a significant degree they fostered local anti-Communist movements and helped inform the free world about the Ukrainians' valiant struggle for liberation against Stalinist totalitarianism.

One of the most striking phenomena of the Ukrainian insurgency in the 1940s and 1950s was the use of the "kryivka" (hideout). The inventiveness behind the location, construction, and concealment of UPA hideouts — which created considerable difficulties for the enemies of the Ukrainian freedom fighters — still elicits amazement and awe among historians. After all, these incredible architectural structures were built in extremely unfavorable conditions, often without the requisite tools, and always within a very short period of time, so that the NKVD special forces did not have a chance to swoop down on the builders.

The hideouts were used for various purposes. Initially, they were used to store articles needed by the insurgents, as well as food. In time, their functions were significantly broadened; they even served to house clandestine printshops and hospitals for wounded insurgents. Indeed, after the UPA changed from insurgent to covert forms of war, the hideouts served primarily as shelters for the members of the underground movement.

The hideouts had begun to be used during the German occupation, but their broadest use coincided with the return of the Soviets, particularly after the late 1940s, when the larger UPA units were disbanded. These hideouts were a real salvation for the liberation movement during the winter season, when NKVD special forces blockaded the forests.

During the construction of the UPA hideouts it was crucial to abide by the rules of conspiracy. Each hideout was built by those underground members who were slated to live in it; thus, apart from them, no one else knew about its location. In order to conceal all traces of the excavated soil, it was either thrown into a river, if there was one nearby, or carried into a freshly ploughed field. The criteria for selecting a site for a hideout were inconspicuousness, inaccessibility to the enemy, and good prospects for escape; these sites were chosen in forests or inhabited areas. There were many types of hideouts, ranging from small shelters for one or two insurgents to large, multi-roomed living quarters. The latter were mostly built according to the open method (timber-lined) rather than the mine method, in remote mountainous areas. It was in such places, inaccessible to NKVD detachments, where UPA hideouts functioned the longest – even until the mid 1950s.

Freedom fighters living in a hideout used their available time for intensive learning. They studied the fundamentals of military science and conspiracy, and devoted much attention to ideological and political subject matter. In specially equipped hideouts, they prepared and printed numerous clandestine publications – journals, newspapers, and leaflets.

For many, the hideout became their final resting place. After NKVD special forces located a hideout, they would instantly surround it. At first, they would urge the insurgents to surrender. After they refused, a battle would ensue. The NKVD would fire on the hideout and blanket it with grenades. Sometimes, in order to capture the insurgents, the Soviet forces would use a special gas. Most of the time, the hideout would end with the last bullet that the freedom fighter saved for himself or herself. In some cases, insurgents succeeded in escaping enemy encirclement. Thus, regardless of the losses, there was no question that hideouts not only helped many insurgents to survive, but also prolonged their struggle against the Soviet occupying regime.

In early 1944, the German-Soviet front reached the field of UPA operations. A new stage of the struggle began, which was connected to the need to cross the front lines with the least number of losses to insurgent fighters and members of the rear guard services and to the OUN's territorial network. This stage ended in October 1944, when the front receded beyond the borders of Ukrainian lands. At this point the UPA had an opportunity to restore order

to its structure and increase the intensity of its combat operations.

During the war front period, the insurgents sought to avoid battles with the Germans or Hungarians, in whom they did not perceive any real threat to their liberation movement. Against the Red Army they operated in keeping with a strategy established earlier; they fought only with words, by conducting active propaganda work among Red Army troops. The Soviet government threw tens of thousands of NKVD troops, as well as Soviet partisans, into its war against the Ukrainian freedom fighters. Heavy battles, sometimes lasting several days, erupted between UPA soldiers and NKVD troops in Volyn, Polissia, and Galicia.

However, it was not always possible to avoid clashes with the retreating Germans. The insurgents battled their way across the front lines, sometimes crossing them disguised as peasants or Soviet partisans, or bid their time in hideouts or places that were difficult for the enemy to access.

The Soviets did not expect an organized, large-scale resistance by the Ukrainians, which explains why the first Soviet operations against the UPA were unsuccessful. Meanwhile, the insurgents were inflicting considerable losses on the enemy. The largest battle in the history of the UPA took place on April 21-25, 1944 in the vicinity of the village of Hurby in Volyn region. Nearly 30,000 NKVD troops tried to encircle and destroy an UPA formation numbering over 4,000 freedom fighters. In addition to the greater numbers of deployed Soviet troops, they also had tanks and artillery in this battle. Nevertheless, they failed to destroy the UPA insurgents. On the morning of April 25, following fighting that had lasted four days, three groups of UPA soldiers broke through the encirclement. Unfortunately, despite their combat successes, the Ukrainian insurgents were subsequently decimated while crossing the battlefronts of the Axis-Allied line.

The next stage of the UPA's operations occurred under the conditions of the new Soviet occupation, against the troops of its punitive-repressive system. It lasted from mid-1944 until the reorganization of the UPA in July 1945. The UPA carried out numerous attacks on Galician county towns between the second half of 1944 and mid-1945. Thus, for some time after the second invasion of the Soviets, the Ukrainian insurgents were still able to confine the Soviet forces to fortified population points, thereby preventing them from developing and consolidating an infrastructure in local areas.

The UPA operated with large-scale forces until the summer of 1945, when it was forced to reorganize because of heavy losses. Individual units were turned into smaller ones, and ailing, battle-fatigued, and elderly insurgents, as

well as those with large families, were demobilized or assigned to the OUN regional network. The Ukrainian freedom fighters continued to operate under the conditions of the enemy's all-out offensive and blockade, which lasted from late 1945 until July 1946.

The most important UPA operation in this period was the anti-election campaign. The elections to the Supreme Soviet of the USSR, aimed at legalizing the Soviet occupation, were slated to take place in February 1946. Opposed to this, Ukrainian freedom fighters circulated thousands of leaflets and other propaganda materials. They sought out and destroyed the data collected by enumeration commissions, as well as Soviet agitation material, carried out raids on electoral districts, and liquidated Communist Party activists. Thus, it cost the Soviet authorities a great deal of effort to complete the election campaign in Western Ukrainian territory. The population was coerced into voting by force and threats, in order to fulfill the goal of having the election "attest to the democratic nature of the Communist system."

In 1945-46, the Ukrainian insurgents gradually changed course from an active offensive to defensive methods; similarly, the scale of their operations was also gradually reduced. Significant numbers of freedom fighters had perished under the blockade conditions. The UPA commenced a process of disbanding companies and battalions, transferring them to the armed underground. After the blockade ended in 1946, the UPA operated only in the Carpathian Mountains and the Zakerzonnia region. But by late 1949, pursuant to a resolution of the Ukrainian Supreme Liberation Council and on orders from the Supreme Command of the UPA, they too were disbanded or demobilized. Only OUN and Security Service fighting groups continued to engage in combat activity, organize subversive acts, ambushes, and sabotage, and conduct propaganda work. Combat operations were aimed at weakening the influence of the occupying administration, fighting against the "agentura" (Soviet intelligence service), and opposing the nationalization of private property and establishment of collective farms.

Subsequently, the Ukrainian insurgency fundamentally converted the form of its struggle, from broad insurgent and partisan operations to covert resistance tactics by an armed underground. The main task of the underground was to instill the idea of national independence in the Ukrainian population. Thus, the Propaganda Section, which was charged with championing the idea, and the Security Service, which was tasked with providing protection for this work, were given leading roles in the structure of the liberation movement. This change of emphasis proved to be strategically justified, for despite the fact that the juggernaut Soviet terror machine succeeded in crushing the armed Ukrainian freedom movement, it turned out to be helpless in the face of its ideals, which ultimately vanquished the Soviet Communist system.

It is difficult to say precisely when the Ukrainian underground finally halted its activity, long after the war had ended. Clearly, the turning point came in 1954 with the capture of Vasyl Kuk, the last Supreme Commander of the UPA; he had been the coordinator of a number of scattered UPA groups. However, the insurgency still continued for some time. In fact, the freedom fighters

Petro Pasichny, Oleh Tsetnarsky, and MariykaPalchak clashed with the Soviet occupiers on April 12, 1960 in the Pidhaytsi area. The two men died in battle, and the wounded woman was captured. Moreover, some insurgents were able to hide from the Soviet government for several more decades, and left the underground only when Ukraine's independent statehood was restored in 1991.

The dynamic activity of the Ukrainian national liberation movement provoked the occupying regimes to take decisive counteraction. The terror inflicted by the German occupying administration and punitive detachments against the Ukrainian underground in 1943-44 was a continuation of the repressions in 1941-42 that had targeted Ukrainian nationalists. The Germans' first clashes with organized Ukrainian military units took place in Volyn in October 1942. However, their anti-insurgent tactics did not acquire a systematic character until March 1943. By this time, the rapid escalation in Ukrainian partisan attacks on the German administration, guerrilla operations targeting the transportation network and active obstruction of food deliveries, deportation of Ukrainians to forced labor camps in Germany, and the creation of Ukrainian auxiliary police units forced the German authorities to plan and implement a serious operation against the Ukrainian underground.

The ultimate trigger for the launch of a large-scale German anti-insurgent operation was the assassination in May 1943 of SA-Obergruppenfuhrer Viktor Lutze of the Sturmabteilung, who was ambushed by Ukrainian freedom fighters. That summer, a huge operation against the UPA was launched in Volyn, with the deployment of 10,000 soldiers and militia, 50 tanks, and 27 planes; it was headed by SS-Obergruppenfuhrer Erich von dem Bach-Zalewski. The Germans fought a total of 75 large battles against UPA units, in which 1,237 Ukrainian soldiers and officers were killed, as well as nearly 5,000 civilians. German losses totalled more than 3,000 soldiers and officers. However, this operation did not produce the desired results for the attackers. On the contrary, it served as a powerful stimulus for the rapid expansion of the UPA and dissemination of its goals among the Ukrainian populace.

In Galicia, the Ukrainian underground clashed with organized German forces only in the late summer and fall of 1943, when military detachments of the Ukrainian self-defense units (UNS) carried out a number of guerrilla operations against the occupying administration and police units. The German retribution was launched primarily against the UNS training camps based in the Ukrainian Carpathians, with the largest German operation occurring in the mountains near the city of Stanyslaviv (today Ivano-Frankivsk). However, the Germans' unfamiliarity with the difficult terrain and their lack of experience in opposing the Ukrainian freedom fighters resulted in failure. Their last organized attempts to crush the national liberation movement in Galicia were in October-December 1943, and they were not successful.

As for the Soviet occupying government's struggle against the UPA, an early manifestation of this was the activity of Communist partisans in 1942-44. Soviet security detachments were tasked with destroying UPA units and establishing an intelligence network in the Ukrainian underground in order to subvert

it from within. The Soviets' large-scale actions against the Ukrainian underground began in 1944 and developed on various fronts: propaganda work among the population, military operations against members and sympathizers of the OUN and UPA, and terror measures targeting the freedom fighters and their families. Soviet anti-insurgent propaganda was focused primarily on discrediting and splitting the liberation movement. Key aspects of the Soviet propaganda included the notion of treason, the crimes of "Ukrainian-German nationalists," and their collaboration with the "Fascist occupiers."

A pivotal role in the Soviets' destruction of the Ukrainian underground was played by military operations and terror measures against the civilian population. During 1944-50, Soviet military leaders developed a number of organizational principles for their war against the Ukrainian insurgency. Initially, individual frontline units of the Red Army were deployed against the UPA, while SMERSH detachments from its specialized counterintelligence department were deployed against the members and sympathizers of the Ukrainian underground. However, when the Allied-Axis front moved westward, these functions were transferred first to the rear units of the Red Army and eventually to the NKVD troops.

In 1944-45, the NKVD carried out 26,693 operations against the Ukrainian underground. According to NKVD data, they resulted in 22,474 Ukrainian freedom fighters killed and 62,142 captured. In order to liquidate the entire Ukrainian insurgency as quickly as possible, the notorious NKVD "spetsgruppy" (special forces) were established at this time. Initially, the nucleus of these formations was comprised of Soviet partisan units, but eventually these grew to include members of the Ukrainian resistance who had been turned. In August 1944, Sydir (Sidor) Kovpak's partisan division was subordinated to the NKVD precisely for the organization of the spetsgruppy. In June 1945, 156 such groups were operating in the western oblasts of the Ukrainian SSR. The main task of the 1,783 agents in these special forces was to discredit and disorganize the OUN and UPA. Pretending to be Ukrainian insurgents, the participants of these Soviet false flag operations perpetrated acts of terror and lawlessness against the population of Western Ukraine.

As part of its struggle to exterminate the Ukrainian liberation movement in 1944-45, the Soviet security bodies began to use terror battalions, called "strybky" by the local population (shortened Ukrainian form of the Russian "istrebitel'nye bataliony"), as well as a network of spies and informers. The latter was a special priority for the NKVD. To collect information, the NKVD recruited and maintained informers in every single population point under its jurisdiction. At the same time, a powerful spy network was installed within the Ukrainian underground, with the NKVD seeking to place its agents at all the top levels of the OUN and UPA. The network was established by late 1945, and played a key role in the further measures of the Soviet totalitarian system against the Ukrainian freedom movement in 1946-50.

In mid-1945, the OUN and UPA tactical change to specific activity of small fighting groups triggered a corresponding reaction from the Soviet security

bodies. The top priority measures applied by the NKVD-MGB security machine then became systematic military secret service operations. In the period from December 1945 to February 1946, 15,562 such operations took place during the so-called "Great Blockade." As a result of these terror tactics, over 4,200 Ukrainian insurgents were killed, and more than 9,400 people were taken prisoner or arrested. A total of 130 armed formations of the Ukrainian underground were eliminated.

However, after this point the Soviet punitive operations failed to produce the desired effect. The Ukrainian freedom movement adapted to the new conditions, and by early 1947 it had fully switched to covert methods. Thus, all the tactics of the NKVD-MGB and MVD were directed at the complete elimination of the "remnants" of the Ukrainian underground, with the liquidation or arrest of the leaders of the Ukrainian movement being the most urgent task. The Supreme Commander of the UPA, Brigadier General Roman Shukhevych, was killed during a special MGB operation on March 5, 1950, and his deputy, General Vasyl Kuk, was captured on May 24, 1954. Measures to liquidate Ukrainian freedom fighter units continued to take place for several years.

From 1944 to 1953, Soviet special forces killed 153,000 members and sympathizers of the Ukrainian underground, and arrested 134,000 more. At the same time, the totalitarian Communist system employed decisive steps to punish those civilians whose relatives were participants or sympathizers of the OUN and UPA. During this period, 66,000 families — approximately 204,000 people — were forcibly deported from western regions of the Ukrainian SSR to Siberia and the Far North in the Russian SFSR. Thus, practically half a million people were subjected to severe repressions for participating in the liberation movement, or supporting it.

Between 1944 and 1950, the terror against the Ukrainian national liberation movement was not limited to Western Ukraine under Soviet rule but was also implemented in the neighboring Communist countries of Poland and Czechoslovakia. The anti-insurgent struggle that was launched by Poland in its Zakarzonnia region, however, had a somewhat different character.

Above all, it was linked to the national question, because the OUN and UPA were actively defending the local Ukrainian population against expulsion from its indigenous ethnic territory to the Ukrainian SSR, carried out in accordance with the Soviet-Polish border treaties of 1944-45.

Initially, until the summer of 1945, Polish Army detachments were deployed against UPA units; being untrained in anti-insurgent operations, however, they were unsuccessful. Then, starting in September 1945, the Polish government was assisted by the Soviet regime in revising its tactics when the main phase of the deportation of Ukrainians was launched. Specially trained detachments of the Polish Army, the Citizens' Militia (the police in Communist Poland), Internal Security Office, and Border Protection Troops were deployed against the Ukrainian freedom fighters. The first task of the Polish punitive detachments was to deport the Ukrainian population, thereby depriving the OUN and UPA of their base for further activity in the region. Between the fall of 1945 and summer of 1946,

the Polish government deported more than 450,000 people. This expulsion was accompanied by constant battles with UPA units and local self-defense fighting groups. Finally, by the fall 1946, the Polish side succeeded in inflicting significant losses on the Ukrainian insurgents, and gained the upper hand.

Nevertheless, because the Ukrainian freedom fighters had switched to clandestine warfare, the Polish government could not rout them completely. Thus, in late 1946 the Polish Communist leadership drew up a plan to forcibly resettle those Ukrainians who had managed to evade deportation from their homelands to Poland's northern and western districts (the *Ziemie Odzyskane* — 'Recovered Territories'). At the same time, the Polish government resolved to liquidate the Ukrainian underground once and for all, and by April 1947 the anti-insurgency operation was ready.

The pretext for the speedy implementation of the plan was the death on April 28, 1947 of Colonel-General Karol Swierczewski, Poland's deputy minister of defense, in an ambush organized by the UPA companies of "Khrin" and "Stakh." That same day the decision was made to launch Operation Wisla, which was to be headed by General Stefan Mossor. The operation lasted officially from April 28 to July 28, 1947. It was carried out with the assistance of the Border Troops of the USSR and Czechoslovakia, who closed their borders with Poland to prevent any movement of UPA units. The main tactic of the operational detachments against the Ukrainian freedom fighters was to search and destroy UPA units. During this time, they expelled 140,575 Ukrainians from their native lands, killed 53, and captured 792 members of the OUN and UPA.

The Polish government finally succeeded in liquidating the Ukrainian underground in the fall of 1947. Yaroslav Starukh ("Stiah"), the OUN leader in Zakerzonnia, was killed during a dragnet operation in October, which led the commander of the "Sian" Military District, Myroslav Onyshkevych ("Orest"), to order the disbandment of surviving UPA units.

In conclusion, the terror operations against the Ukrainian Insurgent Army and the Organization of Ukrainian Nationalists conducted by both occupying totalitarian regimes in the 1940s and 1950s were scrupulously planned and extremely brutal. They used all possible repressions and violent means against the Ukrainian underground and its strivings for independence. The main principles of the anti-insurgency struggle in the Third Reich, the People's Republic of Poland, and Czechoslovakia were collective responsibility and hostage-taking, applied to the entire population of Western Ukraine; the supremacy of violence and brutality; treacherous double agent activity; and a focus on destroying the Ukrainian political elite. Nevertheless, the crimes committed by the Nazi and Soviet regimes against the Ukrainian people and their drive for independence failed to prevent the dreams of millions of fighters for Ukraine's freedom from being realized. On the contrary, they proved it is impossible to destroy an idea that is sacred to an entire nation.

From the first years of its existence, the USSR used concentration camps as a way to crush anti-Soviet movements and sentiments. By the time Stalinist repressions reached their zenith in the 1920s and 1930s, a whole system of these

punitive institutions, known as the GULAG, had been created. Captured insurgents and members of their families were invariably sentenced to long terms in the camps. Almost immediately after the reimposition of Soviet rule in Western Ukraine, a special document was issued in April 1944 regarding the procedure for deporting relatives of OUN members and active insurgents to distant corners of the USSR. During the period of the OUN and UPA's most concerted activity (1944-52), more than 203,000 people were deported from Ukraine.

The peak of the deportations was a special operation called "Zakhid" (West) which was carried out on October 21, 1947. During the course of that one day 76,192 people were forcibly deported from Western Ukraine. The goal of the mass deportations was to destroy the base of the insurgent movement. The totalitarian leaders hoped to break the freedom fighters by transforming them into "respectable Soviet citizens" or destroying them physically, and the conditions in the labor camps were fully geared to this task.

The apogee in the development of concentration camps in the USSR was reached in the years 1952-53, when the number of prisoners in the GULAG exceeded all records, at 2.75 million. As a result of the NKVD-MVD-MGBs anti-UPA struggle on the territory of Western Ukraine and in the Baltic republics, particularly Lithuania, captured freedom fighters comprised the majority, expanding the ranks of labor camp prisoners. Thus, an immense number of implacable foes of Soviet authority were actually concentrated in the camps, all of them — Ukrainians, Lithuanians, Latvians, Estonians, Georgians, and Chechens — united by the idea of creating independent nation-states on the ruins of the USSR. This circumstance led to large-scale strikes that turned into huge prisoner uprisings. The largest uprisings took place in 1953 in Norilsk and Vorkuta, and in 1954 in Kingir. Although the uprisings were crushed, the first cracks appeared in the GULAG system, which eventually triggered the irrevocable process of its eventual collapse. A key role in this process was played by the Ukrainians, who continued their struggle for freedom even in the horrific conditions of the Soviet hard labor camps.

The Ukrainian insurgents fired off their last shots in the early 1960s, when their unequal armed struggle, which had lasted for more than 15 years, came to an end. However, the Ukrainians' constant drive for freedom was not extinguished. Most notably, the insurgents were replaced by the *Shestydesiatnyky* (Sixtiers), a generation of young Ukrainian dissident poets and prose writers, who began publishing during Khrushchev's "thaw," and through different means pursued the cause of their predecessors. Finally, in the 1980s, the winds of change began blowing in Eastern Europe, and they did not bypass Ukraine. A powerful national-democratic movement arose like a Phoenix and united hundreds of thousands of Ukrainians around the slogans and ideals of freedom and independence. Under this pressure, the Soviet-Russian Empire tottered and ultimately fell, and on its ruins was resurrected the long-awaited independent Ukrainian state.

The Act proclaiming the independence of Ukraine on August 24, 1991 was not simply the result of voting by a requisite number of deputies of the sin-

gle-party parliament of the Ukrainian SSR, the Verkhovna Rada (Supreme Soviet). Above all, it was a consequence of the long-term strivings of many generations of Ukrainians, among whom were hundreds of thousands of UPA soldiers and OUN members, who laid down their young lives on the altar of independence or paid for it with decades of imprisonment in the camps of the GULAG.

To this day, however, the Ukrainian government has not recognized the Ukrainian Insurgent Army. A prevailing post-Soviet imperialistic mentality is still preventing Ukraine's government leaders from condemning both Communism and Nazism with equal fervor, calling the occupiers of Ukraine by their rightful names, and lauding the UPA and OUN freedom fighters as national heroes. The government still does not, in fact, understand that its recognition of the UPA is not necessary to legitimize that entity's existence and achievements, which long ago were acknowledged by history itself. Instead, this recognition is necessary for the sake of Ukraine's government, so that it becomes worthy of the right to call the state it has been entrusted to lead by the proud name **УКРАЇНА** – Ukraine.

Volodymyr Viatrovych

Lviv, 2007

*Грушатичі. Поля біля хати автора.
Hrushatychi. Fields near author's house.*

ГРУШАТИЧІ, ПОВІТ ПЕРЕМИСЬКИЙ

Велично і пишно простеляється земля
Де від прадавніх часів живе українська рідня
І вся та країна повита красою
Зеленіє, вмивається, ранною росою.

Сади всі квітучії вишневі
Степи прекрасні полудневі
Верхи шпилясті Чорногори
Блакитне, буйне, Чорне Море.

В краю тим, де лицарі-князі орду зустрічали
Там, де хоробрі брати-козаки голови поклали
Там, де в Карпатах постанство росло
В Україні далекій, є Грушатичі село.

Там жили міцні, життєрадісні люди
Хлібороби – їх виплекав сам дід Чорнозем
Присягли батьківщині вірними бути
Горді, відважні з мечем.

В Грушатичах блищить річка сріблом текучим
І дишуть пасіки медом пахучим
В Грушатичах досягає жито золоте
І біля кожної хатинки соняшник цвіте.

В Грушатичах народився кучерявий син Павла і Марії
Щасливі батьки, Михайло сповнив їхні мрії
Їх Бог благословив, добром їх обдарив
І всі молились, щоб Михась 100 літ прожив.

Мати Михайла колисала, колисаючи співала...
Спи дитино, спи маленький
Злоті мрії сни красенький
Коло тебе рідна мати
На все життя буде кохати.

Росте, росте Михайло, мов куц калини
Забавляють його сестра й брати щохвилини
Скільки соняшної радості дитини
Від Івана, Стефана і Катерини.

Грушатичі, 1947 р.
Катерина (жінка
брата Івана),
син Степан і вуйко
Андрій Мельник.
1947. Hrushatychi.
Katerina (my brother
Ivan's wife),
son Stepan and
uncle Andriy Melnyk.

Найстарший був Іван
Тоді Стефан і Катерина
А за Михайлом іще Петрусь
Наймолодша дитина.

Хоч згода була в сімействі
Хоч мир і тишина
Молодая мати захворіла
І кожне маля осталося напів сирота.

Тато мав шість рочків
Як мати вже не стало
В ту темную годину
Серце дитяче горе зазнало.

Але з часом проминули дні тривоги
Тато кавалером майже став
Оповідав нам як до школи
До Перемишля машерував.

І як Перемишль далеко
Ходив чи сніг чи буревій
А, щоб в бурсі жить било можливо
В пекарні хліб пік в півночі.
Хотів Михайло убогість обшукати
Хотів військову кар'єру мати
Був би навіть він згодився
Щоб на лісовничого вивчився.

Мріяв вищу освіту дістати
Ще й мову, дві опанувати
В обличчя долі засміятись
Військову кар'єру дочекатись.

Та ж знов хвилюючі події
І знов подули вітри сумнії
Загинув передвчасно батько Тобі
Осталиь в серці спогади гіркі.

Зазнав юнак самотність без мами
Зазнав холод і сонця жар
Всі небезпеки без опори батька
Дошкульний вітер і бурій хмар.

В Перемишлі ОУН вже вербувала
Спротив антилюдській ідеології пропагувала
Бо розквітав на світі тоталітаризм
Червоний та гітлерівський фашизм.

Брат Стефан працював на залізниці
А Іван був тереновим у Грушатичі
І хоч гімназію ще він не закінчив
Вже пахнуло війною і Михайло потребу зрозумів.

Коли настав час боротися за щастя України і за волю
Михайло пішов в ОУН і УПА із ясною метою
Попращався із братами і сестрою
Попращав молодість і відважився на визначену долю.

Зеня Ковальчин Брожина

10 грудня 1998 р.

*Загальний вид на Гімназію в Перемишлі, де я вчився до війни.
General overview of the school in Peremyshl, where I studied
before war broke out.*

*Найстарший брат Іван
My eldest brother Ivan*

*Середуций брат Степан
Middle brother Stepan*

*Сестра Катерина
My Sister Kateryna*

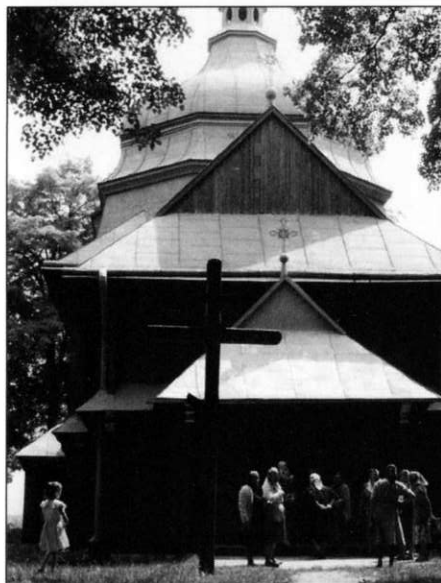

*Автор, за молодих літ в Перемишлі
Author as a young student in Peremyshl*

1997 р.
Славко, Леся (діти
брата Степана) і
Зеня біля в'їзду до
автора села
Грушатичі.

1997. Slavko, Lesia
(brother Stepan's
children) and Zenia
near the entrance to
author's village
Hrushatychi.

Церква в Грушатичах, в якій мене хрестили.
Church in Hrushatychi where I was baptized.

Хата, в якій народився і жив автор.
Відвідують хату вуйка,
Тарас і донька Наталка в 1997 р.
House in which the author was born and lived.
Taras and daughter
Natalka, visiting my
house in 1997.

Криниця перед селом
Грушатичі.
Well near the village
of Hrushatychi.

Грушатичі. Поле поруч хати автора.
Hrushatychi. Field adjacent to author's house.

HRUSHATYCHI - PEREMYSHL POVIT (REGION)

Grandly and proudly spreads the ancient land
Home to Ukrainians since ancient times
And the whole, wrapped in beauty,
Growing green, bathed in the morning dew.

Blossoming cherry orchards here
And wondrous southern steppes beyond
Chornohora's tall craggy peaks
And the wild, blue Black Sea.

Here in this land, where knightly princes fought against the horde
Where the brave brother Cossacks laid their weary heads
Where the Carpathians first saw insurrection rise,
In far Ukraine, the village of Hrushatychi stands.

Strong, happy folk live there,
Staunch tillers of the soil
Grandsons of Chornozem himself
Sworn to be faithful to the fatherland,
Proud and courageous with a sword.

In Hrushatychi the river shines silver
As fragrant honey from the beehives flows

In Hrushatychi, the golden rye field ripens
A sunflower grows by every tiny house.

And here a son was born to Pavlo and Maria
The curly-haired Mychajlo, an answer to a dream.
So had God blessed them, gifted them with good,
And so they prayed Mychajlo would live one hundred years.

Rocking the babe, the mother sang.
"Sleep child, sleep my little one.
Dream golden dreams, my love.
Your mother's by your side,
will love you all your life."

And so the child grew, from seed to sprout
To flourishing young sapling, in sunny happiness and play.
Brothers and sisters always at his side:
Ivan, Stefan, Kateryna, first,
And then the youngest,
Who was named Peter.

And for a time, the family enjoyed
Tranquility and peace and happy times
Until the still young mother became ill and died
Leaving her children half orphaned.

Mychajlo was only six years old when this transpired
The child's heart, in this dark hour, first learned of tragedy.

In time, the terror passed, and Mychajlo grew,
Telling all who would listen
how he'd march to school
in distant Peremyshl

He'd go, he said, in blizzard or in snow
Bake bread at midnight at the bakery
To earn enough to have dormitory room.

His aim was to cheat poverty, by any means, and be a soldier.
To educate himself, to learn another language, perhaps two,
To laugh at fate as he pursued his dreams and grew to manhood.

But fate was cruel again,
Another dust storm blew
Another bitter loss —
This time a father dead before his time.

The loneliness he knew without a mother's love,
The cold, the burning of the sun,
Now magnified by this new loss
New dangers brought by an intolerable wind,
New clouds, new storms to bear.

In Peremyshl' the OUN had begun recruiting,
Preaching resistance to an evil ideology —
Red to the east and Hitler's fascists to the west
Totalitarianism spreading through the world.

Stefan worked for the railroad by this time
Ivan was in Hryshatychi, the regional leader
Mychajlo, not finished high school yet, already understood:
The scent of war was in the air and he was needed.

The time had come to fight for his Ukraine
For happiness and freedom for the land
And with this vision fixed within his eye
He summoned up the courage to pursue his fate
And bade farewell to all that he had known,
His brothers and his sister and his youth,
And joined OUN and UPA.

*Замок над Перемишлем, де я, як школяр, пік бараболлю, бо був голодний.
Castle overlooking Peremyshl, where as a schoolboy, I baked potatoes
over an open fire, because I was hungry.*

*Андрій Годяк – сусід і кузин
з Грушатич.*

*Andrij Hodiak – cousin and neighbor
from Hrushatychi.*

*Іван Годяк – кузин Андрія і мій,
який вибився на славного
галівудського артиста.*

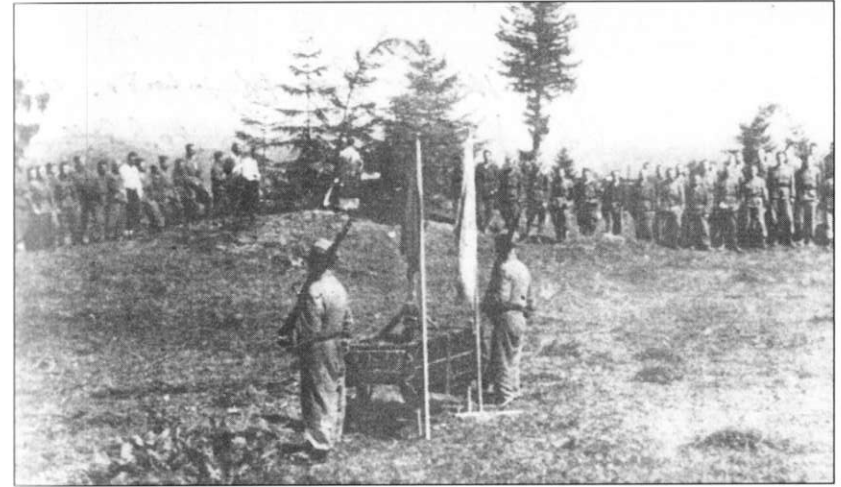
*John Hodiak – my cousin
who became a well known
Hollywood actor in the 1940's
and early 1950's.*

*інж. Іван Луцишин –
сусід з села Грушатичі.*

*Eng. Ivan Lutsyshyn –
neighbor from my village.*

Пісня Про Героя УПА

1944 р. Гуцульщина. Присяга сотні «Недобитого» проводилася під синьо-жовтим і червоно-чорним прапорами.

1944. Hutsulshchyna. Company «Nedobytoho» taking the UPA Oath of Allegiance in the presence of the National and OUN flags.

ПРИСЯГА ВОЯКА Української Повстанської Армії

Я, воїн Української Повстанської Армії, взявши в руки зброю, урочисто клянусь своєю честю і совістю перед Великим Народом Українським, перед Святою Землею Українською, перед пролитою кров'ю усіх Найкращих Синів України та перед Найвищим Політичним Проводом Народу Українського:

Боротись за повне визволення всіх українських земель і українського народу від загарбників та здобути Українську Самостійну Соборну Державу. В цій боротьбі не пожалію ні крові, ні життя і буду битись до останнього віддиху і остаточної перемоги над усіма ворогами України.

Буду мужнім, відважним і хоробрим у бою та непадним до ворогів землі української.

Буду чесним, дисциплінованим і революційно-пильним воїном. Буду виконувати всі накази зверхників.

Суворо зберігатиму військову і державну таємницю.

Буду гідним побратимом у бою та в бойовому житті всім своїм товаришам по зброї.

Коли я порушу або відступлю від цієї присяги то хай мене покарає суворий закон Української Національної Революції і спаде на мене зневага Українського Народу.

ПІСНЯ ПРО ГЕРОЯ УПА

*Нащадкам славного козацтва
Відважним лицарям УПА
Зокрема старшині "Бурийові"
Присвячуємо щирі ці слова!*

"На півночі, на Волині
Створилась армія УПА
Щоб воскресла Україна
І завітала свобода."

Так оповідав нам часто тато
Згадуючи свої партизанські дні
На те, щоб героїську істину ми не забули
Щоб УПА прославляли на всій вільній.

39-го року, рівно 60 літ тому, з розвалом Польщі
Та большевицької окупації Західньої Землі
А пізніше, коли гуділи танки й літаки
І облягали всю Галич німаки
Ішли в УПА мужі й жінки – ішли як льви
Ішли Бандерові орли.

Ішли інтелігенти, міщани й селяни
Залишали бюро, фабрики і плуги
Ішли генерала Чупринки слідами
Щоб облекшити йому тягар боротьби.

В святе ім'я великої ідеї, тато наш Упістом став
Він знав, що воля там, де боротьба
Що воля в рядах незламної УПА
І за це, все що на світі мав – Україні він віддав.

А для кращого виконання вояцьких обов'язків
Тато пройшов вишкіл і підстаршинську школу лісову
Відтак в провідника Летуна він став Сбістом
І заслужив собі станову провідну.

Перед кожним повстанцем
Були довгі втомлюючі бої
Засідки, рейди, постої, марші.
Наступ і відступ, фізична й моральна напруга
Це був іспит мужности і гарт повстанського духа.

44-го року, проходив тато німецько-більшовицькі фронти
Прямував з командиром Реном на східні шляхи
З часом повернувся на рідну Перемищину та старі горизонти
Щоб новому окупантові показати червоно-чорні стяги.

Будучи на провідному становищі в Перемищині
Із сотнями різних командирів Бурий співпрацював
Друзів – Бурлака, Ластівка, Лагідного, Мара,
Петю, Макаренка, Рися, Ярему, Крука, Соколенка
Та багато інших, нам часто споминав.
Згадував як радісні дні перемоги в їх товаристві святкував
А важкі вояцькі страти разом з ними переживав.

В 47-их роках прийшов наказ
Виходити у Великий Рейд в Західню Європу.
Почавсь новий марш в далеку невідому дорогу.
Щоб перед усім світом скласти протест
Проти гноблення українського народу і знуцання.
Розпочалися нові бої, бо УГВР дало нове завдання.

Бурий – як сам учасник тієї епопеї
Про пережиті літа нам багато сказав
Хоч напевно і багато спогадів таємничо в серці зберігав.

А для нас, дітей – все це мов казка.
Мов вирізки чарівного сну
В якому бачимо довголітню героїську боротьбу.
Безмежну відданість легендарних героїв української революції
Які добровільно обороняли честь і інтереси української нації.

І вже на завжди нехай Україна побудує свій Храм Волі
І дасть Вам шану за великі жертви і недоцінені болі
Бо завдяки Вас – Україна вже вільна
Місто Київ вже столиця, і провалилася Москва!

Зеня Ковальчин Брожина

28 грудня 1998 р.

SONG OF UPA HERO

*To the descendants of the famed Kozaks
The brave knights of the UPA,
And above all to Officer Buryi
We dedicate these words!*

At midnight in Volyn'
Was the UPA army born
To resurrect Ukraine
And awaken liberty.

This is what father often told us
Recollecting his insurgent days
So that we'd not forget heroic truth,
And honor the UPA in our new land.

In '39, exactly 60 years ago,
When Poland shattered
and the Bolshevik conquered the western lands
And later when the tanks and airplanes rumbled
And Germans circled all Halychyna
Then men and women went like lions into the UPA:
Bandera's eagles.

Those who were learned,
City and village folk alike,
Leaving their offices and factories and plows.
Following in Chuprynka's footsteps
To lighten his load, to join in his battle.

In the holy name of a great ideal,
Our father joined UPA
Knowing that freedom was where the battle was –
in the ranks of the unconquerable UPA.
And giving for that thought and for Ukraine
All that he had.

And to discharge his soldier's duty well
He trained and learned to be an officer,
Secured a post under commander Letun's wing
And thus became a leader.

As did every partisan, he faced
Long and tiring battles

Ambushes, raids,

Tedious billeting, long marches.

Attack, retreat, the body and the soul both strained by tension
A test of manhood and a tempering of the insurgent's spirit.

In '44, our father crossed the German-Boshevik front
There, with commander Ren, he headed for the eastern paths
And then returned to his Peremyshl and old horizons
to show new foes ribbons of red and black.

As leader, in Peremyshl, Buryi worked
In various commands, with friends Burlaka,
Lastivka, Lahidnyi, Mar, Petia, Makarenko, and Rys',
Yarema, Kruk, and Sokolenko, as well as others that he told us of,
Remembering and celebrating joyous victories
And suffering with them the soldier's bitter losses.

The orders came in late 1947
To leave for Western Europe – The Great Raid!
A new march on an unfamiliar road
A protest flung before the entire world
Against oppression and abuse of the Ukrainian people
New battles joined, new tasks assigned.
And in the midst of them, Buryi himself,
a partner in this epic.

In years to come, he'd tell us much about those years
Although much remained hidden in his heart.

For us, his children, these were fairy tales
Like cut-outs from a strange, fantastic dream
In which we saw a long, heroic struggle,
The legendary heroes of Ukraine's revolt
Who willingly defended and upheld
The honor and the interests of a nation.

May the Ukraine that has now come to be
Build an everlasting temple to freedom
And honor you for your great sacrifice.

It's thanks to you Ukraine is free
And that its capital is Kyiv now.
Moscow has failed.

Zenia Kowalczyń Brozyna

December 28, 1998

UPA Soldier's Oath

I, a soldier of the Ukrainian Insurgent (Partisan) Army, taking up arms, do solemnly swear on my honor and conscience before the great Ukrainian people and their sacred land, before the spilled blood of the best sons of Ukraine, and before the supreme political leadership of the Ukrainian people:

To fight for the full liberation of all Ukrainian lands and Ukrainian people from oppressors and to achieve an independent, sovereign Ukrainian state. In this struggle I will spare neither blood nor life and will fight to my last breath for victory over all enemies of Ukraine.

I will be strong, brave, and courageous in battle and merciless towards the enemies of Ukraine.

I will be an honest, disciplined, and diligent warrior.

I will carry out all commands of my superiors.

I will strictly guard and protect military and government secrets.

I will be a worthy brother-in-arms to those with whom I serve in battle and in military life.

If I violate or transgress against this oath, may I be justly punished according to the law of the Ukrainian National Revolution and may the Ukrainian people scorn me.

ВІРНІ БАТЬКІВЩИНІ ДО ОСТАННЬОГО ВІДДИХУ

Цей спомин присвячую сл.п. Другові "Мазепі" та іншим нижче згадуваним друзям, з якими мав щастя ділити долю і недолю в рядах УПА

12-го липня 1946 року, в підгірському селі Гута, Березівського повіту, в одній з хат зійшлися ввечорі сусіди, щоб вшанувати іменини друзів Петрів та Павлів. Хоч стероризовані польським червоним шумовинням, зійшлися не тільки батьки, але й дідусі, бабусі, жінки та їхні діти, які в ті непевні часи ніколи не відходили далеко від своїх матерів. Зійшлися вони й тому, щоб при цій нагоді себе взаємно розрадити та довідатись, що для них принесе завтрашній день.

Цієї ж ночі трьох вояків УПА, а саме: Максим-Майк (американський громадянин), з села Молодовичі, пов. Перемишль, Мазепа з с. Жога-тин, пов. Березів та Зоряний з Сяніччини, колишній підстаршина Дивізії "Галичина", знаменитий кулеметник, переходили через село Гута. Вони заважили світло в одній із хат, тож вступили довідатись, що чувати в селі та в терені?

Селяни, побачивши своїх оборонців, яких, до речі, дуже любили та особисто знали вже кілька років, з нагоди свята Петра і Павла частували голодних друзів, чим хата багата. Півгодини пізніше, несподівано, знадвору крикнув польський сержант: "Ренце до гури!", з націленим у відчиненому вікні, автоматом. Мазепа (якому це не першина), який сидів найближче вікна, не втративши голови, звертається до сержанта і зі свого "токаря" (пістоль сов. Марки "Токарьов", 9 мм) пускає дві кулі, просто в його груди. Падаючи на землю, сержант пускає довгу серію з автомата й ранить одну селянку в ногу. Моментально в хату посипався град ворожих куль. Крик жінок, плач дітей, згаснення нафтової лампи, викликали в хаті паніку.

Друзі рішуче й опановано стають до оборони. Мазепа викидає через вікно гранату і сипле серії стрілів з автомата на польських вояків, вбиваючи чотирьох. Самому Мазепі не щастить вискочити через вікно, бо в нього сиплеться ворожий вогонь. Крім того, у дверях з'являється 5 вояків, які стріляють в хату з автоматів. Зоряний кладе всіх зі свого кулемета МГ-42, трупом. Рівночасно вибігає через двері на двір, сипле вогнем по ворожих вояках, перериває їх перстень і щасливо дістається в потік, яким відступає 50 метрів, а відтак залягає і стріляє по ворожій лаві, захищаючи залишених у небезпеці друзів. Цим Зоряний дезорієнтував ворога. Максим стрілив зі свого автомата в коридор кілька серій, але тут автомат відмовив послуху – затявся. Немає нічого гіршого в житті вояка, як такий випадок під час бою. Несслухняний автомат Максим кидає в кут, бере пістоль, П-38, але в тім часі ловить його за руки польський вояк, якому також затявся кріс. Почалась рукопашна боротьба, так, що обидва затягнулися до стайні, яка була під одним дахом з хатою.

Стародавня церква в Улючі в оригінальному стані, без перебудови. Збудована в XVI столітті.

Built in the 16th century, this church in Uluch still stands in good condition without having undergone any reconstruction.

Не маючи змоги видістатися

з хати, Мазепа ще до того легко ранений відламком гранати, залягає в коридорі, стріляє через відчинені двері на ворота та наказує селянам, щоб ті під час обстрілу втікали на двір. Це йому вдалося, бо тільки троє селян під час утечі були легко ранені. Усвідомивши своє критичне положення, сам тікає по драбині на горище, маючи тільки один магазинок набоїв до пістоля, кілька набоїв до автомата та дві гранати. Знаючи, що це замало, рішається перехитрити ворога, що йому вповні вдається. Коли він виліз на горище, то в хаті була вже пуста. Стріли втихли, тільки Зоряний давав про себе знати друзям.

На подвір'ї, під хатою, майор НКВД дає наказ воякам ВП запалити хату, бо в хаті є ще, мабуть, два повстанці. Майор, про якого мова, називається Гласкін, за національністю росіянин. Почувши такий наказ та знаючи на що заноситься, тим більше, що хата була покрита соломою, Мазепа, не роздумуючи довго, кричить: "Обивателе! Не стшеляйце, я сєм поддаєм!". Ворожі вояки, почувши це, з цікавості входять до сіней; хотіли пригланутися церемонії здавання в полон "бандеровця". Вони збилися до купи, зі зверненим зором угору, звідки було чути голос Мазепи. З коридору на горище не було стелі. Поденервовані вояки почали кричати, щоб він скоріше злавив, бо інакше будуть кидати на горище гранати. Раптом не вони, а Мазепа кидає на них у коридор гранату, від чого гине трьох вояків і згаданий майор, а інші поранені відламками гранати, втікають з хати на подвір'я. В тім часі Мазепа блискавкою кидає свою останню гранату через стріху на тих, що вибігли з сіней. Граната розривається та викінчує польських вояків до решти. Мазепа зіскакує з горища до сіней та поміж польськими трупами біжить подвір'ям у напрямі недалекого потоку, при чому на весь голос кричить: "Стуй, стуй! Лапаць го! В том стронем уцека бандеровец!". Тому, що Мазепа був в польській військовій уніформі, польські вояки не могли збагнути, хто з них бандерівець. Вони почали стріляти таки по своїх, з чого скористав Мазепа, який за кілька хвилин опинився в дружніх обіймах Зоряного.

На другий день рано, в стайні, знайдено обгоріле тіло Максима, а від ним друге тіло вояка ВП. Ноги й руки в них були цілком згорілі. Максима пізнали по тім, що мав біля себе американський кишеньковий годинник, який мимо високої температури, далі йшов. Цей годинник опісля віддали матері покійного, а його тіло, при участі сотні Ластівки, поховано на спільнім вояцьким цвинтарі УПА, на високій горі, біля села Воля Володська. Тіло друга Максима похоронив капелян УПА, Кадило-Шевчук (попав у чеський полон, під час рейду в Західню Німеччину. Чехи передали його полякам, а ті в Ряшеві його розстріляли).

До речі, Максим народився в Америці, звідки молодим хлопцем приїхав з батьками до їхнього рідного села. Завдяки свідомості його батьків, на 15-му році життя покійний стає юнаком ОУН, а відтак активним членом і районним провідником. Він був вродливий, бунет, високого росту, гарно співав. Мав тільки народню освіту, але був наділений вродженою інтелекцією. Був добре вихований і до всіх ввічливий. Згинув у віці 24-ох років.

Хату, в якій відбулася ця кривава драма, поляки запалили під час того, як Мазепа з неї вискочив.

9-го лютого 1947 року Мазепа і Зоряний (про яких мова вище) та Драпак з Києва і Бистрий зі села Жогатин, зайшли службово до їхнього доброго знайомого в селі Добрянк Сянського повіту. Вони були дуже виснажені та до краю втомлені, бо перейшли біля 27 кілометрів дороги снігами по пояс. Ще добре не розсілися, як до цієї хати паде кілька крісових стрілів і чути крик з подвір'я: "Жуцаць бронь на двур!".

На цей заклик повстанці, через вікно і двері, сипнули вогнем з автоматів. З огляду на великий сніг, про якийсь відступ з хати не могло навіть бути мови, тим більше, що її обступило 400 польських вояків під командуванням знаного всім україножера – майора Міхальського. До лісу було 3 км відкритого терену.

Чвірка одчайдухів рішила боротися на життя і смерть. Дві й пів години боролися вони з ворогом, озброєним наймодернішим радянським вирядом, вистрілюючи майже всю амуніцію. Важливі папери, що їх мали з собою, знищили.

У хаті була криївка, до якої в останній хвилині запропонував їм заховатися господар, а з неї був вихід до потоку; може таким способом вдасться їм вирятуватися з цього пекла. Всі вони разом з господарем двійшли до криївки, де побачили завалений вихід. Знайшлися в безвихідній ситуації. За цей час польські вояки зайшли до хати, а кількох з них стояло вже перед відкритою криївкою, з готовою до стрілу зброєю. Зоряний викидає свою останню гранату, від якої гине поручник ВП, а двох вояків важко ранених виносять з хати. Одначе, ситуація не стає краща, бо на місце вбитого й поранених прибігли інші, які почали кидати до криївки гранати. У висліді Зоряний гине, а Мазепа у розгарі боротьби вистрілив останній набій у ворога, що надходив. Драпак, колишній підстаршина Червоної

Армії, “золотий кулеметник”, як його ми називали, ранений в обидві руки та важко ранений Мазепа, попали в руки ворога.

В часі, коли трьох друзів входило до криївки, четвертий, Бистрий, вискочив через вікно на двір, прямо на голови ворожих вояків та пострілом зі свого автомата кладе трупом капраля ВП. Вирвався він з першого пекла, але не пощастило йому вирватись із перстеня смерті, бо не встиг відбігти й 150 метрів від хати, коли серія з ворожого кулемета прошила його груди. Бистрий впав на холодну білу снігову ковдру, щоб більше не піднятися.

Покійний був дуже добрим вояком та здисциплінованим розвідником. На другий день я з друзями по зброї забрали скостенілі тіла, ще вчора веселих друзів, Зоряного і Бистрого та скромно, по-вояцьки, поховали їх на сільському цвинтарі, на високій горі, біля старенької церковці в селі Улюч, над самим срібнолентим Сяном. Обоє поховано в спільній могилі, без домовини, накрито тільки вояцькими шинелями. Над могилою друзі поставили березовий хрест. Такий був тоді гарячий час...

Оповідали опісля наші селяни, що не мають слів, щоб нам переказати, як над Мазепою і Драпаком знущався ворог. Їм виривали з голови волосся, різали вуха і т.п. Хоч лице Мазепа було облите кров'ю від побоїв, він і Драпак не впали на коліна перед ворогом, а на лиці Мазепа була усмішка, яка вказувала, що морально він стоїть вище від ворога. Навіть сам майор Міхальські звернув увагу на незломний характер Мазепа й сказав до своїх вояків: “Єжелі билібсьми мелі такіх валечних бойовнікуф, як тен (Мазепа), то билаби нога гітлеровска не доткнула нашої земі”.

Про дальшу долю Драпака мені не відомо. Знаю тільки, що сидів у тюрмі в Сяноці. Натомість високого Мазепа убова, в асисті польських вояків, кільканадцять разів тягали по знаному терені його діяння. Проводили його по довколишніх селах, включно з його родинним. Його вигляд був жалюгідний. В роті не мав ні одного зуба, бо всі повибивав ворог-варвар. Під час тієї тяганини його страшенно тортували на очах селян, вимагаючи, щоб зрадив місця санітарних пунктів, харчових магазинів і зброї, де перебувають провідники ОУН та командири УПА, хто співпрацює

з УПА і т.п. Мазепа все відповідав: “Не знаю!”.

14-го березня 1947 року три сотні польського війська верталися з Мазепою з українських сіл через ріку Сян до Сянока. Тому, що вже кілька днів була відлига, ріка збагатилася водою на рівні з її берегами. Вода плила дуже швидко, великі весняні криголами робили великий шум, тож не з медом було полякам переправлятися через Сян, по черзі, одним малим човном. Перевіз тягнувся черепашиним ходом, бо човном могло переїхати тільки четверо людей. Коли, майже, половина вояків переїхала на другий бік ріки, прийшла черга і на Мазепу.

Перед всіданням до човна, йому розкували руки. До човна всіло чотирьох вояків УБП. Один провадив човен, двох сиділо пору Мазепа, на правій стороні човна, а четвертий сидів на лівій стороні напроти Мазепа, з готовим до стрілу автоматом.

Посередині Сяну з уст Мазепа виривається рішуче і голосне: “Слава Україні!” і в тій секунді штовхає ногами найближчого вояка в груди, а той надале у воду. Рівночасно ловить своїми сильними руками за шиї бічних сусідів, притягає їх до себе й перевертається разом з ними в обійми холодних березневих хвиль Сяну. Це все тривало секунди часу.

Поки по обох берегах Сяну ВП зорієнтувалося в чому річ, всі вони були вже під водою. На човні стояв і верещав на весь рот вояк ВП, що стояв за кермою. Мазепа не втратив голови й у воді думав про рятунок. Він плив під водою біля 100 метрів, а коли забракло йому повітря, випливав на поверхню води, з думкою дістатися до берега, під корч лозини. Та, коли він випливав на верх, його груди прошила ворожа куля, бо польські вояки на крик вояка в човні, розбіглися здовж обох берегів ріки. Коли за три дні в ріці вода впала, селяни з села Грушівка знайшли мертве тіло Мазепа при березі Сяну.

Між селами Грушівка і Володж, недалеко Сяну, похоронено незламного українського вояка, хороброго друга “Мазепу”.

Михайло Ковальчин – “Бурій”

FAITHFUL TO THE FATHERLAND TO THE LAST BREATH

This memoir is dedicated to my late friend "Mazepa" and to other friends mentioned below with whom I had the great joy to share our fortunes, both good and bad, in the ranks of the UPA

On July 12, 1946, in a house in the village of Huta of the Bereziv povit (region) at the foot of the mountains, a number of neighbors came together to celebrate the name day of their friends named Peter and Paul. Despite being terrorized by Polish scum, not only parents were there, but also grandparents, wives and children – who in these uncertain times never strayed far from their mothers. They came together to cheer each other up on this occasion as well as discover what tomorrow would bring.

That same night, three soldiers of the UPA: Maksym-Mike (an American citizen) from the village of Molodovychi of the Peremyshl povit, Mazepa from the village of Zhohatyn of the Bereziv povit, and Zorianyi from Sianichyna, a former officer of the "Halychyna" division and a splendid machine gunner, were passing through the village of Huta. They noticed the light in the house and stopped by to find out what was going on in the village and the region.

The villagers, seeing their protectors, whom they dearly loved and had known personally for a number of years, invited the hungry friends to join in the celebration of Peter and Paul. A half hour later, a Polish sergeant pointing his automatic through an open window shouted "Hands up!" Mazepa, who was sitting closest to the open window, and for whom this was not a new experience, turned coolly toward the sergeant and fired two rounds from his Tokarev (a 9 mm Soviet pistol) directly into his chest. As he fell, the sergeant let loose a long volley from his automatic rifle, wounding one of the women in the leg. A hail of enemy fire immediately hit the house. There was panic, with women shouting and children crying.

The "friends" decisively and calmly swung into action. Mazepa threw a grenade out of the window and launched a rain of fire toward the Polish soldiers with his automatic, killing four. He wasn't able to jump out of the window because the Poles were firing on it. Five Polish soldiers poured fire into the house from the door. Zorianyi killed all five with his MG-42 machine gun. He then ran out through the door raining bullets on the Polish cordon and, breaking through, reached the stream. He then retreated 50 meters more and turned and poured more fire on the Poles, protecting his friends inside the house. This disorients the enemy. Maksym fires a few rounds from his automatic into the corridor, but his rifle fails him and jams. There's nothing worse in the life of a soldier than to have his weapon fail him in the midst of battle. He throws the disobedient automatic rifle into the corner and pulls out his P-38 pistol. Meanwhile, a Polish soldier whose gun had also jammed grabs him by the arms. Their hand-to-hand combat took them into the barn, which was attached to the house.

With no opportunity to get out of the house, and lightly wounded by shrapnel from a grenade, Mazepa takes up a position in the hallway firing out of the open door and ordering the villagers to use his cover fire to escape outdoors. He was successful, as only three of the villagers were slightly wounded during their escape. Recognizing his critical position he climbs the ladder into the attic with only one magazine for his pistol, a few for his automatic, and two grenades. The house was already empty. The shooting died down – only Zorianyi continued to remind his friends of his position.

Out in the yard in front of the house an NKVD major gives the order for the soldiers to set fire to the house, as there are, perhaps, two guerillas still inside. The major, whose name was Glaskin, was a Russian by nationality. Hearing his command and understanding what was about to transpire (the house had a straw roof), Mazepa didn't think long and shouted: "Obivatel! (citizen). Don't shoot, I'll give myself up." On hearing this, the enemy soldiers entered the vestibule wishing to see the surrender of a "banderovets." They bunched together, their eyes raised upwards to the place where Mazepa's voice seemed to be coming from. There was no ceiling over the hallway and they could see into the attic. The nervous soldiers began shouting for Mazepa to come down quickly and threatening to toss grenades into the attic. Suddenly, Mazepa throws a grenade into the hallway. This kills three soldiers and the major. The rest, wounded by shrapnel, flee the house. Mazepa then throws his last grenade through the straw roof at the remaining soldiers, killing them all. He jumps down from the attic, runs past the dead bodies into the yard and toward the creek, shouting, in Polish, "Stop! Stop! Catch him! A "banderovets" is escaping in this direction!" Since Mazepa was wearing a Polish uniform the Polish soldiers couldn't distinguish which of them was the "banderovets." They began to shoot at their own troops. Mazepa took advantage of this and was soon in Zorianyi's friendly embrace.

The next day the partially burned body of Maksym and, under it, a body of a Polish soldier were discovered in the barn. Their hands and feet were completely burned. Maksym was recognized by his American pocket watch, which, despite the high temperature, was still running. The watch was later given to the dead man's mother; his body was buried in the UPA military cemetery at the top of a tall mountain near the village of Volia Volods'ka with the Lastivka company in attendance. Services for Maksym were conducted by the chaplain of the UPA, Kadylo-Shevchuk (who ended up in a Czech prison during the raid into western Germany. The Czechs handed him over to the Poles, who executed him by firing squad in Riashev.)

Maksym had been born in the United States, from where, as a young boy, he returned to his native village with his parents. Thanks to his parent's national consciousness he joined the OUN (Organization of Ukrainian Nationalists) youth, and later became an active member of OUN and a regional leader. He was handsome, brown-haired, tall, and had a good singing voice. Although he had only an elementary school education he was gifted with a natural intelligence. He was well mannered and courteous to everyone. He died at the age of 24.

*Церква в Улючі у мальовничому гаю,
високо на горбку, над рікою Сян.*

*Uluch Church in picturesque grove, high
on a hill overlooking the river Sian.*

The house in which this bloody drama took place was set afire by the Poles just as Mazepa escaped it.

* * *

On February 9, 1947, Mazepa and Zorianyi (who are mentioned above) together with Drapak from Kyiv and Bystryi from the village of Zhohatyn came on an official visit to a close acquaintance in the village of Dobrianka of the Siants'kyi povit. They were worn out and dead tired after walking nearly 27 kilometers in waist deep snow.

They hadn't yet managed to sit down when a few shots were fired into the house and they heard shouting from outside: "Throw your weapons outside!"

In response, the guerillas fired their automatics through the windows and door. The deep snow prevented a retreat from the house, as did the presence of the 400 Polish soldiers who had encircled it, led by Major Mykhalskyi, a well-known Ukrainophobe. The woods could only be reached by crossing 3 kilometers of open ground.

The quartet of desperadoes decided to fight for their lives. For two and a half hours, using almost all of their ammunition, they fought an enemy armed with the most modern Soviet weaponry. They destroyed the important documents that they had brought.

At the last moment, the owner of the house suggested that they use the hiding place under the house. Through it they could escape to the creek and, perhaps, save themselves from this hell. All of them, including the owner, entered the hiding place, but then found that the exit had collapsed. Now there was no escape. Meanwhile, the Polish soldiers had already entered the house and were standing over the open entrance to the hiding place with their guns ready to fire. Zorianyi throws his last grenade, which kills a Polish lieutenant and wounds two soldiers who are carried out of the house. The situation didn't improve, as the dead and wounded were replaced by other soldiers, who began to toss grenades into the hiding place. As a result, Zorianyi dies, and Mazepa, in the heat of battle, fires his last round into the advancing enemy. Drapak, a former non-commissioned officer of the Red Army whom we called a "golden machine gunner," is wounded in both hands. He and the seriously wounded Mazepa fell into the enemy's hands.

*Ком. «Бурій» поховав тут своїх
воjakів «Бистрого» і «Зоряного»
на дворі церковці в Улючі.*

*Ком. "Buryi" buried his soldiers
"Bystryi" and "Zorjanyi" on the
grounds of the church in Uliuch.*

During the time that the three friends were entering the hiding place, the fourth, Bystryi, had jumped out of the window directly into the group of enemy soldiers outside, and with a shot from his automatic killed a Polish army corporal. He managed to escape this first hell, but not from the ring of death encircling the house. He got about 150 meters from the house when machine gun bullets laced his chest.

Bystryi fell on the cold, white, snowy comforter, never to get up again.

The dead man was a very good soldier and a disciplined scout. The next day, I and my comrades in arms took away the stiff bodies of Zorianyi and Bystryi, who had been joyful just the day before, and buried them modestly, in a soldierly fashion, in the village cemetery on a tall mountain near the ancient little church in the village of Uliuch, just by the silvery waters of the river Sian. They were buried together in one grave, without coffins, and covered only by their military overcoats. Their friends placed a simple birch cross on the grave. That's how intense the fighting was then . . .

Later, the villagers, who hadn't the words to describe, told us of the cruelties that the enemy inflicted on Mazepa and Drapak. They pulled the hair out of their heads, slashed their ears, etc. Although Mazepa's face was covered with blood from the beatings, neither he, nor Drapak fell on their knees before the enemy and there was a smile on Mazepa's face that indicated his moral superiority to the enemy. Even Major Mikhalskyi remarked on Mazepa's unbreakable character telling his soldiers, "If we had such heroic warriors as he (meaning Mazepa) Hitler's foot would have never touched our land."

I'm not aware of Drapak's fate. I only know that he was imprisoned in Sianok. Mazepa, on the other hand, was dragged around the territory in which he had been operating more than a dozen times by the "ubovtsi" (Polish secret service) with the help of the Polish soldiers. They took him around to the villages in the area, including his own. He looked pitiful. He had no teeth left in his mouth because the barbaric enemy had knocked them all out. During this process he was tortured mercilessly in front of the villagers while his persecutors demanded that

he reveal the location of the UPA medical stations, food, and ammunition storehouses, where the leadership of the OUN and UPA stayed, who was collaborating with the UPA, etc. Mazepa would always answer: "I don't know."

On March 14, 1947, three Polish companies, with Mazepa in tow, were returning from Ukrainian villages to Sianok needing to cross the Sian River. There had been a thaw for a few days and the river had risen up to its banks. The current was very strong with large ice floes roiling the water and crossing the Sian, taking turns in a small boat, was no picnic for the Poles. The crossing dragged on at a snail's pace, because the boat could hold only four people. After almost half of the soldiers crossed, it was Mazepa's turn.

Before he got into the boat his hands were untied. Four UBP ((Polish secret service)) soldiers got into the boat with him. One steered the boat, two sat on either side of Mazepa on the right side of the boat, and one sat on the left side facing him with his automatic at the ready.

In the middle of the river Mazepa shouts "Slava Ukraini" (Glory to Ukraine) in a loud and decisive voice and kicked the soldier nearest him in the chest sending him into the water. At the same time he wraped his strong hands around the necks of his two neighbors, pulled them to him, and flipped himself, and them, over the side of the boat into the cold March waves of the Sian. This all took only a few seconds.

Before the Polish army on both sides of the Sian understood what was happening, they were all under water. The Polish soldier who had been steering the boat was standing in it and shouting. Mazepa didn't lose his head and was thinking about escape while under the water. He swam about 100 yards, surfacing only when he needed air, aiming for a willow bush on the bank. When he finally came out of the water he was shot through the chest by Polish soldiers who had responded to the cries of the soldier in the boat by spreading out along both sides of the river. When the water receded three days later villagers from Hrushivka found Mazepa's body on the bank of the Sian.

"Mazepa", an unbreakable Ukrainian soldier and a brave friend, was buried between the villages of Hrushivka and Volodzh not far from the Sian.

Mychajlo Kowalczyn – "Buryi"

БІРЧА

З тривогою й непевністю очікував Український Народ на рідних землях наближення свят Різдва Христового 1946 року. Не було сумніву, що червоний окупант не пошанує величі святкової хвилини – народження Божого Дитяти, але застосує всі свої найбільш brutальні й жорстокі засоби, щоб завдати нових дошкульних ударів, грізному для нього, українському визвольному рухові.

Особливо напруженою була ситуація на західних окраїнах української етнографічної території, на захід від лінії Керзона, тобто на Лемківщині з Сяноком, Посянні й Засянні з Перемишлем, Ярославщині, Холмщині, Підляшші і Грубешівщині, які, згідно з Ялтинським договором, увійшли в склад польської "людової" республіки.

На цих теренах, почавши від серпня 1945 року, польський комуністичний режим, за допомогою з'єднань польського війська, переводив варварське насильне виселення української людности до УРСР. Стероризовані люди, часто тільки з клунками в руках, були ескортовані до прикордонних переселенчих пунктів, звідки вже під "дбайливою" опікою НКВД "добровільно" виїжджали в обійми советської імперії.

Нещасне населення ставило розпачливий одчайдушний спротив – активний і пасивний. В його обороні виступили скріплені й загартовані в боях відділи УПА. Деколи доходило до дуже важких боїв. Польсько-більшовицькі частини спочатку виступили до акцій як на нормальному фронті – з участю танків, літаків і гармат, та швидко переконалися, що ця зброя не має більшого практичного застосування в партизанських боях. Легко озброєні, не обтяжені таборами, а тим самим рухливі й звинні, в додатку прекрасно ознайомлені з тереном, українські повстанські відділи виходили з боїв переможно.

В наслідок успішних протидій УПА, восени 1945 року поляки змогли тільки частинно виконати свій плян виселення українців з Закерзоння. Менше потерпіли недоступні, серед лісів положені села, але в околицях Перемишля і Бірчі була виселена більша частина населення.

Згадані околиці були тереном дій куреня УПА, під командуванням полк. Коника. У склад куреня входили чотири сотні: Громенка, Бурлаки, Ластівки й Барона (опісля Яра). Особовий склад куреня, це майже всі сини тієї землі, яких родини були вимордовані, або вивезені до СРСР, або, в кращому випадку – залишились на своїх місцях, живучи під постійним терором і загрозою знущань і переслідувань. Не диво, що кожний стрілець горів тільки одним бажанням – помсти на ворогах за всі кривди і злочини.

Бірча. Поле бою в січні 1946 р. / Bircha. Site of battlefield in January 1946.

Щоб не допустити до заселення опустілих поукраїнських сіл зайдами-колоністами, ці села, напівзруйновані під час боїв і переселенчої акції, до решти спалювали наші відділи.

Щоб запобігти відплатним акціям УПА, поляки створили собі випадові бази в кількох містечках і селах. Крім військових, нерідко бандитських відділів, в тих базах концентрувались польські цивільні банди з найгіршого суспільного елементу. Військові відділи, спільно з бандами, часто нападали на українські села Дилягова, Залесе, Войткова зі станицею бандитської міліції, Кузміна, Гута. Ворог був змушений стягнути свої сили з цілого терену до Перемишля і Бірчі.

Невелике місто Бірча, положене в гористій лісовій околиці між Сяноком і Перемишлем, стало сильною ворожою твердиною і рівночасно випадовою базою на всю околицю. Залога Бірчі нараховувала постійно біля одної тисячі озброєних людей. Навколо міста були побудовані бетонні бункери-укріплення і загорожі з колючого дроту. В постійному поготівлі була обслуга тяжких кулеметів і мінометів, як теж половина всієї залого.

У додатку, навколо Бірчі було кілька польських бандитських сіл, наче її форпости, населення яких вславилось нелюдською жорстокістю й безпощадністю у відношенні до безборонного українського населення. Вони, ці шовіністи-нелюди, мов гайвороння, що зачуло жир, хмарою сунули з мішками на плечах за військовими відділами в часі виселення та грабували й безпощадно мордували українську людність.

Теренове командування УПА рішило знищити це бандитське гніздо, яким була Бірча з її форпостами. Перша акція відбулась уночі 22-го жовтня 1945 року. В ній взяли участь: курінь УПА к-ра Прута та відділ к-ра Кармелюка, які навмисне тому й прибули з-за кордону, з Радянської України. Названої ночі спалено кілька присілків Бірчі, а саму Бірчу вже над раном здобув курінь Прута, однак не вдалось повністю використати цієї перемоги для цілковитого знищення того бандитського гнізда. Щоб зруйнувати муровані будинки, потрібна була велика кількість вибухових матеріалів і більше часу, чим відділи УПА, на той час, не диспонували. Щоправда, наші відділи знищили телефонічний і телеграфічний зв'язок

Бірчі, але її залога мала ще й польові радіоапарати, при допомозі яких залярмувала військові залоги Перемишля, Сянока і Динова, які негайно поспішили полякам на відсіч. Наші відділи були змушені відступити.

Другу акцію на Бірчу перевела тільки одна сотня к-ра Бурлаки 30-го листопада 1945 року. Тоді спалено всі присілки Бірчі, а разом з ними частину міста, звану Старою Бірчею, що й було метою тієї акції.

Мимо тих протидій УПА, поляки не залишили цієї бази, а навпаки – укріпили – укріпили її та змінили залого. Вслід за цим, посилювались напади на рештки української людности довколишніх українських сіл.

Наша розвідка донесла, що найбільший польський напад на українські села мав відбутися на саме українське Різдво, 7-го січня 1946 року. Щоб перешкодити цьому, курінь к-ра Коника дістав наказ заатакувати ворога в його гнізді-Бірчі на самий Свят-Вечір, 6-го січня.

Того дня всі довколишні українські села з тривогою і неспокоєм приготувались до святої вечері, та в той час, засніженими лісовими стежками, маршували з різних напрямів поодинокі сотні куреня Коника на умовлене місце, недалеко Бірчі. На тлі срібно-білих дерев і кущів та засніжених лісових полян, серед гробової лісової тиші, цей мовчазний марш був подібний, справді, на похід грізних духів-месників. І, кожний, хто бачив би той похід, міг би запитати: Що змушує цих людей на сам Свят-Вечір блукати лісами серед снігів і морозу? І самі його учасники, мабуть, снували подібні думки, а при цьому линули споминами в минуле, думками слали почування своїм найдорожчим, едналися з ними, бодай у мріях, у цей святий вечір.

Мовчазно, врочисто, а zarazом грізно відбувалась збірка цілого куреня. Її виповнили притишені, але рішучі слова команди й наказів та коротка промова командира.

Темне небо було вже засіяне ясними зірками, коли сотні, отримавши окремі завдання і загріті палкою промовою улюбленого командира Коника, відійшли на призначені вихідні позиції, щоб на умовлений знак, в ролі “грізних колядників” застукати з усіх сторін у ворота Бірчі. Того святого вечора українські повстанці мали нагадати ворогові, що його терористичні дії не пройдуть йому безкарно.

Важкий, кривавий був бій за Бірчу тієї пам'ятної ночі... Міста повністю не здобуто. Занадто сильна і підготовлена була його залога того вечора, підсилена шістьма новими батальйонами з Перемишля, які прибули туди ще перед настанням ночі. У цьому бою впав незабутній командир УПА, полк. Коник, увігнавшись на чолі невеликого відділу в саму ворожу гущу, а разом з ним загинуло 23-ох вояків-повстанців.

І, хоч як важко й боляче було кожному прийняти вістку про смерть командира, проте на саму згадку Бірчі, від того часу, кожний повстанець і кожний українець з місцевої людности відчував душевний підйом і гордість. Гордість за свого Командира і за поляглих друзів, які ціною свого життя стримали ворога від грабежів, вбивств та забезпечили йому спокійне відсвяткування ще одного Різдва Христового на рідній землі.

Михайло Ковальчин – “Бурий”

BIRCHA

In 1946, the Ukrainian people awaited the coming of Christmas with fear and uncertainty. There was no doubt that the Red oppressors would not honor the majesty of the holiday—the birth of the Christ child—but would resort to the most brutal and cruel methods of inflicting new, intolerable blows to threaten the Ukrainian liberation movement.

The situation was especially tense in the western borderlands of Ukrainian ethnic territory west of the Curzon line, which included Lemkivshchyna, Sianok, Posiannia, and Zasiannia as well as Peremyshl, Yaroslavshchyna, Kholmshchyna, Pidliashia, and Hrubeshivshchyna, all of which, according to the Yalta agreement, were part of the People's Polish Republic. Beginning in August 1945, the Polish communist regime, with the help of a unified Polish army, conducted a barbaric forced resettlement of the Ukrainian populace from this territory to the Ukrainian SSR. The terrorized people, often carrying only small bundles, were escorted to border resettlement points. From these, under the "tender care" of the NKVD, they "voluntarily" walked into the arms of the Soviet Empire.

The downtrodden people of Ukraine responded with active and passive protest. UPA units, strengthened and tempered in battle, rose in their defense, sometimes in fierce and difficult battles. At first, the Polish-Bolshevik units initiated conventional action with tanks, planes, and cannon, but they soon realized that these weapons had little practical application in guerilla warfare. Lightly armed and unhampered by encampments, the Ukrainian insurgent units were mobile and able to move quickly through territory familiar to them and were often victorious in battle.

As a result of the UPA's defensive actions, the Poles were only partially successful in carrying out their plan of driving Ukrainians from the Zakerzonnia (beyond the Curzon line) in the fall of 1945. Nonetheless, while remote forest villages suffered less, most of the Ukrainians in the Peremyshl and Bircha areas were driven out.

The UPA battalion under the command of Colonel Konyk operated in these territories. Four companies made up the brigade: Hromenko's, Burlaka's, Lastivka's, and Baron's (later Yara's). Almost all of the soldiers in the battalion had been raised in these lands. Their families had been murdered or taken to the USSR;

Дороговказ до Українського Воєнного Цвинтаря, де у 2000 р. були перепоховані полеглі вояки УПА у бою в Бірчі, на Закерзонні, 7 січня 1946 р.

Signpost to the Ukrainian Soldiers Cemetery where in the year 2000 the remains of 21 UPA soldiers repatriated. They died January 7, 1946, in the battle of Bircha.

Довгі десятиліття минули поки полеглі в Бірчі та Лішній діти України, знайшли місце спочинку за цією брамою.

Decades passed before the fallen in Bircha and Lishnia, found eternal rest behind this gate.

those more fortunate remained in the area, living under constant terror and threat of abuse and persecution. It was no surprise then that every rifleman burned with only one desire—to exact vengeance for all of the injuries and crimes the enemy had perpetrated.

To prevent unwelcome newcomer-colonists from settling in once-Ukrainian villages, many of which were already half-destroyed during battles and forced resettlement, our units burned them to the ground.

To counteract the UPA's work, the Poles created temporary garrisons in a number of towns and villages. In addition to Polish army units, there were numerous rogue units operating from these bases—civilian bands composed of the worst social elements. The army units, working with these rogue units, would often attack Ukrainian villages like the Tatars of centuries ago.

In response, our units captured and burned some of these Polish bases. The towns of Krasichyn and Rybotychi went up in smoke, as did the villages of Dylahova, Zaliesie, Voitkova and its bandit militia station, Kuz'mina, and Huta. The enemy was forced to retreat from the entire territory to Peremyshl and Bircha.

The small city of Bircha, located in the mountainous, wooded area between Sianok and Peremyshl, became an enemy stronghold, serving as a base of operations for the entire area. The garrison in Bircha was one thousand strong. Concrete bunkers and barbed-wire barriers surrounded the city. The machine guns and mortars were always manned, and half of the garrison was always on alert.

In addition, a number of Polish bandit villages surrounded Bircha like outposts. The residents of these villages were known for their inhumane and merciless treatment of the defenseless Ukrainian population. These chauvinists—like rooks who have spotted a morsel of fat—moved like a cloud with sacks on their backs behind army units during resettlement actions, robbing and murdering Ukrainians.

The area command of the UPA decided to destroy the bandit nests that Bircha and its outposts had become. The first action took place on October 22, 1945. It included a battalion led by Commander Prut and a unit led by

*Головний пам'ятник на українському
меморіальному цвинтарі у Пикulichах,
біля Перемишля, Польща.*

*The central monument of the Ukrainian
Memorial Cemetery in Pykulych near
Peremyshl, Poland.*

Commander Karmeliuk that had crossed the border from Soviet Ukraine for this purpose. That night, a number of the villages were burned; by morning, Bircha itself was taken by Commander Prut's battalion, which was, however, unable to take full advantage of this opportunity and could not completely destroy this bandit nest. Destroying all of the stone buildings would have required a great deal of explosives and more time, neither of which the UPA units had. Our units succeeded in destroying Bircha's telephone and telegraph link, but the garrison had field radios and used them to alert the army garrisons in Peremyshl, Sianok, and Dynov, which sent reinforcements, forcing our units to retreat.

The second Bircha action, on November 30, 1945, was conducted by just one company, led by Commander Burlaka. This UPA company burned all of Bircha's outlying villages and a part of Bircha's "old city," accomplishing its mission.

Despite these measures, the Poles remained in this base, fortifying it further and strengthening the garrison. Attacks on the remaining Ukrainian population in the area increased.

Intelligence conveyed the news that the greatest Polish attack on Ukrainian villages was to take place on Christmas Day, January 7, 1946. To foil this plan, Commander Konyk's battalion was ordered to attack the enemy nest in Bircha on Christmas Eve, January 6, 1946.

On that day, while frightened and anxious Ukrainian villages in the area prepared for Christmas Eve, individual companies of Konyk's battalion marched from various directions over snow-covered forest paths, planning to converge at their appointed meeting place near Bircha. Marching silently in the forest's grave-like quiet, past silvery white trees and bushes and snow-covered meadows, the soldiers became a procession of ghastly spectral avengers. And anyone who saw this procession might ask: "What compels these people to wander in the snow and cold on Christmas Eve?" The participants themselves, perhaps, were having similar thoughts, remembering the past, sending good wishes to their

dearest ones in their thoughts, uniting with them on this holy evening only in their dreams.

Arriving at the designated meeting place, the company was silent, solemn, and severe. The mood was complemented by the hushed but decisive commands and terse words of the commanding officer.

The dark sky was already sown with stars when the companies, having received their individual assignments and warmed by the passionate speech of their beloved Commander Konyk, left for their assigned starting positions from whence, at the agreed upon signal, the "terrible carolers" would descend upon Bircha from all sides. On this holy night, the Ukrainian insurgents would remind the enemy that terrorism would not go unpunished.

The battle for Bircha was difficult and bloody. In the end, the city was not completely taken. Its garrison, strengthened by six new battalions that had arrived before nightfall from Peremyshl, was too strong and prepared. The unforgettable Commander Konyk, having raced straight into a crowd of enemy soldiers, fell in the battle, along with 23 of his soldier-insurgents.

It was hard for everyone to accept the news about Commander Konyk's death, but, from that night, any mention of the word "Bircha" filled every insurgent and every Ukrainian in the area with pride. Pride in the commander and his friends who had laid down their lives while preventing the enemy from accomplishing his diabolical intentions, thereby saving the Ukrainian population from robbery and murder and allowing the people to celebrate one more Christmas on native soil.

Mychajlo Kowalczyk – "Buri"

*Борцям
за волю України.
Тут спочивають
українські повстанці,
які полягли за волю
України. Між ними
курінний «Коник» і
сотенний «Орський».*

*Ukrainian Freedom
Fighters.
Here lay Ukrainian
insurgents who
valiantly fought and
died for the freedom
of Ukraine. Amongst
them Battalion
Commander "Konyk"
and Company
Commander "Orskiy".*

Мої командири, друзі і подруги по зброї!

My Commanders and Comrades-in-Arms!

Міттенвальд, 1947 р. Частина стрільців Великого Рейду УПА на Захід під проводом провідників «Карла» (посередині в останньому ряді) і «Бурого» (з ліва в першому ряді).

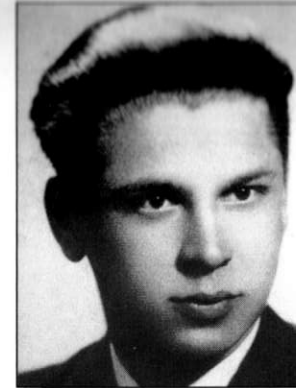
Mittenwald, 1947. Some of the "upisty" that took part in UPA's Great Raid to the West led by «Karło» (middle in the last row) and «Buriy» (first row, left side).

Мартин Мізерний
– к-р «Рен»
Martyn Mizerniy – Cdr. «Ren»

Петро Миколенко
– к-р «Байда»
Petro Mykolenko – Cdr. «Bayda»

Степан Голяш – «Мар»
провідник Лемківщини
Stepan Golash – «Mar»
Commander of Lemkivshchyna

Володимир Щегельський
– к-р «Бурлака»
Volodymyr Shehelskyi
– Cdr. «Burlaka»

Іван Шпонтак
– к-р «Залізняка»
Ivan Shpontak – Cdr. «Zaliznyak»

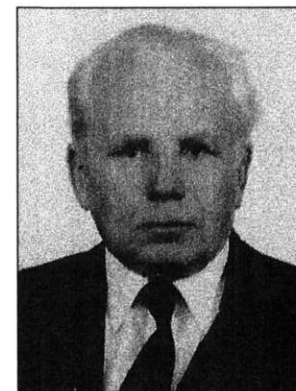
Ярослав Коцьолок
– к-р «Криlach»
Yaroslav Kotsolok
– Cdr. «Krylach»

Михайло Дуда
– к-р сотенний «Громенко»
Mykhaylo Duda
– Company Cdr. «Hromenko»

Зенон Матла
– Провідник УПА
Zenon Matla – Cdr. of UPA

Іван Кривуцький
– Провідник «Арпат»
Ivan Kryvutsky
– Cdr. of «Arpat»

Михайло Черешньовський – «Петро»
Mykhaylo Cheresnovskyi – «Peter»

Василь Галаса – Провідник «Орлан»
Vasyl Halasa – Cdr. «Orlan»

Михайло Галь
– Курінний «Коник»
Mykhaylo Hal
– Battalion Commander "Konyk"

Анна Карванська-Байляк
– «Рома»
Anna Karavanska-Baylak
– «Roma»

Дмитро Карванський
– Сотенний «Орський»
Dmytro Karavanskyi
– Company Commander «Orskiyi»

Анна Пилипчак – «Оксана»
Anna Pylypchak – «Oksana»

Юрій Борець – к-р «Чумак»
Yuri Borets – Cdr. «Chumak»

Іван Оліяр – Провідник «Кум»
Ivan Oliyar – Cdr. «Kum»

Дмитро Грицько
– к-р «Цяпка»
Dmytro Hrytsko
– Cdr. «Tsyapka»

Павло і Петро Шкафаровські
– «Кора» і «Топір»
Pawlo and Petro Shkafarovskiy
– «Kora» and «Topir»

Модест Ріпєцький
– к-р «Горислав»
Modest Ripetskyi
– Cdr. «Horyslaw»

Василь Зброжик
– Провідник «Зенко»
Wasył Zbrozhyk – Cdr. «Zenko»

Степан Стебельський
– к-р «Хрін»
Stepan Stebelsky
– Cdr. «Khrin»

Іван Йовик
– Ком. «Соколенко»
Ivan Yowyk – Cdr. «Sokolenko»

Володимир Макар
– к-р «Вадим»
Volodymyr Makar
– Cdr. «Wadyim»

Ярослав Гайвас
– Провідний член ОУН
Yaroslav Haywas
– a leading member of the OUN

Мирослав і Марія Тєсля Павлик
– члени УПА
Myroslaw and Maria Teslia Pavlyk
– members of UPA

Евген Лужецький
– Курінний «Др. Шувар»
Evhen Luzhetskyi – Battalion
Cdr. «Dr. Shuwar»

Віра Лемеха
– Обласна УЧХ «Рогніда»
Vera Lemeha – Regional Leader of the
Ukrainian Red Cross «Rohnida»

Василь Коваль
– к-р «Буркун»
Wasyl Kowal
– Cdr. «Burkun»

Володимир Хома
– Провідник «Карло»
Wolodymyr Choma
– Cdr. «Karlo»

Микола Сидор
– Провідник «Петя»
Mykola Sydor – Cdr. "Petia"

Василь Гузар –
Курінний дентист «Зубченко»
Wasył Huzar
– Battalion Dentist «Zubchenko»

Богдан Ковалик – «Юнак»
Bohdan Kowalyuk – «Yunak»

Андрій Мицьо
– Провідник «Верниволя»
Andriy Mytsio – Cdr. «Vernyvolia»

Наталія і Осип Саноцькі
– к-р «Евген»
Natalia and Osyap Sanotski
– Cdr. «Evhen»

Мирон Климко
Кошовий «Ярема»
Klymko Miron
Koshovyi «Yarema»

Надя Голяш – Провідниця
УЧХ на Лемківщині «Марійка»
Nadia Golash – Leader of Ukrainian
Red Cross in Lemkivshchyna – «Marijka»

Микола Грицьковян
– Кошовий «Макаренко»
Mykola Hryckowian
– Koshovyi «Makarenko»

Василь Фортунa
– к-р «Корч»
Wasył Fortuna – Cdr. «Korch»

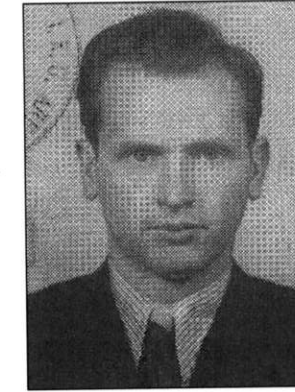
Катруся Фортунa
– член УПА
Katrusia Fortuna – member
of UPA

Юрій Батіг – к-р СБ «Хмара»
Мій перший провідник в ОУН
Yuri Batih – Cdr. SB «Khmara»
My first commander in the OUN

Лев Футала
– к-р «Лahідний»
Lew Futala – Cdr. «Lahidnyi»

Ярослав Кіцюк
– к-р «Щербатий»
Yaroslav Kitsiuk
– Cdr. «Shcherbatyi»

Михайло Шашкевич
– к-р «Рись»
Mykhaylo Shashkewych
– Cdr. «Rys»

У ЗАСІДЦІ І В ОКОРУЖЕННІ

Микола Кошик
– «Горко»
Mykola Koshyk – «Horko»

Марія Савчин-Пискір – Провідниця
УЧХ на Закерзонню «Марічка»
Maria Sawchyn-Pyskir – Leader
of Ukrainian Red Cross in Zakerzonnia «Marichka»

Богдан Крук
– к-р «Мелодія»
Bohdan Kruk – Cdr. «Melodia»

о. Василь Шевчук
– Капелян УПА «Кадило»
Rev. Wasyl Shevchuk
– UPA Chaplain «Kadylo»

Евстахій Оліяр – «Карий»
секретар «Карла» і «Бурого»
Ewstahyi Oliyar – «Karyi»
«Karlo's» and «Buryi's» secretary

Мирон Мицьо – к-р «Дух»
Myron Mytsio – Cdr. «Dukh»

Мирослав Кальба
– Поручник «Бистрий»
Myroslaw Kalba
– First Lieutenant «Bystryi»

Петро Мицак
– к-р «Прапор»
Petro Mycak – Cdr. «Prapor»

Ірина Камінська
– боєва провідниця «Христия»
Iryna Kaminska
– Battle Cdr. «Chrystia»

Біля містечка Добромиля на Лемківщині пишається висока гора "Гербурт", вкрита гарним шпильковим лісом. Ця гора має велике стратегічне значення, бо панує над всією околицею, даючи зі свого верха можливість обсервувати терен на яких тридцять кілометрів в кожну сторону. Тож не дивно, що наша теренова боївка вибрала осінню 1944 р. якраз її для збудування нашої криївки – бункра. В ньому думали ми перебути зиму, а літом схриватись у ньому в випадку небезпеки.

З початком вересня приступили ми до будови. Ми сподівались, що бункер буде готов за два-три тижні, але ґрунт виявився такий твердий, що нам довелося витратити на збудування запланованого бункра повних шість тижнів мозольної праці. Та закінчивши нашу роботу, ми були вповні вдоволені нею. Бункер був знаменитий! Розміром був він на чотири метри довгий, чотири метри широкий, а два метри високий. В ньому примістили ми чотири триповерхові ліжка, дві лавки і столик до писання, а по кутах наш районний архів, запасну зброю та амуніцію. Вхід до криївки був влаштований так майстерно, що й самі ми не раз не могли її відшукати. З криївки був випущений попри ялицю тоненький дріт і прив'язаний до її верха: вийшовши зимою до бункра й закривши входове вічко, ми шарпали за цей дріт і в той спосіб потрясли вершком засніженої, звичайно, ялиці, а вона притрушувала нам рівномірно вхід так чудово, що всякий слід за нами зникав. Далі, ми змайстрували два спеціальні столики так, що їхні ніжки мали вигляд заячої лапки, і на цих двох столиках кожен із нас входив і виходив з бункра. Не раз більшовицькі горлорізи переходили понад нашу криївку, шукаючи за "бандьорами", а ми найспокійніше відпочивали собі під ними.

2-го лютого 1945 р. наш зв'язковий приніс спішне повідомлення від командира сотні УПА Бора, що був військовим зверхником нашої боївки, щоб ціла наша боївка прибула цього ж таки дня, на годину 11-ту ранку, на визначене в повідомленні місце. Негайно вибрались ми в дорогу і, хоч сніг був повище колін, а мороз не дозволяв відкрити під час маршу рота, прибули на місце своєчасно. Тут ждали вже дві чоти сотні к-ра Бора (друга половина сотні перебувала в той час десь в іншому терені) – 85 вишколених і загартованих в боях бійців. К-р Бір пояснив нам, що він одержав певне і перевірене повідомлення, що дорогою недалеко звідси переїжджатиме десь коло години 1-ої з Хирова до Старого Самбора увесь більшовицький адміністративно-партійний актив округи. Ми, значить, повинні привітати їх тут гідно від Української Повстанської Армії.

Не гаючи часу ми вибрались в дорогу. К-р Бір вибрав на засідку вимріяне для цього місце: ліс, що перетинає шосе Хирів–Старий Самбір. По обох боках дороги в цьому місці високі й стрімкі береги, пориті на верхах стрілецькими ровами з минулої війни. В тих ровах засілись обидві чоти, а наша боївка, що складалася з 12 осіб, замкнула вихід дороги з лісу. Саму

У ЗАСІДЦІ І В ОКРУЖЕННІ

Микола Кошик
– «Горко»
Mykola Koshyk – «Horko»

Марія Савчин-Пискір – Провідниця
УЧХ на Закерзонню «Марічка»
Maria Sawchyn-Pyskir – Leader
of Ukrainian Red Cross in Zakarzonnia «Marichka»

Богдан Крук
– к-р «Мелодія»
Bohdan Kruk – Cdr. «Melodia»

о. Василь Шевчук
– Капелян УПА «Кадило»
Rev. Wasyl Shevchuk
– UPA Chaplain «Kadylo»

Евстахій Оліяр – «Карий»
секретар «Карла» і «Бурого»
Ewstahyi Oliyar – «Karyi»
«Karlo's» and «Buryi's» secretary

Мирон Мицьо – к-р «Дух»
Myron Mytsio – Cdr. «Dukh»

Мирослав Кальба
– Поручник «Бистрий»
Myroslaw Kalba
– First Lieutenant «Bystryi»

Петро Мицак
– к-р «Прапор»
Petro Mycak – Cdr. «Prapor»

Ірина Камінська
– боева провідниця «Христя»
Iryna Kaminska
– Battle Cdr. «Chrystia»

Біля містечка Добромиля на Лемківщині пишається висока гора «Гербурт», вкрита гарним шпильковим лісом. Ця гора має велике стратегічне значення, бо панує над всією околицею, даючи зі свого верха можливість спостерігати терен на яких тридцять кілометрів в кожную сторону. Тож не дивно, що наша теренова боївка вибрала осінню 1944 р. якраз її для збудування нашої криївки – бункра. В ньому думали ми перебути зиму, а літом схриватись у ньому в випадку небезпеки.

З початком вересня приступили ми до будови. Ми сподівались, що бункер буде готов за два-три тижні, але ґрунт виявився такий твердий, що нам довелося витратити на збудування запланованого бункра повних шість тижнів мозольної праці. Та закінчивши нашу роботу, ми були вповні вдоджені нею. Бункер був знаменитий! Розміром був він на чотири метри довгий, чотири метри широкий, а два метри високий. В ньому примістили ми чотири триповерхові ліжка, дві лавки і столик до писання, а по кутах наш районний архів, запасну зброю та амуніцію. Вхід до криївки був влаштований так майстерно, що й самі ми не раз не могли її відшукати. З криївки був випущений попри ялицю тоненький дріт і прив'язаний до її верха: звійшовши зимою до бункра й закривши входове вічко, ми шарпали за цей дріт і в той спосіб потрясали вершком засніженої, звичайно, ялиці, а вона притрушувала нам рівномірно вхід так чудово, що всякий слід за нами зникав. Далі, ми змайстрували два спеціальні столики так, що їхні ніжки мали вигляд заячої лапки, і на цих двох столиках кожен із нас входив і виходив з бункра. Не раз більшовицькі горлорізи переходили понад нашу криївку, шукаючи за «бандьорами», а ми найспокійніше відпочивали собі під ними.

2-го лютого 1945 р. наш зв'язковий приніс спішне повідомлення від командира сотні УПА Бора, що був військовим зверхником нашої боївки, щоб ціла наша боївка прибула цього ж таки дня, на годину 11-ту ранку, на визначене в повідомленні місце. Негаймо вибрались ми в дорогу і, хоч сніг був повище колін, а мороз не дозволяв відкрити під час маршу рота, прибули на місце своєчасно. Тут ждали вже дві чоти сотні к-ра Бора (друга половина сотні перебувала в той час десь в іншому терені) – 85 вишколених і загартованих в боях бійців. К-р Бір пояснив нам, що він одержав певне і перевірене повідомлення, що дорогою недалеко звідси переїжджатиме десь коло години 1-ої з Хирова до Старого Самбора весь більшовицький адміністративно-партійний актив округи. Ми, значить, повинні привітати їх тут гідно від Української Повстанської Армії.

Не гаючи часу ми вибрались в дорогу. К-р Бір вибрав на засідку вимріяне для цього місце: ліс, що перетинає шосе Хирів–Старий Самбір. По обох боках дороги в цьому місці високі й стрімкі береги, пориті на верхах стрілецькими ровами з минулої війни. В тих рових засілись обидві чоти, а наша боївка, що складалася з 12 осіб, замкнула вихід дороги з лісу. Саму

дорогу на цьому відтинку заміновано десятима мінами; майстром в цьому ділі був недавній підстаршина Галицької Дивізії, а тепер стрілець УПА Борсук.

Півтори години пролежали ми на позиціях, вичікуючи гостей. Ноги чуть-чуть не позамерзли. О пів до другої почули ми врешті дзвінки саней та гуркіт моторів двох лімузин і одного тягарового авта. Ми підпустили ворога аж до середини дороги, де починалось заміноване поле. Тоді, на знак к-ра Бора, заграли враз наші крайні скоростріли по тилах ворога. Ворог рвонув вперед, щоб швидше проскочити лісову смугу. Але напорівся на міни. Заграли наші скоростріли з боків і спереду. На доріжці зчинилось справжнє пекло. Тікати було нікуди й боронитись ніяк. Міни зривались одна по одній, а кулі зі скорострілів сипались градом з усіх сторін. Для довершення нашого діла ми закидали ще валку з горбів ручними гранатами. Не пройшло й годинки, як "робота" була скінчена: живим не залишився ні один учасник валки.

Ми зійшли вниз і розглянули наслідки нашого "вітання": 34 старшини НКВД та 9 членів їхньої охорони лежали покотом. Нашою здобиччю стало 27 автоматів, 4 скоростріли, 43 пістолі, 1 "Максим", багато аmunіції і 112,000 карбованців. По нашій стороні було троє важко ранених, в тому двоє з нашої боївки. На місці кривавої розправи з ворожими ватажками залишили ми шмат паперу з написом великими й товстими літерами: "Така кара чекає кожного, хто йде на українську землю грабувати й знущатись над українським народом. — Українські повстанці". Забравши трофеї та своїх ранених, ми повернулись в свою околицю. Двох ранених з нашої боївки забрано до повстанського шпиталю, а решта нас, десять, відмаршувала до нашого бункру.

Повернулись ми голодні, як вовки, і втомлені довгим маршем. Підкріпились, запили гарячим чаєм і пішли спати. Не треба й згадувати, що спали всі, як побиті.

А тим часом несподівана пригода знайшла нас і під землею. Стійковий Тур відчинив собі ранком входове вічко, щоб напустити нам свіжого повітря і побачив за яких двадцять кроків трьох більшовиків. Недовго думаючи, він гукнув нам, що коло бункру більшовики, а сам сипнув по них зі свого автомата. Звичайно, всіх трьох їх він скопив вмиль, але це було якраз початком лиха. Тих троє більшовиків були передньою стежею більшовицького куреня, що переводив тут облаву, шукаючи за спричинниками вчорашньої масакри більшовицьких вельмож. Усі ми були вже загартовані в боях, а все таки — ніде правди діти — нас охопила паніка. Ми зривались зі сну, бігали по криївці, шукаючи свого вбрання і зброї, перевертали все й перемішували в нервовному поспіху. Та по кількох хвилинах ми прийшли до себе. Одчайдух Голуб-Войтечко перший вискакує з криївки і, ставши побіч вічка, молотить по більшовиках зі свого скоростріла, щоб дати змогу всім нам повилазити з бункру. Ворог, заскочений тією стріляниною й не знаючи, скільки нас, займає оборонну поставу, залягаючи розстрільною кругом бункру. Ми нашвидку палимо архів, нищимо писальну машинку й

вискакуємо один за одним та залягаємо, щоб оборонитись і при тому зорієнтуватись як слід в розміщенні ворога. Ворог обстрілює нас густо і, вже по кількох хвилинах, ми маємо першого раненого: стрільцеві Іжаківі розірвала куля два пальці лівої руки. Та ми побачили це скорше, як він сам. Не зважаючи зовсім на поранення, Іжак не випускає й на мить автомата й відстрілюється безперервно. Обкинув я поглядом усіх нас, щоб перекона-тись, чи всі вже вибігли з бункру, і бачу несамоовиту сцену: стрілець Відваб-ний лежить у снігу босий і простоволосий, без плаща й без убрання, а тільки в білизні й тоненькому светері, в якому спав. Вибіг, як зірвався зі сну. І тільки автомата з торбою набоїв не забув забрати з собою.

По ворожому стрілі пізнаємо, що ворог не встиг ще обсадити схилу гори, що сходить стрімко в дебру в напрямі передмістя Добромиля Гучок. Тож на команду зриваємось усі й відступаємо в тому напрямі. Ворог пово-лі посувається за нами. Відвабний дістає постріл в рам'я. Двоє друзів підхо-пили його і ми відступаємо далі. Схил гори заслонив нас на якийсь час перед ворогом і завдяки тому ми змогли відв'язатися від нього. Збігаємо яром на діл і бачимо перед собою річку. Та це ще не таке лихо. Гірше, що над річкою стоїть кілька більшовицьких вояків. Ми вхопили за зброю і — в тому моменті бачимо щось неймовірне: більшовицькі солдати покидали на наших очах зброю в сніг, а один з них гукнув нам чистою полтавською говіркою:

— Не гарячіться, друзі! Переходьте попід ліс праворуч, там немає нікого. Ми у вас стріляти не станемо.

Ми задержались на мить недовірили: чи не підступ це якийсь?... Але ні, вони всі зброю відкинули, а кругом більше не видно нікого.

— І в ваших грудях б'ється українське серце! — шепнув я з вдяч-ністю, переходячи попри них.

Не відповіли нічого, тільки цікаво оглянули всіх нас.

Лісовою стежкою зайшли ми в якийсь сад. Десь далеко клекотіла стрілянина: це, видно, котрийсь із відділів УПА зводив бій з ворогом. Ми були вже поза ворожим перстеном. Задержались і кинулись до Відвабного, щоб допомогти йому. Поскидали, що хто міг і сяк-так убрали його, завиваючи босі ноги шаликами. Він, ранений і перемерзлий, затратив дещо змисл критичного думання і натискав руками свої пальці на ногах. З них пороби-лись льодові соплі, які під натиском рук відламлювались, як патички. Ми відірвали його від тієї макабричної забави й пообмотували йому ноги.

Тим часом вернувся з розвідки стрілець Нестор і приніс нам потіш-ну вістку: господар, що в його сад ми оце зайшли, це наш симпатик і його добрий знайомий.

Зайшли до хати. Господар привітав нас радо, хоч знав, що за допо-могу українським повстанцям більшовики карають дуже жорстоко. Госпо-диня кинулась приготувати нам теплу страву, а господар тим часом поін-формував нас про положення. Ми довідались, що в цій околиці переводить ворог великі облави силами трьох дивізій спец-частин НКВД, званих "Чер-воною Мітлою".

*Старшини групи УПА, яка діяла на Перемишчині.
Group of UPA officers which operated in the Peremyshl Region.*

Погостили нас, господар запряг санки й відвіз, не зважаючи на дуже серйозну небезпеку, обох наших ранених друзів до села Ляцко, де містилася наша санітарна станиця. Він щасливо доїхав туди й віддав обох під опіку санітарки полтавки Степової. (Від неї це ми й навчилися відрізняти полтавську вимову від всіх інших).

Від нашого господаря довідались ми теж про парадний похорон, що його справили більшовики своїм, зліквідованим нами, вельможам. Дивитись на той похорон більшовики зігнали наших селян з усіх доколичних сіл. Це, ніби, мало бути відданням нашими селянами пошани загиблим енкаведівським ватажкам. Та, в дійсності, воно повернулось тільки на пропаганду для нас, бо, переповідаючи подію, всі подивлялися силу й сприт бійців УПА, що зуміли так майстерно послати чортові в зуби самих асів НКВД з цілої округи.

Стрілець Відвабний повернувся зі шпиталю щойно літом. Очевидно, без усіх пальців на ногах. Та він цим ні трохи не переймався. “Стріляється ж пальцями рук!” – сміявся він. І, навіть при найбільших невгодах партизанської боротьби, ніколи не давав пізнати, що він – частинний інвалід. А, коли хтось часом згадував про це, він махав легковажно рукою:

– Що ж, війна не матінка, не милує. Так мусить бути!

Михайло Ковальчин – “Бурий”

AMBUSH AND AFTERMATH

Herburt, a tall mountain, proudly displays its pine forest just outside of the city of Dobromyl in Lemkivshchyna. The mountain has an important strategic value. It overlooks the entire area enabling anyone at its peak to see more than thirty kilometers in any direction. So it was no surprise that our squad selected it, in the fall of 1944, as the site of our hideout-bunker. We could spend the winter here; in summer, it would be a place to hide in the event of danger.

We began construction of the bunker in early September. We expected to be finished in two or three weeks, but the ground was so hard that it took six weeks of heavy physical labor to complete the work. Once done, however, we were thoroughly pleased with what we had accomplished. The bunker was fantastic! It was four meters wide, four meters long, and two meters high. Inside we placed four three-tiered beds, two benches, and a table for writing—with room left in the corners for our area archives and extra weapons and ammunition. The entrance was so well hidden that, at times, even we had trouble finding it. We rigged a thin wire to the top of a tall pine tree near the entrance; after entering our hideout in the winter we could give the wire a tug and the snow that fell off the pine tree would completely cover our tracks. We also constructed two special platform shoes whose bottoms left tracks similar to those of a rabbit. Each of us wore these when entering and leaving the bunker. Occasionally, the Bolshevik cutthroats passed right by our hideout searching for “bandiory” while we calmly relaxed just below.

On February 2, 1945, our courier brought an urgent message from Commander Bir (our unit was part of his command) ordering all of us to meet him that day at 11:00 a.m. at a place designated in the message. We set off immediately, and although the snow was knee deep and the cold prevented us from opening our mouths during our march, we arrived on time. Two platoons from commander Bir’s company, 85 trained and battle-hardened fighters, were already there (the other half of the company was deployed in a different area). Commander Bir explained that he had received reliable information that the entire Bolshevik regional administrative-party leadership would be on a nearby road at 1:00 p.m., on their way from Khyriv to Staryi Sambir. His meaning was clear: They would be getting an appropriate welcome from the UPA.

Wasting no time we set off. Commander Bir chose an ideal place for the ambush: a spot where the Khyriv– Staryi Sambir road cuts through a forest. The road there is flanked on both sides by steep hills crested with riflemen’s trenches from a previous war. The two platoons took up positions in the trenches while the twelve members of our unit sealed off the road. We placed ten mines on the road itself. The master of this business was Borsuk, a former sergeant in the Halychyna Division and now a rifleman in the UPA.

We lay in our positions for an hour and a half, awaiting our guests. Our legs nearly froze. Finally, at 1:30, we heard sleigh bells and the rumble of two limousines and a truck. We let the enemy approach the edge of the mined area of

*Боївка СБ під проводом «Буркуна».
Group of Military Police led by "Burkun".*

the road. Then, on Commander Bir's signal, our automatics danced, firing at the rear of the enemy convoy. The enemy lurched forward, speeding up to escape the woods. They hit the minefield. We opened fire from the front and the sides. The road became a hell. They had nowhere to run. The mines exploded one by one while a hail of bullets descended on them from all sides. To complete our mission we peppered the caravan with grenades from the hilltops. Less than an hour had passed and our "work" was finished. Not a single member of the caravan was left alive.

We descended to inspect the results of our "greeting"—the bodies of 34 NKVD brass and 9 of their security detail were strewn along the road. Our booty consisted of 27 automatic rifles, 4 machine guns, 43 pistols, 1 Maksym, plenty of ammunition, and 112,000 karbovantsi. Three of us were gravely wounded, two from my squad. We left behind a sheet of paper on which we had written in large letters: "Such punishment awaits everyone who intrudes on Ukrainian land to rob and oppress the Ukrainian people. —Ukrainian guerrillas." Taking our trophies and our wounded we withdrew. The two wounded men from my squad were taken to a guerilla hospital; the remaining ten marched back to our bunker.

We returned hungry as wolves and tired from the long march. We ate, drank some hot tea, and slept like logs.

Meanwhile an unexpected adventure found us underground. Tur, our sentry, opened the small entryway to let in some fresh air and saw three Bolsheviks about twenty paces away. Without thinking, he shouted to us that Bolsheviks were near the bunker and then opened up on them with his automatic. Of course

he killed all three, but that was only the beginning of the trouble. Those three were only the forward scouts of an entire Bolshevik battalion that was attempting to flush out the perpetrators of the massacre of the Bolshevik top brass the day before. All of us were battle hardened, but, truth be told, we fell into a panic. We tore out of our beds and fumbled around our hideout looking for clothes and weapons, overturning and mixing everything up in our haste. After a few minutes, most of us had calmed down. Holub-Voitechko jumped out of the hideout first and began pumping bullets from his machine gun into the Bolsheviks, giving the rest of us a chance to climb out of the bunker. The enemy, surprised by all of the shooting, took a defensive stance, laying down fire all around the bunker. We quickly burned the archive and destroyed the typewriter, then jumped out of the bunker one at a time, dropping to the ground to defend ourselves and hone in on the enemy's location. The enemy fire came thick and fast, and in a few minutes we had our first casualty: Rifleman Yizhak had two fingers on his left hand blown off by a bullet. We saw this before he did. Without regard to his injury, Yizhak continued firing. I looked around to see if all of us had gotten out of the bunker and witnessed a crazy scene. Rifleman Vidvabnyi was lying in the snow shoeless and hatless, without his coat or his clothes, clad only in his underwear and the light sweater in which he slept. He had run outside immediately after being awakened. Yet, he had not forgotten to grab his automatic and a bag of ammunition.

By their pattern of fire we noticed that the enemy hadn't yet blocked off the slope that descends steeply into a gorge in the direction of the outskirts of Dobromyl Huchok. So we retreated in that direction. The enemy moved slowly after us. Vidvabnyi took a bullet in the arm. Two of the boys grabbed him, and we continued our retreat. The slope of the hill protected us from the enemy long enough to cover our escape. We ran down through the ravine and saw a river before us. That wasn't such a big surprise; the real problem was that a few Bolsheviks were standing on the riverbank. We grabbed our weapons and, in that moment, saw something unbelievable. The Bolshevik soldiers dropped their weapons in the snow and one of them shouted to us in a clear Poltavian dialect, "It's alright, friends! Cross near the woods to the right, there's no one there. We won't fire at you."

We paused for a moment. Could this be a trick? But no, they had all dropped their weapons, and there was no one else in sight.

"A true Ukrainian heart beats in your chests," I whispered gratefully as we passed by them. They didn't respond, only looked at us with curiosity.

The forest path brought us to an orchard. Somewhere far away we could hear a firefight: It seemed that some UPA unit had joined battle with the enemy. We had managed to get outside of the enemy's circle. We stopped to help Vidvabnyi. Each of us shed what he could and somehow we dressed him, wrapping his naked feet in scarves. Wounded and near frozen, he had lost his ability to think rationally and was squeezing his toes. They had frozen completely and were breaking off from the pressure. We stopped his macabre game and wrapped up his feet.

Not long after, rifleman Nestor returned from his reconnaissance and brought happy news. The owner of the orchard was an UPA sympathizer and his good friend.

As we entered his house, he greeted us warmly, not caring that the Bolsheviks imposed severe penalties on those helping Ukrainian guerillas. His wife began to prepare a meal while he shared what he knew. We learned that the enemy was conducting a large sweeping operation comprising three special NKVD divisions called "Chervona Mitla" (Red Broom).

After we ate, our host, ignoring the great danger, hitched up his sleigh and took our two wounded to the village of Liatsko, where our medical station was located. He got there safely and handed both wounded men over to our medic from Poltava, Stepova. (It was from her that we had learned to recognize the Poltavan dialect.)

Our host also described the pompous funeral that the Bolsheviks had staged for their leadership—the ones that we had liquidated. They had forced the villagers from the entire area to attend, a staged demonstration of the villagers' respect for them. But this turned into propaganda for us as those who heard of the event were impressed with the strength and cunning of the UPA fighters in managing to send the top NKVD aces of the region straight into the devil's teeth.

Rifleman Vidbavnyi did not return from the hospital until summer. Needless to say, he was missing a few toes. But, this didn't seem to bother him. "To shoot, you need only your fingers!" he would laugh. Even during the greatest hardships of guerilla warfare he never let on that he was a partial invalid. When anyone mentioned his injury, he would wave it away saying, "After all, war is not your mama; it won't love you. That's the way it must be!"

Mychajlo Kowalczyn – "Buryi"

ПОВСТАНСЬКІ СВЯТА

Історик українських визвольних змагань напевне назве 1944 рік визначною датою, бо в цьому році Українська Повстанська Армія дійшла до свого найвищого розвитку. В її лави напливали тоді молоді й старші не лише зі східних областей України і Галичини, але й з Закарпаття, Буковини, Іасарабії тощо. В той час до УПА приходили цілими відділами, і то в повному бойовому виряді, друзі з Дивізії "Галичина", грузини, татари, узбеки, калмики, білоруси й інші вояки совєтської армії. З західних армій були тут італійці, німці, а навіть поляки. В Українському Червоному Хресті було чимало лікарів-жидів, які працювали віддано за своїм фахом і, як заходила потреба (а було це досить часто), по-геройськи били окупантів української землі. Не можна не згадати й української поліції, яка майже у 75% пішла з усієї України в лави УПА.

Навесні 1944 року я теж мав щастя бути вояком УПА разом з 37 друзями. Я попав до сотні Нечая, де незабаром став ройовим у другій сотні командира Зіра. Сотня Нечая ще раніше вславилася боями, бо к-р Нечай був добрий вояк, енергійний, хоч трохи крикливий. Наша сотня була першою в курені під проводом командира Рена. Цей курінь у складі сотень Нечая, Бурлаки, Веселого і Байди, вирушив із Старо-Самбірщини в рейд аж під Ворохту і Чорний Ліс, звідкіля через кілька місяців повернувся на старе місце.

У поворотному рейді я був легко поранений у місті Перегінську. Приблизно в половині грудня наше командування вирішило, у порозумінні з місцевим тереновим проводом, вислати всіх поранених та фізично слабих до їхніх місцевостей на вилікування, щоб вони опісля включилися у місцеві відділи. Між цих нещасливих попав і я. З уваги на великі сніги і морози, моя дорога в лісистих теренах, де в той час квартирувало багато військ НКВД, була нелегка. Все таки на сам наш Свят-Вечір 1945 року я добився до рідної хати о год. 7:30 вечора.

Не знаючи, хто мешкає в нашій хаті, я обережно підкрався під вікно, крізь яке, на щастя, побачив свою рідню і близького сусіда. Вони сиділи за святково застеленим столом. Серце забилося в грудях з великої радості і я вже думав застукати у вікно, коли з-за сусідньої хати вийшли колядники, і я був змушений сховатися до дривітні. Колядники заспівали "Бог Предвічний" і ця коляда зворушила мене до сліз, бо ж пригадалося мені, що на своїй землі я не маю права святкувати у своїй рідній хаті, а мушу ховатися, як якийсь злочинець, навіть перед своїми людьми.

Після закінчення коляди, вийшов з хати до колядників мій брат, щоб подякувати їм. З уривків розмови мого брата з колядниками я зрозумів, що хлопці колядували на церкву, на яку більшовики наклали 34,000 карбованців податку. Під кінець розмови один з колядників запитав брата, чи він має якісь вістки про мене. Брат, не знаючи, що я стою лише кілька метрів від нього, відповів, що я, мабуть, уже не живу.

Повстанські Свята в лісі.
Insurgents celebrating Holidays in the forest.

Коли колядники відійшли, я знову підкрався під вікно і почав прислуховуватися до розмови, яку вів брат з ріднею. Ще й досі пам'ятаю його слова: "Помолімся сьогодні перед Святою Вечерею за всіх померлих з нашої родини, за поляглих у бою в УПА, за нашого наймолодшого брата, а якщо він ще живе, то за його щасливий поворот до нас".

Я не міг вгамувати сліз і, заплаканий як мала дитина, постукав у вікно. Брат відчинив двері та запросив мене до хати, як незнайомого.

В хаті зразу ніхто мене не впізнав; я був озброєний автоматом, пістолем, гранатами, моя борода була досить довга, а одіж нечиста, бо забрудилася в дорозі. Першою пізнала мене братова. Зайво описувати нашу радість. Врешті я швидко обмився і засів з родиною до спільної вечері.

Здається мені, що такої радісної хвилини як тоді, я ще не переживав ніколи. Повечерявши, я взявся до ґрунтового порядку біля себе. Вікна заслонено і я, зголивши бороду, почав митися розкішною, бо теплою водою, якої я вже давно не мав у лісі. Та не встиг я, як слід, помитися, коли у вікно хтось постукав і відізвався голос: "Аткрой!".

Не надумуючись довго, я наклав на себе пояс з пістолем і мокрий та босоніж, у самій лише білизні, вистрибнув через друге вікно. Ніч була холодна – 22 ступенів морозу, а місяць, як на зло, світив.

Я приліг на сніг і вужем посунувся до недалекої шопки. Тим часом до хати ввійшли три енкаведисти, а родичі почали частувати їх міцним самогоном, щоб швидко впоїти та дати мені змогу сховатися в безпечне місце. Зрозумівши, що москалям не спішно виходити з хати, бо вони зайшли з тією метою, щоб добре наїстися і напитися, брат почав забавляти їх розмовою, а братова накинула на себе великий кожух, взяла дійницю і вийшла з хати, ніби до корів. Коли вона переходила біля мене, я тихенько

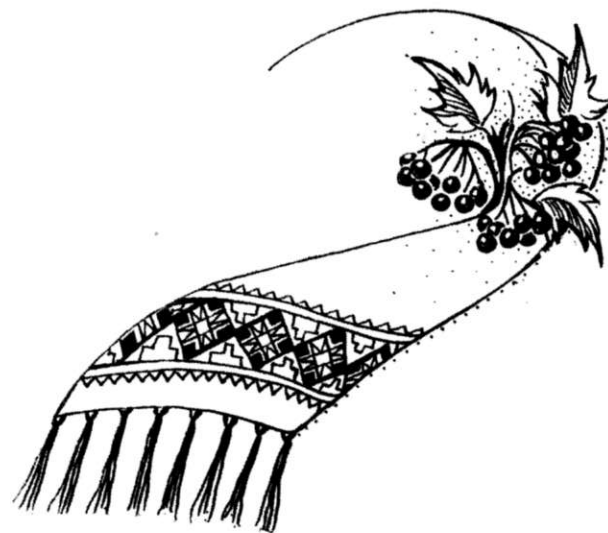
викликав її і вона передала мені кожух та повідомила, що всі мої речі, включно з автоматом, є добре заховані.

Опісля я перейшов до стайні сусіда і тут, у теплі, поміж худобою, заснув міцним сном.

Після відходу енкаведистів мої рідні почали мене розшукувати по всіх усядах, але надаремно, бо не сподівалися, що я зайшов до сусідської стайні. Тим часом мені снилися приємні сни, немов у найкращому ліжку, в готелі "Асторія" в Нью-Йорку. Щойно о 4-ій годині ранку, господар, який зайшов до стайні, збудив мене.

У рідній хаті я переодягнувся в чисту білизну та святкове вбрання і, коли селяни йшли на Різдвяну Службу Божу, я також поспішав лисячими дорогами, але не до церкви, а до санітарної криївки, що містилася на приходстві. В криївці мене дуже тепло прийняли мої знайомі, лікарка Сіра з Київщини та аптекар Нехрист і два поранені друзі. В цій криївці ми спільно провели свята 1945 року.

Михайло Ковальчин – "Бурій"

A FREEDOM FIGHTERS HOLIDAY

Historians studying Ukraine's liberation struggle will certainly single out 1944. That year, the Ukrainian Insurgent Army (UPA—Ukraiins'ka Povstans'ka Armiia) was at its peak. Its ranks swelled with volunteers from eastern Ukraine, Halychyna, Zakarpattia, Bukovyna, Bessarabia, and other parts of the country. Entire units enlisted. Many came in full battle gear: some from the Galicia Division and others, including Georgians, Tatars, Uzbeks, Kalmyks, and Byelorussians, from the Soviet Army. There were also Italians, Germans, and even Poles who joined from western armies. The Ukrainian Red Cross included quite a few Jewish doctors, some of whom willingly took up arms against Ukraine's invaders when the moment called for it. Seventy-five percent of Ukraine's police also joined our ranks.

Together with 37 friends, I had the good fortune to be an UPA soldier in the spring of 1944. We served in Nechai's company where I led a squad in Commander Zir's second platoon. Commander Nechai was a good soldier, full of energy, although a bit loud, and we had already distinguished ourselves in battle. We were the first company in Commander Ren's battalion, which also included the Burlaka, Veselyi, and Baida companies. That spring we took part in a raid that took us from Staro-Sambirshchyna all the way to Vorokhta and the Black Forest.

During our return march, I was lightly wounded, in the city of Perehins'k. In mid-December, our command decided to send all of the weak and wounded, including me, to their hometowns for treatment. After recuperating, this unfortunate group was to join local UPA units. My trip was not easy. It was very cold and there was a great deal of snow. The dense forest that I had to travel through was full of NKVD encampments. I finally reached my home at 7:30 p.m. on Christmas Eve of 1945.

I wasn't certain who was living in our house, so I carefully crept up to the window and peered in. I was overjoyed to see my family and a nearby neighbor. They were gathered around their Christmas supper. Just as I was about to knock on the door, a group of carolers appeared. I quickly darted for the woodshed. The carolers sang as I wept at the thought of having to hide like a criminal instead of celebrating the holiday in my own home.

When the carolers were done singing, my brother came out to thank them. From what I was able to hear, I understood that the carolers were collecting donations for the church, which had been hit with a 34,000 karbovanets tax by the Bolsheviks. Toward the end of their conversation one of the carolers asked my brother for news about me. My brother, not knowing that I was but a few yards away, said that I was probably dead.

The carolers left and I crept back to the window and eavesdropped on my brother's conversation with his family. His words remain in my memory: "Before our supper, let us pray tonight for all of our family members who have died, for those in the UPA who have fallen, and for our youngest brother, and if he lives, for his safe return to us."

*Повстанські Свята в лісі.
Insurgents celebrating Holidays in the forest.*

I couldn't stop the tears, and weeping like a child, knocked on the window. My brother opened the door and invited me in, not recognizing me.

Inside the house no one recognized me at first. I was armed with an automatic rifle, a pistol, and grenades. My beard was long and my clothes had become filthy during my travels. My brother's wife was the first to know me. Our joy was indescribable. I washed up quickly and sat down to join my family for supper.

After supper, I cleaned up properly. The windows were covered. I shaved my beard and took a splendid warm bath, a luxury that I hadn't enjoyed in the woods. Suddenly there was a knock on the window. "Otkroi!" (Open up!)

I grabbed my pistol belt and, barefoot and wet, jumped out the window, clad only in my underwear. The night was cold, 22 degrees, and the moon was too bright.

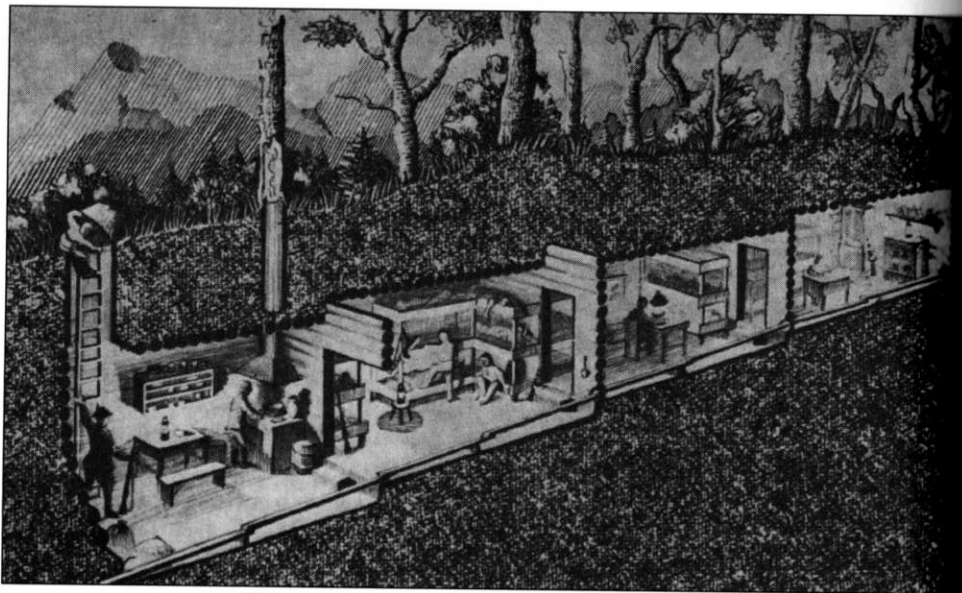
I dropped to the ground and crawled through the snow to a nearby shed while three NKVD agents entered the house. My family immediately offered them some strong "samohon" to get them drinking and give me a chance to find a safe place to hide. The "moskali" were in no hurry to leave. They had come with only one goal: to eat and drink their fill. My brother began to entertain them with conversation. His wife threw on her coat, grabbed the milking pail, and walked outside, pretending to be on her way to milk the cows. As she approached the shed where I was hiding, I whispered to her and she gave me the coat and assured me that all of my gear, including my rifle, were well hidden.

I walked to the neighbor's barn, buried myself in the warm straw with the animals, and fell asleep.

When the NKVD agents had gone, my family began looking for me. They looked everywhere. No luck. They hadn't imagined that I might be in the neighbor's barn. All the while I was dreaming wonderful dreams, the kind that you dream in a good bed at the "Astoria" Hotel in New York. It wasn't until 4:00 a.m. that the neighbor walked into his barn and discovered me.

At home again I changed into clean underwear and my holiday clothes and, as the villagers made their way to church for Christmas mass, I also hurried along, but not to church. I was headed to the "medical hideout" that was located in the parish. Familiar faces greeted me there: Sira, the female doctor from Kyiv oblast, the pharmacist Nekhryst, and two of my wounded friends. I celebrated the rest of the holiday with them.

Mychajlo Kowalczyn – "Buryl"

Підземний шпиталь-бункер на горі Хрещатій збудований чотою Юрія Борця – "Чумака" в 1946 році.

UPA hospital-bunker, build by Yuriy Borec – "Chumak" squad in Khreshchata Mountain, Lemkivshchyna, 1946.

У ВЕЛИКИЙ РЕЙД!

Село Бальниця, де ми попрощалися з Україною і розпочали Великий Рейд на Захід.

Village of Balnycia, where we bid Ukraine farewell and began the Great Raid to the West.

14 червня 1947 р. прийшов наказ вищого командування УПА до всіх відділів на Закерзонні. Відділи підвідтинка "Холодний Яр", командирів Бурлаки, Крилача, Ластівки і Громенка, дістали наказ іти в пропагандивний рейд у Західню Європу. Наказ звучав так: "Ідіть у світ і говоріть правду про тяжку боротьбу на нашій батьківщині. Не сплямте імени УПА. Будьте єднаючим чинником. Мобілізуйте антибільшовицький блок".

Карла і моя боївка СБ, 3-го і 4-го району, разом нас було восьмеро, приділилася до сотні к-ра М. Громенка.

До нині дзвенять у моєму серці зворушливі слова сотника М. Громенка. "Друзі! Недалеко кордон. Прощаймося з рідною землею! Вона, просякла нашою і ворожою кров'ю, остасться в руїнах. Жде нас далека дорога. Може, не один з нас не повернеться назад. Тож поклонімося їй, святій, за яку так тяжко кривавились, яку боронили від загарбника лютого, ненависника нашого. Поклонімося тіням наших друзів-героїв, які до останньої хвилини ішли разом з нами, стискаючи в руках зброю, які мужньо зносили труди і муки, холод і голод і не пожалували навіть свого юного життя, поклавши його на бойовищі в обороні нашої дорогої, незабутньої Батьківщини..."

– Увага! Струнко!

Весь відділ став як мур, обернений лицем у сторону, звідки ми прийшли. Командири, які мали автоматичну зброю, віддали почесть, прикладаючи руку до своїх шапок. До горла підсувалось щось тверде і душило його. Тремтливим голосом к-р Громенко сказав: "Прощай, краю мій! Прощай, любий! Прощай! До побачення!"

О 4-ій годині вранці, 17 червня 1947 року, в селі Бальниця, на Лемківщині (Закерзоння), ми попрощалися з Україною і перейшли кордон на Чехословаччину. Хоч тягнуло нас назад на рідну чарівну землю, ми вірили в правильність наказів командування УПА.

Михайло Ковальчин – "Бурий"

*Кордон Словаччини.
Boarder of Slovakia.*

ON THE GREAT RAID

The orders from the high command of the UPA to all units in the Zakerzonnia came on June 14, 1947. The units of the subdivision "Kholdodnyj Yar", commanded by Burlaka, Krylach, Hromenko and Lastivka, were deployed on a propaganda raid into Western Europe. The order directed those participating in the raid to "Go into the world and tell the truth about the difficult battle in our fatherland. Don't tarnish the name of the UPA. Be a unifying force. Mobilize the anti-Bolshevik bloc."

The SB (Sluzhba Bezpeky—Security Services) squad of the 3rd and 4th regions in which Karl and I served—there were eight of us altogether—joined the company led by Cmd. M. Hromenko.

To this day, the moving words of Captain M. Hromenko ring in my heart: "Friends! The border is nearby. Let us say goodbye to our native land! Drenched in our blood and the blood of the enemy, Ukraine lies in ruins. A long road awaits us. Perhaps some of us won't return. So, let us bow to our sacred land, for which we've bled and which we've defended from an angry and hateful conqueror. Let's bow to the shadows of our heroic friends who were with us until the last moment of life, grasping their weapons, steadfastly enduring hardship and misery, cold, and hunger, and who were willing to give up their young lives,

Вояки рейдувального відділу УПА сотні к-ра М. Громенка, котрі дійшли до Німеччини 11 вересня 1947 р. Моя бойовка СБ відділилася і зайшла до Німеччини 14 вересня 1947 р.

Surviving soldiers of the Great Raid UPA Company "95", moments prior to turning their weapons to US forces in West Germany on September 11, 1947. My squad separated from them and arrived on Sept. 14, 1947.

laying them down on the battlefield in defense of our dear, unforgettable fatherland . . ."

"Atten-hut!"

The entire unit stood like a wall, facing the direction from which we had come. The commanders who had automatic weapons saluted, their hands to their caps. Something hard rose in my throat, squeezing it. In a voice that trembled with emotion, Commander Hromenko said, "Farewell, my country! Farewell, dear land! Farewell! Until we meet again!"

Thus, at 4:00 a.m. on June 17, 1947, in the village of Balnycia in Lemkivshchyna (Zakerzonnia) we said our goodbyes to Ukraine and crossed the border into Czechoslovakia. The dear, wonderful land we were leaving called to us, but none questioned the righteousness of the UPA high command's orders, and none turned back.

Mychajlo Kowalczyn – "Buryi"

Коли прийшов наказ іти на Захід, наша група СБ (Служба Безпеки) прилучилася разом зі сотнею к-ра Громенка. В часі рейду ситуація змінилася і наша група СБ, в порозумінню із к-ром Громенком, відокремилася і рейдувала окремо, з певним завданням до Німеччини.

В нашій групі СБ були: Карло, Бурий, Петя, Горко, Верниволя, Ничний, Їжак, Фецьо і Гудим (вояк Громенка). Треба сказати, що меншою групою було безпечніше і вигідніше проходити небезпечні терени. Але без мап терену, ми не були певні траси.

Одного дня, це було за містечком Михайлівцями, ЧСР, у соняшну неділю, ми зайшли на лісничівку, де жив молодий лісничий з дружиною і малою дитиною. Ми сказали і попросили лісничого, що потребуємо мапи, спеціальки, ЧСР і компас. Лісничий сказав: "Добре, я поїду до недалекого містечка і вам привезу все, що ви потребуєте". Коли він сідав на ровер ми йому пригадали, щоб нас не зрадив, бо ми залишаємося з його родиною. За кілька годин від повернувся і привіз нам все те, що ми просили. Без цих мап наш марш був би неможливий.

Хочу сказати, що під час рейду нашої групи трапився один приємний випадок, який залишиться на ціле моє життя, а саме про туристичний "Дім Думблер". В цей день була велика мряка і ми підходили на велику

Група УПА на Лемківщині.
UPA Group in Lemkivshchyna.

гору Думблер на Словаччині. Там ми почули музику і нас трьох увійшло до середини дому Думблера. Верниволя, я і ще один, правдоподібно, Горко. Грала оркестра і кілька пар танцювало. Ми заздалегідь перервали телефонічний дріт і я наказав, що ніхто не має права виходити на двір, бо хата є оточена цілою сотнею, хоч нас було лише дев'ятеро.

За столом з харчем сиділо двох чехословацьких полковників і один лікар. Я їм сказав, хто ми є і що їх, тобто ЧСР, чекає така сама доля від більшовиків, як і нас. На мої слова лікар відповів, що ЧС держава є демократичною і вони не бояться більшовиків, бо вони також демократи. Виглядало, що цей лікар був комуністом. Все одно, я його попросив, що ми маємо одного раненого і чи він не міг би йому зробити перев'язку. Поклали ми до середини друга Гудима і цей лікар перев'язав йому рану та дав нам багато запасових бандажів та ліків на дорогу.

Про власницю дому

Коли власниця почула мою дискусію з лікарем, то при наших відході, попросивши її про харчі на дорогу, вона розплакалася і дала нам повно їжі. А тепер доходимо до приємного. Виявилось, що власниця цього дому була україankoю, дочкою сотника УГА. Вона ще додала, що "...мій батько воював за таку саму Україну, як і ви!".

А, коли я вже жив у Міттенвальді, часто їхав у різних справах до Мінхену. Одного разу стала така пригода. Напроти мене, у поїзді, сидів якийсь чоловік і мене довго та уважно обсервував. Нараз він питає мене польською: "Як ви вже довго на еміграції?". Я сказав, на відчепного, що всім рокам. Він сказав: "Ви говорите неправду, бо ви були велітей (провідник) у Думблергу, де наші шляхи перехрестилися". Говорив він далі: "Ви тоді правильно говорили. Я мусів утікати з родиною і тепер мешкаю в Мурнав, коло Мінхену". Виявляється, що то цей лікар, який перев'язував рану Гудима.

І так, ми стали приятелями і не раз себе взаємно відвідувати, поки я був в Німеччині.

Михайло Ковальчин – "Бурий"

HOUSE OF DUMBLER

Scenes from our raid to the west

When the order came to go west, our SB (Security Services) group attached itself to Commander Hromenko's company. Circumstances soon changed, and our group, with the approval of Commander Hromenko, left the main force and embarked on a separate mission, a raid into Germany.

Our SB group numbered nine men: Karlo, Buryi, Petia, Horko, Vernyvolia, Nychnyi, Yizhak, Fetsio, and Hudym (one of Hromenko's soldiers). Crossing unfamiliar terrain in a small group was safer and more expedient; without maps, however, we could not be certain of our route.

On one sunny Sunday—this was just past the town of Mykhailivtsi in the Czechoslovak Republic—we came upon a house. It was the home of a young forester, who lived there with his wife and daughter. We asked him for maps and a compass. The forester said he would go to a nearby town and get what we needed. As he got on his bicycle, we warned him not to betray us; he was, after all, leaving his family behind. He returned in a few hours with what we needed. Without those maps our march would have been impossible.

It was during this mission that we had another, very pleasant experience that I have remembered my entire life—our stay at the house of Dumbler. The day we climbed Dumbler Mountain in Slovakia, it was very foggy. Somewhere in the fog, we heard music. Not long after, three of us (Vernyvolia and I, and another man, probably Vorko) entered the house of Dumbler. An orchestra was playing; a few couples were dancing. We had cut the telephone wires; when we entered, I told everyone to stay inside because the house was surrounded by an entire company, even though there were only nine of us.

Two Czechoslovak colonels and a doctor were sitting at a table laden with food. I told them who we were, adding that their country was headed for the same fate as ours at the hands of the Bolsheviks. The doctor replied that Czechoslovakia was a democratic country and that they were not afraid of the Bolsheviks because they were also democrats. From what he said, we assumed the doctor was a communist. I nonetheless asked him to re-dress the wound of one of my men. We called Hudym into the house, and the doctor re-dressed his wound and gave us drugs and bandages for the road.

The owner of the house, a woman, had overheard our conversation with the doctor. As we were leaving, we asked her for some food to take with us, and she began to cry. As it turned out, she was Ukrainian, the daughter of an UHA captain. She said to us, "My father fought for the same Ukraine as you," and gave us plenty of food for the road.

Later, when I was living at the displaced persons camp in Mittenwald, I often traveled to Munich to take care of various matters. On one such occasion, a man who was sitting across from me on the train seemed to be observing me very closely. Suddenly, he asked me in Slovakian, "How long have you been outside your country?"

"Eight years," I told him to throw him off track.

He said, "You are lying. I remember you because our paths crossed in Dumbler, where you were the leader of an UPA group." He continued, "But you were right when you talked about the future. I had to escape with my family. Now I live in Murnau, near Munich."

This was the doctor who had dressed Hudym's wound, the same doctor I had warned about the Bolsheviks. We became friends and occasionally visited each other while I was in Germany.

Mychajlo Kowalczyn – "Buryi"

ВДЯЧНИЙ КАТОВИ ГІТЛЕРОВІ, ЩО НЕ СТАВ ЧЕРВОНОАРМІЙЦЕМ!

13-го червня 1941 р. я отримав покликання до Червоної Армії, одно- значно зазначено, "до «Морського Флоту» (маринарки). Понеділок 23-го червня до Воєнкомату в Перемишлі". Я про це зголосив своєму зверхн- кові визвольного руху. Він сказав, що це добре, що я буду між моряками, яких треба усвідомлювати, що це таке ОУН і український визвольний рух.

Так а почав підготовку стати матросом. Спакував до малої валізки свої речі та завіз до брата Степана, який працював на залізничній станції дижурним в ночі. Пішов до фриз'єра, мого приятеля Дмитра Рядя, щоб обстригти мої гарні кучері.

В суботу, 21-го червня, була забава в «Клубі на Оболонню» на вул. Дворського, де я рішив піти ще забавитися та попрощатися зі знайомими. Вертаючись зі забави, я ще вступив до брата Степана попрощатися. Там мене зустріла приємна вістка, а саме, що завтра, в неділю 22-го червня, почнеться війна! Це сказав брата зверхник, який тоді був в нього. Я "вірив і не вірив" у цю вістку. Тож недавно Молотов з Рібентропом підписали союз взаємної приязні.

Вертаючись від брата Степана, до хати на вул. 28 Смольки, я перей- шов через міст, що був недалеко ріки Сян і був границею між Німеччиною а більшовиками. Будучи на згаданому мості побачив, що зі советської сторони попід міст їде поїзд з багато вагонами збіжжя на німецьку сторону. Я тоді подумав, що Степан кажучи про війну, напевно був п'яний.

Підходячи до хати, почув я три вибухи. В тому часі їхав ровером льойтенант Червоної Армії та, мабуть, був ранений відламком граномета і впав. Я, не довго думаючи, підібрав ровер і доїхав до своєї хати. Може за годину побачив німецьких вояків в Перемишлі.

Таким чином я був свідком початку німецько-советської війни, 22 січня 1941 року.

Михайло Ковальчин – "Бурій"

HOW THE EXECUTIONER HITLER SAVED ME FROM BEING DRAFTED INTO THE RED ARMY

On June 13, 1941, I received a draft notice from the Red Army. Clearly marked "Sea Fleet" (Navy), it ordered me to report to the Soviet military command in Peremyshl on Monday June 23. I informed my superior in the liberation movement about this; he replied that this was a good thing because I would be among sailors who needed to be educated about the OUN and the Ukrainian liberation movement.

So I began preparing to become a sailor. I packed my belongings into a small suitcase and took them to my brother Stepan, who worked a night shift at the train station. Then I went to the barber, my friend Dmytro Radia, to have my beautiful curls cut off.

On Saturday, June 21, there was a dance at the Club on Obolon on Dvorskohe Street, which I decided to attend to have a bit of fun and say goodbye to my friends. On the way back from the dance, I stopped in to say goodbye to Stepan and heard some good news: On the following day, Sunday June 22, the war between Germany and the USSR was to begin! The news came from my brother's superior who was visiting him at the time.

Part of me believed this and part of me didn't. After all, Molotov and Ribbentrop had recently signed a mutual non-aggression pact.

Returning from my brother's to my home on 28 Smolka Street I crossed a bridge near the Sian River, which was the border between Germany and the Bolsheviks. I saw a train, with many grain-filled wagons, passing under the bridge and heading toward Germany. The sight of this made me think that the fellow who had predicted war was probably drunk.

Approaching my house, I heard three explosions and saw a Red Army lieutenant fall off the bicycle he was riding, perhaps wounded by a piece of shrapnel from a grenade launcher. Without thinking, I quickly grabbed the bike and rode home. An hour later, I saw German soldiers in Peremyshl, thus witnessing the beginning of the war between Germany and the Soviet Union on June 22, 1941. And thus, thanks to Hitler's perfidy, my career in the Soviet Navy was over before it had begun.

Mychajlo Kowalczyn – "Buryi"

*-Німеччина-
Табори
Переселенців*

НІМЕЧЧИНА ТАБОРИ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ

Восени 47-го року повстанці перейшовши Чехію
Після не одного безнастанного бою
З великим виснаженням і втомою
Запізнались з американською зоною.

Склали зброю, віддихнули
Та й ще раз поляглих друзів споминули.
В таборі переселенців рідних вони відшукали
І разом з ними нову життєву дорогу розпочали.
Важне пригадати, що:
Доручення краю без доганно продовжали
Та цілів рейду вони не забували.

Бурий опинився в таборі в Міттенвальді
Де магістер Дужий порадив йому зацікавитись в барі/реставранті
В Єгеркасерні провадив Бурий таверню
А в Піоніркасерні відчинив дещо пізніше гротерню.

В Міттенвальді українське культурне життя на нову ногу стало
Театри, школи, товариства, молодечі організації, національні свята
Спортові змагання, підприємства, все себе унормувало.

Зі світлин пізнати, що в таборі молодого товариства не бракувало
І бувшим нашим воякам ходити з молодими паннами
На нічні маневри – дуже заїмпонувало.

А в між часі Бурий перевів свою розвідку у таборовій семінарії
Де викликав в молодій студентці Ірині Світенко романтичні симпатії.

Незабаром – надійшла весна прекрасна
Многokвітна, тепла, ясна
І чарівна Ірина у вінку
Ждала Івана у садку.

Чи то в садку – чи у лісочку
Чи в Карвендлю на горбочку
Десь вони там візію мали
Бо в Міттенвальді собі вірність присягали.

Весілля, весілля, весілля
Весілля, це радісний час
В таборі любов процвітала
Три пари вженилися в раз.

Голяш, Репецький і Бурій
Знайшли собі пари життя
Жінкам, мов лялькам освідчались
Присягали любов без кінця.

А на латинський Свят-Вечір зоря засіяла
Бурого і Ірини дитині на світ дорогу показала
Маленькій Зені честь і шана припала
За одним махом – вона депісткою і бандерівкою стала.

В Міттенвальді прожили ми ще два роки
В якому часі мами родина мала великі мороки
Тато помагав як міг на всі боки
Але невинних вуйка Влодка і діда
Американці видали на каторги жорстокі.

І хоч розпачали, Бурій з родиною, як і інші переселенці
Був змушений нову землю шукати
Через Мінхен, Функасерне, Бремергафен
Через зимний, неспокійний океан
Сріблелий місяченько все на захід нас провадив
І стелив в Америку шовковий і привітний нам диван.

Зеня Ковальчин Брожина

20 січня 1999 р.

LIFE IN GERMANY (A DISPLACED PERSONS CAMP)

In the fall of 1947, the insurgents, having crossed Czech lands after more than one long battle, worn out and weary, finally entered the American zone. Laying down their arms, and pausing for breath, they recalled their fallen friends once more. Then, in the camps, they found their loved ones and began a new life.

And it was in this way that Buryi came to Mittenwald. And it was in the camp at Mittenwald that Duzhyi first advised him to think about investing in a bar and restaurant. Buryi, in fact, first ran a tavern in Jaeger Kaserne, later opening a grocery store in Pioneer Kaserne.

But these activities were but a small part of life in the camp at Mittenwald, where Ukrainian cultural life began to evolve and flourish. As people in the camps settled in, they established theatres, schools, associations, youth organizations, and businesses. They engaged in sports competitions and even celebrated national holidays. Life became almost normal. And it is here that we must remember what they did before, what brought them to this place. Carrying out their missions with honor, never forgetting the reason for the raids they made. In some ways, the life they built in the camps was merely an extension of this, a continuation of a philosophy that had begun in wartime.

One can see from the photos that accompany this chapter in a life that there was no lack of youthful company at the camp. Former soldiers began squiring young ladies on evening maneuvers, a favorite pastime. Buryi, after scouting out the camp teachers seminary, was rewarded, when his attentions elicited a romantic response from a young student named Iryna Switenko.

Soon, those in the camp were able to enjoy a beautiful spring, a multitude of flowers, warmth, sunlight. And it was on such a day that an enchanting Iryna, her hair adorned with a floral wreath, waited for Buryi in the orchard. It is not clear what brought them to this place, whether the vision first came to them in this very orchard or in a forest or on a hillside in Karwendel, but it was in this orchard in Mittenwald that they pledged themselves to one another. And the ceremony was thrice blessed.

Wedding, wedding, wedding
Oh joyful day in spring!
Love in abundance flowering
Three couples joining.
Goliash, Repets'kyi, Buryi
And their life partners three
All pledging love everlasting.

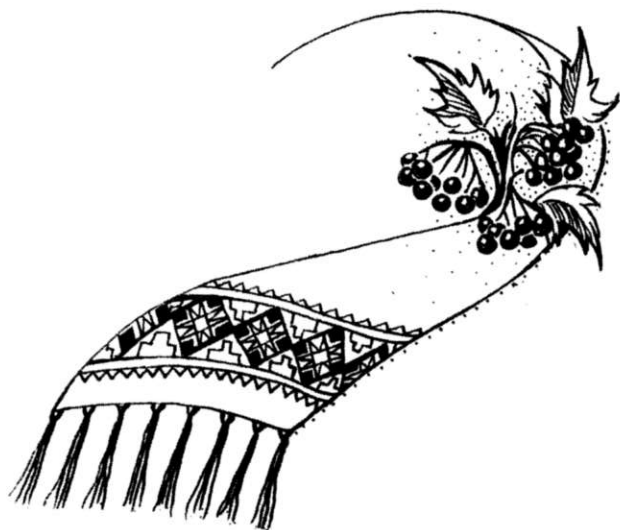
That Christmas, a star shone down on Buryi and his bride, lighting the way for the child to come. And it was thus that little Zenia came upon this earth, starting life as a DP and a banderivka.

The family lived in Mittenwald for two more years. During this time, Iryna's family faced many difficulties, and Buryi helped as much as he could. But the sad events continued. The innocent Uncle Vlodko and my grandfather Roman were released by the Americans to face cruel punishments.

Although Buryi and his family were heartbroken, like other émigrés they had to look to the future, to seek a new land in which to build a new life. Through Munich, Funkaserne, Bremerhaffen, and then sailing over the cold and unsettled ocean, the silver-faced moon led them West, as if spreading a welcoming, silk carpet that led to America.

Zenia Kowalczyn Brozyna

January 20, 1999

КОЛИШНІ ВОЯКИ УПА В ТАБОРІ МІТТЕНВАЛЬД

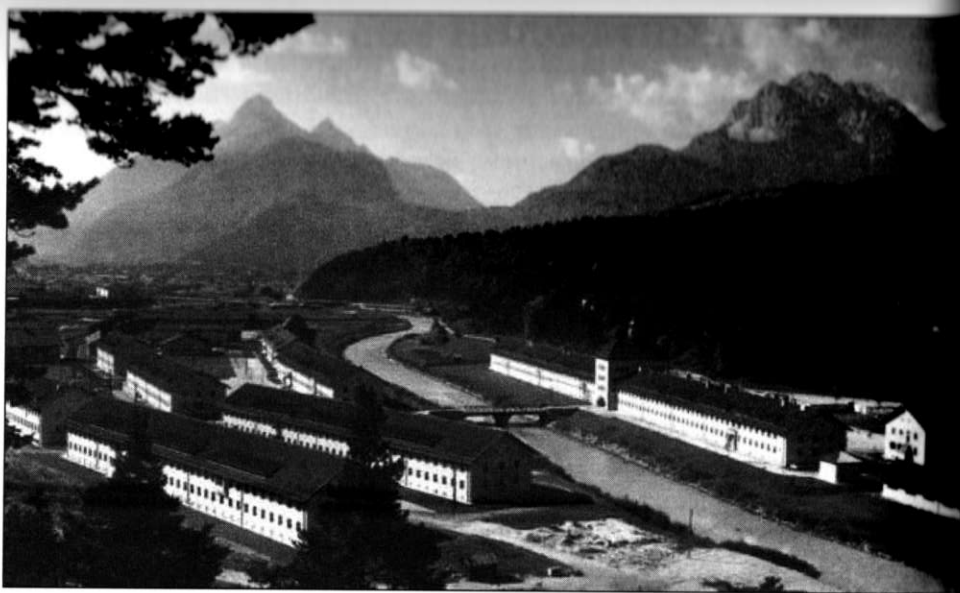
Вже більше як 50 років минає, як до табору в Міттенвальді (Єгер і Піонір касерне), в кінці грудня 1947 року прибула перша група вояків УПА. В половині червня 1947 року на доручення Головного Командування УПА, призначені відділи УПА вирушили з України у “Великий Рейд”, щоб західний світ довідався про боротьбу українського народу проти російсько-червоної імперії.

Як в 1921 році Зимовий Похід почався в “чотирикутнику смерті”, так і наш рейд на Захід, почався в “трикутнику смерті”. Бо з усіх сторін наступали на нас вороги української державности, а в середині “трикутника смерті” (прикордонна полоса лемківських сіл) панував великий голод та брак ліків для поранених друзів, з приводу примусового виселення українського населення зі своєї прадідівської землі. А три держави: ССРСР, Польща і Чехословаччина підписали пакт-умову, не випустити нас живими на Захід, щоб він не довідався про їхню злочинну дію. Вони модерно узбрисні із силами один до сто, цілими днями і ночами зводили з нами бої. В селі Бальниця, родинне село митрополита Степана Сулика, ми перейшли кордон на Чехословаччину. В рейд різними групами вийшло около тисяча вояків УПА, а дійшло до Західньої Німеччини коло триста. Решта впали в боях на Чехословаччині чи при дальших переходах границь.

Нарешті, по тримісячному марші, в щоденних боях, одинадцятого вересня 1947 року, відділ під командою сотника Михайла Дуди-Громенка прибув до Пассав, Німеччина, де пізніше прибували інші менші групи, а між ними і наша боївка з днем 14 вересня 1947 р. Там ми здали зброю американським окупаційним військам, які нас по певних переслуханнях, як інтернованих, примістили в бувших німецьких військових касарнях, в таборі Дегендорф. Американці поставились до нас по приятельськи і з виrozumінням, лише питались, скільки нам платив С. Бандера за те, що ми воювали в УПА.

При кінці грудня Сталін домагався від своїх союзників-американців нашої видачі йому, як воєнних злочинців для покарання. Очевидно, американці не повірили в його байки. Одної ночі вивезли нас усіх під український табір Д.П. в Ляндзгуті, висадили таки на снігу, без жодних документів, сказали нам: “Давайте собі раду, а ми подамо в газетах, що ви втікли десь в лісі”. В таборі Ляндзгут, завдяки п. Л. Маркові, який був членом Таборової Ради, прийнято нас по братерськи. По кількох днях там і відбувся розподіл нашої групи, призначаючи нас по різних таборах ДП по цілій Німеччині. Групу, около тридцять друзів, в яку попав і автор цих рядків, призначено до ДП таборів в Міттенвальді, до Єгеркасерне, де головою був мгр. Михайло Дужий, та Піоніркасерне, де головою був інж. Володимир Сіак.

Тут треба підкреслити, що того дня, коли ми прибули до табору, ніколи не забудемо. Це був найбільше радісний день в нашому житті. Бо ж

*Вид на Табір Єгеркасерне в Міттенвальді, Німеччина.
Aerial view of DP Camp Jaeger Kaserne in Mittenwald, Germany.*

ми знайшлися на правдивій волі, між своїми людьми, а таборова управа, на чолі з мгр. Дужим і ред. Петром Рогатинським, прийняла нас з найбільшою увагою та пошаною.

По сорок сімох роках тяжко приходить пригадати прізвища людей, які очолювали цілу адміністрацію табору та прийняли нас з виrozumінням. Крім вже згаданих мгр. Дужого і ред. Рогатинського, пригадую собі: дир. А. Бука, проф. Олександрівського, І. Гафтковича, С. Романця, Б. Губку, Я. Гавуру, Ю. Венгльовського, проф. Р. Романишина, мгр. В. Гогошу, П. Кукіля, інж. О. Пришляка, Р. Шостака, Р. Савчака, І. Гоїна, дир. Голінатого, д-ра Б. Загайкевича, ред. В. Нагайського, сотника Давибіду, П. Шандалу, Р. Світенка, Володимира Світенка, п. Стецюка, С. Богдановича та братів Брезденів. Тут мушу згадати незлим тихим словом наших дорогих пань із Союзу Українок, які нам, на кожному кроці допомагали, а ними були: Іванка і Галя Гузар, Марійка Джумига, Марія Лисяк, Марія Турко, Ліна Гузар, Катерина Бук, Філя Дужа, Ліда Боднар, Леся Романишин, Дарка Букачевська-Гузар, інших тяжко собі пригадати. Усім Вам, пані й панове, щира подяка від нас, колишніх вояків УПА. Бо ж ми прийшли до Вас голодні, неодіті. Ви нас нагодували і оділи. Сердечно дякуємо і тим панам і паням, які відвідували нас в таборі Дегендорфі, ділячись з нами куском таборового хліба.

Таборовій Управі було заборонено приймати до табору людей без жодних особистих документів, тому приходить подивляти відвагу і патріотизм керівників табору, що помимо заборони вони прийняли нас понад тридцять упістів, а також понад сорок дивізійників, які втікали з полону в

Риміні, Італія. Приємно згадувати ми-них нам людей, які розуміли нас, за що ми боролися і ставилися до нас зі щирою теплою. Але приходить і гадати людей українців з академічною освітою, які ставилися до нас дуже ворожо. Пригадується з тих міттенвальдських таборових буднів і такий голосний епізод, коли два свідомі і провідні мешканці табору зробили письмовий донос до директора ІРО Шпіра, що голова табору М. Дужий прийняв до табору стільки то упістів і дивізійників без дозволу. Коли п. Шпір, який добре жив з головою табору, запитав його, чи це правда, останній відповів "так". Він пояснив йому, що прийняв їх тому, бо УПА воювала проти Гітлера і Сталіна за самостійницькі права українського народу, а українська дивізія воювала з більшовиками-комуністами, які є і ворогами Америки. Цей підлий донос мені довелося побачити в бюрі мгр. Дужого. Думаю, що коментарів до цього не потрібно. Треба сказати, що один з тих панів був за німців посадником, і як такий висилав молодих людей до дивізії Галичина, але, коли ці дивізійники опинилися в біді, тоді він від них відрікся.

Пригадується, що ми в таборі опинилися без жодних документів, тому таборова управа подбала, щоб нас якось оформити, а це не була легка справа в ті часи. Це ж усе було роблено нелегально. Треба признати, що ми в таборі застали вірцевий адміністративний порядок. Але, як і всюди, в таборі не бракувало невдоволених людей, які нарікали на адміністрацію.

І так почалося наше життя в таборі. Одні підшукували якусь працю, другі докінчували свою освіту. Михайло Черешньовський відкрив робітню-курси різьбарства, де багато друзів вчилися, працювали, а відтак стали різьбарами. Я став на працю в бюрі "Месінгу", відділ постачання, а відтак мгр. Дужий запропонував мені відкрити ресторан в таборі. І так став я купцем, який то фах придався мені і на поселенні в Америці. А тому, що, як то в нас казали, я був "голий як костельна миш", таборова управа позичила мені на відкриття цього ресторану три тисячі німецьких марок.

Ресторан відкрито в таборі Єгеркасерне, в бувшому офіцерському касині, до речі, дуже вигідному, з великою галею для танців. Цей ресторан ріс на очах, він став власністю колишніх вояків УПА, під моїм керівництвом, а з доходів користали потребуючі друзі УПА по цілій Німеччині.

В приміщенні ресторану громадилося багато людей, відбувалися різні засідання, христини та весільні прийняття. В суботи і неділі бували

*Михайло Дужий, голова
таборової Ради.
Mykhailo Duziy, Head of the Camp
Council.*

танці. Треба згадати, що в горішній залі в 1948 році відбулася "Міттенвальдська Конференція ОУН", а учасники, включно з головою Проводу ОУН, С. Бандерою, харчувалися в нашому ресторані.

До приємних спогадів з Міттенвальду належить мені дата дванадцятого червня 1949 року. В цьому дні наш великий приятель – о. Богдан Смик, звінчав нас трьох упістів у своїй церковці. Тими щасливцями були інж. Степан Голяш з Марійкою – упісткою, д-р Модест Ріпецький з Оксаною – упісткою, і я з Іриною, не упісткою. Було заплановано, що мав брати разом з нами шлюб комендант М. Миколенко – Байда, та це якось не вийшло. Він цього самого дня одружився в Мюнхені з панною Вірою.

Хоч під час нашого вінчання падав дощ, то церква була переповнена по самі береги, а багато людей під парасолями стояли під церквою. Ніколи не забудемо зворушливої проповіді, яку виголосив до нас о. Смик. Відтак, як на ці таборові часи, гарне весільне прийняття відбулося в залі "Дитячої кухні", коштом цієї таборової управи і членів УВФ, заходом тих шановних і дорогих, повище названих пань. На прийнятті було багато людей, була таборова знать та члени Проводу ОУН, які виступали з побажаннями.

В слідуючій році, в цій же таборі, ми з дружиною Іриною пережили ще одну радість, бо нам народилась донька Зеня.

По доброму відпочинку прийшлося і нам, колишнім воякам УПА, думати про дальшу нашу долю. Прийшлося ділити нашу долю з нашими таборовими приятелями. Міттенвальдський табір почав з кожним днем маліти. Люди масово виїздили за океан, шукати кращої долі.

При кінці 1947 р. ми, колишні вояки УПА, переступали таборові пороги з думкою скорого повороту на Україну, докінчувати недокінчене діло. Нам і на думку не приходило, щоб західний світ з Америкою у проводі, був до такої міри засліплений до московської тиранії. Та не так сталося, як бажалося. Хоч не хоч, прийшлося і нам змінити напрям нашого рейду. Замість на схід, пішли на захід, ще далше від рідної землі.

Хоч уже сповнилося пів століття, як ми залишили Міттенвальд, то наші думки далше линуць до нього. Бо в цьому таборі ми, колишні вояки УПА, по п'ять-літній боротьбі з ворогами України, де ніхто з нас не думав про життя, нарешті опинилися на волі, хоч на чужині, але між своїми людьми. Там ми користали із свого молодого життя, якого не мали на рідній землі. Там ми завели родини, а деякі стали батьками. Тому нам Міттенвальду не можна забути.

Від того часу я, разом з дружиною, вже два рази відвідав табір Єгеркасерне.

Mychajlo Kowalczyn – "Buri"

1997 р.

FORMER UPA SOLDIERS IN THE MITTENWALD DISPLACED PERSONS (DP) CAMP

More than 50 years have passed since, at the end of December 1947, the first group of UPA soldiers arrived at the camp in Mittenwald (Jaeger and Pioneer Kaserne).

Six months earlier, in the middle of June 1947, the General Command of the UPA ordered designated units of the UPA to leave Ukraine and commence the "Great Raid," an action whose goal was to teach the West about the Ukrainian people's struggle against the Red Russian Empire.

Just as the 1921 Winter March began in the "quadrangle of death," so our raid to the West began in the "triangle of death." Enemies of Ukrainian sovereignty surrounded us. In the middle of this triangle of death (the border villages of the Lemko region) was starvation and a lack of drugs for wounded comrades—one result of the forced evacuation of the Ukrainian population from their ancestral lands. Three governments, the U.S.S.R., Poland, and Czechoslovakia, had signed an agreement to cut off our escape to the West, an agreement designed to prevent the world from learning of their criminal act. Armed with modern weapons and outnumbering us one hundred to one, they engaged us in daily and nightly battles. We crossed the border into Czechoslovakia in the village of Balnytsia, the family village of Metropolitan Stephan Sulyk. Nearly one thousand UPA soldiers, deployed in various groups, started out on the raid; of these, only about three hundred reached western Germany. The rest fell in battle in Czechoslovakia and during subsequent border crossings.

At last, after a three-month march and daily battles, the unit commanded by captain Mykhailo Duda-Hromenko reached Passau, Germany on September 11, 1947, with other, smaller groups arriving sometime later, including my squad that arrived on Sept. 14, 1947. At Passau, we handed over our weapons to the American occupying forces. After hearings to determine what should be done with us, we were settled as internees in former German military barracks in the Degendorf Camp. The Americans were friendly and compassionate. They were only interested in knowing how much S. Bandera had paid us to fight in the UPA.

At the end of December, Stalin demanded that the Americans hand us over for punishment as war criminals. Obviously, the Americans did not fall for his stories. One night they transported us to the outskirts of the Ukrainian Displaced Persons camp in Landshut, unloaded us in the snow without documents, and told us, "You take care of yourselves, and we'll tell the newspapers that you escaped somewhere into the woods."

Thanks to Mr. L. Markov, a member of the camp council at Landshut, we were welcomed there. After a few days there, our group was divided up among Displaced Persons camps throughout all of Germany. The group in which the author ended up (there were about thirty of us) was sent to the DP camps in Mittenwald—to Jaeger Kaserne—where the head of the Ukrainian displaced per-

1949 р. Свято в поклін Рідній Землі в Миттенвальді. Упісти в походи – веде "Бурій".

1949. Celebrating Ukrainian Motherland in Mittenwald.
Contingent of UPA soldiers being led by "Buryi".

sons community was Mykhailo Duzhyi or to Pioneer Kaserne, where the head was Volodymyr Siak.

None of us will never forget the day that we arrived at the camp. It was the most joyful day in our lives. We were free and amongst our own people, and the camp administration headed by M. Duzhyi and Petro Rohatynskyi welcomed us with the utmost concern and respect.

After forty-seven years it's hard to recollect the names of all the people who administered the camp and who so compassionately welcomed us. In addition to Duzhyi and Rohatynskyi, I remember: A. Buk, Professor Oleksandrivskyi, I. Haftkovych, S. Romanets, B. Hubka, Y. Havura, Y. Venglovs'kyi, Professor R. Romanyshyn, V. Gogosha, P. Kukil, O. Pryshliak, R. Shostak, R. Savchak, I. Goin, Holinatyi, Dr. B. Zahaikevych, V. Nahais'kyi, Captain Davybida, P. Shandala, R. Switenko, Volodymyr Switenko, Mr. Steciuk, S. Bohdanovych, and the brothers Bresden. Here I would also like to mention, with a kind, quiet word, the ladies of the United Ukrainian Women's League who helped us every step of the way. They were Ivanka and Halia Huzar, Mariika Dzhumyha, Maria Lysiak, Maria Turko, Lina Huzar, Kateryna Buk, Filia Duzha, Lida Bodnar, Lesya Romanyshyn, Darka Bukachevska-Huzar, and others whose names I find it difficult to remember. A sincere thanks to all of you, ladies and gentlemen, from the former soldiers of the UPA. We came to you hungry and naked and you clothed and fed us. We also offer our sincere gratitude to those ladies and gentlemen who came to visit us in the Degendorf Camp and shared with us a piece of camp bread.

The camp administration was forbidden to accept people without documents into the camp. One can only wonder at the bravery and patriotism of those camp leaders who, despite this prohibition, accepted more than thirty former UPA soldiers as well as over forty former members of the "Divizia" who had escaped from prison in Rimini, Italy. It is good to recall people so dear to us, who

understood us and what we fought for, and who treated us with sincere warmth. But there were other Ukrainians, some with academic degrees, who were very unfriendly to us. I remember one particular episode in which two supposedly astute leading members of the camp community wrote a complaint to Director Shpeer of the International Refugee Organization (IRO), claiming that M. Duzhyi had accepted a number of UPA and "Divizia" fighters into the camp without permission. When Mr. Shpeer, who was on good terms with the camp leader, asked him whether this was true, the latter answered, "Yes." He then explained that he had accepted these former soldiers because the UPA had fought for an independent Ukraine against both Hitler and Stalin and the Ukrainian Divizia had fought the Bolshevik-communists who were also enemies of America.

I saw this scurrilous complaint in Mr. Duzhyi's office. I don't think any further comment on this is necessary. I must add, however, that one of those complaining was an official during the German occupation who had sent young people off to the "Halychyna Division". Later, when members of the division were in trouble, he abandoned and disavowed any connection to them.

Because we arrived at the camp with no documents, the camp administration took it upon itself to somehow legitimize us. This was no simple matter, and it was all done illegally. I must say that the camp was administered in an exemplary fashion. Yet, as everywhere, there were those who weren't happy and complained about camp leadership.

That was how our camp life began. Some looked for work, others completed their education. Mykhailo Cheresniiovskyi established a studio and gave lessons in sculpture—many took classes, worked, and later became sculptors. I went to work in the Messing office, a supply unit. Later, M. Duzhyi proposed that I open a restaurant in the camp. In this way I became a businessman, a skill that served me well when I eventually settled in America. Since I was, at the time, "naked as church mouse," the camp administration loaned me 3,000 German marks to open my restaurant.

I opened the restaurant in the former officer's casino in Jaeger Kaserne, a large and comfortable space with a large hall for dancing. The restaurant grew before our eyes. It became the property of the former soldiers of the UPA, and the proceeds were used to help needy former UPA fighters throughout Germany.

Many people gathered at the restaurant, and we hosted numerous meetings, baptisms, and wedding receptions. There was dancing on Saturdays and Sundays. The "Mittenwald Conference of the OUN" was held in the restaurant's upper hall in 1948; its participants, including the head of the General Leadership of the OUN, Stepan Bandera, ate at our restaurant.

June 12, 1949 remains one of my most pleasant memories from Mittenwald. That's the day that our dear friend, Rev. Bohdan Smyk, presided over three UPA weddings in his little church. The happy couples were Stepan Goliash and Marijka (an UPA member), Dr. Modest Ripecky and Oksana (an UPA member), and Iryna (who wasn't a member of the UPA) and I. We had planned that commander M. Mykolenko would also get married with us, but somehow that didn't work out. He married his Miss Vera the same day in Munich.

In spite of the rain, the church was full and many people had to stand outside under their umbrellas during the wedding ceremony. We will never forget Rev. Smyk's moving sermon. Afterwards, there was a lovely (given the camp conditions) wedding reception in the "Children's Kitchen" hall, funded by the camp administration and members of the Ukrainian Liberation Front and prepared by the honorable and dear ladies mentioned earlier. Many people attended the reception. The camp dignitaries and OUN leadership were present and offered their best wishes.

The following year, my wife and I had another joyful experience in the camp—the birth of our daughter, Zenia.

After a good rest, it came time for the former soldiers of UPA to plan our futures. We shared this fate with other camp members, and the Mittenwald camp grew smaller every day. People were leaving in large numbers, travelling across the ocean, seeking a better life.

At the end of 1947 we, the soldiers of the UPA, had entered the camp thinking that we would quickly return to Ukraine to finish our unfinished business. We never thought that the West, with America in the lead, was so blind to Moscow's tyranny. But, what we wanted did not happen. Like it or not, we were obliged to change the direction of our raid. Instead of marching East, we traveled West, ever farther from our native land.

Although it has been half a century since we left Mittenwald, our thoughts still fly there. My wife and I even visited the Jaeger Kaserne camp twice since those long ago days. It was in this camp that we, soldiers of the UPA, after five years of battling Ukraine's enemies and never thinking about our own lives, finally tasted freedom. And although we were in a foreign land, we were amongst our own people. And it was in this camp that we were able to take advantage of our youth, something we could not enjoy in our native land. Some of us married and became parents. And that is why we can never forget our Mittenwald.

Mychajlo Kowalczyn – "Buryi", 1997

1947 р. Святий Вечір Дивізійняків та ветеранів УПА в таборі Єгеркасерне.
1947. Christmas Eve celebration attended by I and II Division and UPA veterans in Jaeger Kaserne.

1. Родина А. Бук, в яких автор мешкав 2 місяці, коли приїхав до Мітенвальду. Buk Family residence in which "Buryi" resided during the first 2 months in Mittenwald.

2. Упісти біля гори Карвендель. З заду (справа) «Бурій», а перед ним наречена, Ірина Світенко. Upisty enjoying picturesque view of Mt. Karwendel. "Buryi" in the back row and his future fiancée Iryna Switenko in the front row.

3. Володимир Хома «Карло» і «Бурій» зараз по переході в Німеччину. Wolodymyr Choma, «Karlo» and «Buryi» soon after arrival in Germany.

4. «Бурій», «Петя» і «Макаренко». «Buryi», «Petia» and «Makarenko».

П. Гойцан «Ворон», «Бурій», «Карло» в барі/реставрані, який провадив «Бурій» в Єтеркасерне.
P. Hoytsan «Woron», «Buryi», «Karlo» in the restaurant/bar which «Buryi» managed in Jaeger Kaserne.

«Карло», «Буркун», «Бурій», «Ярема» в Міттенвальді.
«Karlo», «Burkun», «Buryi», «Yarema» in Mittenwald.

О. Богдан Смик, парох Української Греко-Католицької церкви в Єтеркасерне.
Rev. Bohdan Smyk,
Pastor of Ukrainian
Greek Catholic
Church in Jaeger
Kaserne.

«Бурій» з уністами в Міттенвальді закладали відділ Товариства УПА.
«Buryi» and upisty in Mittenwald organizing the Society UPA Veterans.

Спільне Свячене уністів на Великдень 1949 р. в Єтеркасерне.
Посередині «Бурій» – голова.
UPA members sharing a joint Communion Breakfast during Easter 1949 in Jaeger Kaserne.
Seated in the center is «Buryi» head of local UPA membership.

Павло Федьків, мій шватор, Ярема і я.
Pawlo Fedkiw, my brother-in-law,
«Yarema» and I.

В першій ряді, Анна Огура, товаришка Ірини Світенко, яка запізнала її зі мною.
Anna Ohura (front row), Iryna Switenko's girlfriend responsible for introducing us.

1949 р. «Бурій» веде уністів в Міттенвальді.
1949. «Buryi» leading upisty in Mittenwald.

1948 р. Михайло Ковальчин – «Бурій» в Міттенвальді
 1948. Mychajlo Kowalczyk – «Buryi» in Mittenwald

1948 р. Ірина Світенко в Міттенвальді
 1948. Iryna Switenko in Mittenwald

*Українська Греко-Католицька церква в Єтеркасерні, де о. Б. Смик давав нам шлюб
12 липня 1949 р.*

*Ukrainian Greek-Catholic Church in Jaeger Kaserni where Fr. B. Smyk married us
on July 12, 1949.*

*Наша шлюбна фотографія.
Our wedding photo.*

*12 липня 1949 р. Вінчання трьох уністів та їх дружин в таборі Єтеркасерне.
Зліва: М. Ріпецький «Горислав» і «Оксана»; С. Голяш «Мар» і «Марійка»;
М. Ковальчин «Бурій» і Ірина.*

*Three UPA soldiers and their wives married in a triple wedding ceremony.
From left: M. Ripetskyi «Horyslaw» and «Oksana»; S. Goliash «Mar» and «Marijka»;
M. Kowalchyn «Buryi» and Iryna.*

*На нашій весільній прийнятті брали участь друзі і прихильники визвольного руху.
At our wedding which was attended by friends and supporters of the Ukrainian
Liberation Movement.*

Громадяни Міттенвальду виповіли голодівку у підтримці судової справи Романа і Влодка Світенко, 3 жовтня 1949 р.

Citizens of Mittenwald DP camp staged a hunger strike in support of Roman and Vlodko Switenko, October 3, 1949.

1. Ніля і Льонгин, сестра і брат Ірини з мамою Антоніною.

Nilia and Lonhyn, Iryna's sister and brother with their mother Antonina.

2. Ніля і Ірина в Міттенвальді.

Nilia and Iryna in Mittenwald.

3. Пластовий табір. Льоник і Плятик у 2-му ряді.

Plast camp in Mittenwald. Lonyk and Platon, 2nd row.

4. Влодко і Стефа, Ірини брат і братова.

Vlodko and Stefa – Iryna's brother and sister-in-law.

5. Ірина і сестра Ярослава. На Ірини руках Дзвіня, сестри донька.

Iryna and sister Slawka. Iryna holding Slawka's daughter Dzinia.

Роман Світенко – батько Ірини.
Iryna's father – Roman Switenko.

Ірини брат Влодко зі сином Ромцьом.
Iryna's brother Vlodko with son Roman.

1950 р.
«Бурій» з донєю Зенею
в Міттенвальді

1950.
«Buriy» with newborn
daughter, Zenia.

Весна, 1950 р.
Нові батьки –
Ірина з Зенею і «Бурій».

Spring, 1950.
New parents –
Iryna with Zenia and
«Buriy».

Ірина, Зеня і «Бурій»
на військовому кораблі
USNS General Harry
Taylor, на якому ми
приплили до Америки.

Iryna, Zenia and «Buriy»
on the military transport
USNS General Harry
Taylor which brought us
to America

На Американській Землі

НА АМЕРИКАНСЬКІЙ ЗЕМЛІ

3-го березня 1951 року був благородний день.

Це була одна із багатьох блискучих дат
В житті родини Михайла Івана Ковальчина.

На перший погляд, Нью Йорк був сірий і похмурий
Панорама була нам чужа

Але тато провадив нас небоязливо,
Не сумівався, що будемо жити тут щасливо.

І справді, коли в перше ступила
На американський ґрунт наша спільна нога
Леся Грицковян тепло нас привітала і запевнила
Що наша доля в Нью Йорку не буде страшна.

Але в Нью Йоркській м'ясарні татові пройшла не одна тяжка година
Тому, коли у Філадельфії поселилась мамина родина
Мізерні ми куфри свої спакували
І хмародери Нью Йоркські на все попрощали.

У Філадельфії фінансово тато краще скористав
48 доларів на тиждень
У пильниковій фабриці заробляв
І самозрозуміло 47 доларів з того
Тато мамі віддавав.

Березень 1951 р.
Леся і Микола
Грицковян, наші
спонзори, вітають
нас в Нью Йорку.

March, 1951.
Lesia and Mykola
Hryckowian, our
sponsors, welcomed
us to New York City.

Ось, це було б добре місце нашу прозу зупинити
Бо про діаспорне життя можна багато говорити.
Але через брак часу треба тата життєпис якось скоротити
Тому ми рішили лиш на 3 картини його розділити.

Про бізнеси говорити будемо окремо,
Про громадські стосунки напевно кінця не дійдемо
А про родинну клітину – із Зенею розпічнемо.

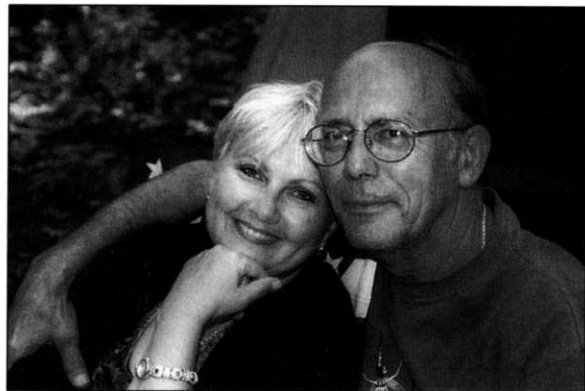
РОДИННЕ ЖИТТЯ

Тарас:

Зеновія Марія, це моя набагато старша сестра
Дякувати Богу вже не мушу Вам казати
Де вона народилась і про її поетичну дорогу сюда.
І я собі лиш уявляю – заки Зеня піросла
Як коло неї всі скакали
Бо це була Бурого перша донька.

Зеня на Маршалі в геті виростала
До американських вигод скоренько привикала
Але кажуть люди, що на еміграції за добре її було
І щось у Зені бідненькій голові ся перевернуло.
Часто хліб і ковбасу з пекарні вона крала
По сусідах ходила, ще й у мандри часто утікала.

Знаю, що батьки з нею хрест панський мали
Тато й мама в таку депресію попали
Що за кару Зеню до Пласту записали.
А у Пласті вона ще більше мандрувала
Аж поки на Вовчій Тропі Генка Брожину запізнала.

Зеня і Генко
Zenja and Genko

Генко скоро постарався Зені двох синів
І ясно цілі життя її роз'яснив.

Зеня:

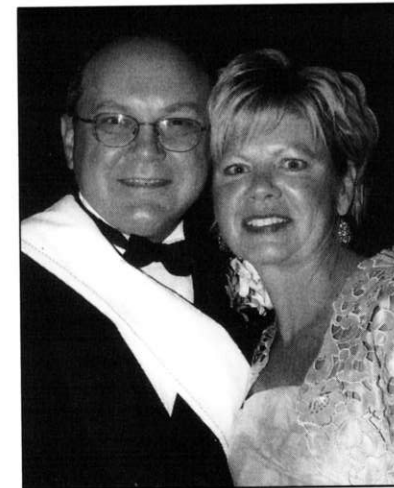
16-го червня блискуча дата – Тарас народився!
А мені – 7-літній дитині – страшний сон приснився.
До того дня – тата світ кружляв довкола мене одної
А тепер – тато змусить ділити свою увагу на двоє.

Дорогі глядачі, про брата випадає мені маленьку пісню заспівати
А тому, що ви в нас гості, вам випадає мене вислухати.

1, 2, 3, 4 – Ось це він родився у Філядельфії
В пекарні були люди, родичі мої
Кумів наскликали, дарунків нанесли
І ім'я Андрія, йому одали.

Став він піростати, до СУМ-у став ходить
Став йому наш тато строго говорити
В тебе, Тарасю, лиш одна сестра
Шануй її дуже сину, як ні – буде біда.

Тарас добре учився, на збитки мудрим став
Спортовець був великий, чаші здобував.
Знайшов він собі жінку, і ще й яку гарну
Тато гордий був із нього, я мала проблему нову.
Дарця Дика знала, як догодить йому
Доньку і сина дала, щоб мав він спадщину.

Тарас і Дарка
Taras and Darka

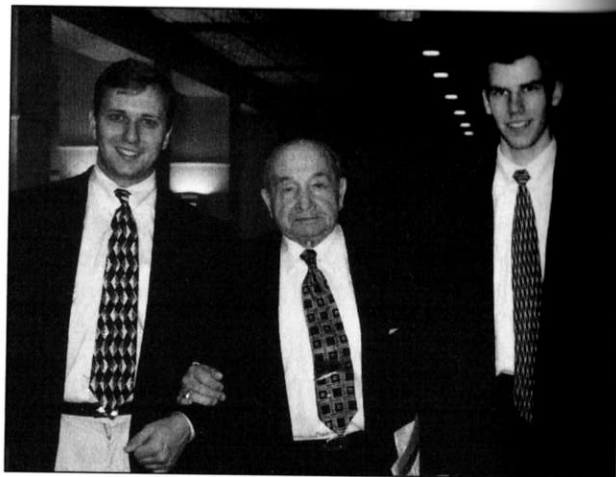
Українська приповідка каже: "Нагинай галузку, поки молода". Тато відіграв велику роль у нагненні чотирьох молодих галузок, тобто внуків. Ми тішимося, що Бог дав йому змогу побачити дивовижний час їх неповторного дитинства. Його постійна увага і терпеливість, запевнили наших дітям як найбільше щастя і долі.

Олесь – найстарший внук докінчує історичні науки при Rutgers університеті. Є активним членом пластового куреня "Чорноморці" і ходить з порядною українською дівчиною. Ми маємо найкращі сподівання від Зені і Генка першого сина.

Роман – щойно почав студії в інженерському факультеті Stevens Institute of Technology. Вже четвертий рік присвячує свій вільний час як виховник при пластовій станиці Пассейк. Покищо в нього кожного місяця є нова панна. Побачимо, що він мамі і татові до хати принесе.

Адя – одинока внучка і наймолодша принцеса. Перебрала корону від тети Зені. Адя є дійсно визначна учениця 9-ої класи. Вона лешетує, їздить на лижвах і змагається в плаванні. Її мрія і амбіція є бути дитячим лікарем.

Данило – це тата і Тараса престолонаслідник. А для мами це непосидюче вертило. Даньо є учень 8-ої класи, який волів би, щоб школа відбувалася поза будинком. Він іде слідами Тараса, якщо розходиться про атлетизм. Гольфар 1-ої класи і міжстейтовий першун із копаного, Даньо здобуває поважні гонори.

*З внуками – Зені дітьми, Олесем і Романом.
With my Grandchildren – Zenia's children
Oles and Roman.*

*З внуками – Тараса дітьми,
Данилом і Адріанною.
With my grandchildren – Taras's
children, Daniel and Adrianne.*

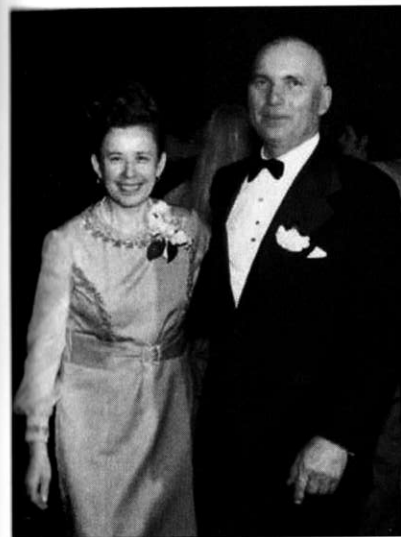

*Борис, Маркіян і Ігор Павлюк
Borys, Markian and Ihor Pawluk*

Але, якщо ви думаєте, що тато має лиш 4-ох внуків – ви помиляєтеся. Через збіг обставин Ніля, мамина сестра, жила довго з нами як була молода. І коли наша скромна хата стала вже дуже тісна, на превелике щастя, Ніля запізнала Бориса Павлюка. А їхні молоді сини Борис, Ігор і Маркіян, виправляли всякі дивовижні штуки на те, щоб удостоїтися у вуйка Бурка як онуки.

А в 1972 році в Ковальчинів родинний круг увійшли тепер вже покійні Михайло і Параня Брожина зі сином Николею і його дружиною Олею. І знов, у 1980 році, ще одні свати засіли при нашому широкому родинному столі, Остап і Анна Дикі з донькою Лесею.

*Зеня Ковальчин Брожина,
Тарас Ковальчин
1998 р.*

*Свати – Параня і Михайло Брожина
In-laws – Paraskewia and Michael Brozyna*

*Свати – Анна і Остап Дикий
In-laws – Anna and Ostap Dykyj*

ON AMERICAN SOIL

March 3, 1951 was a blessed day, one of many shining dates in the life of Mychajlo Ivan Kowalczyk's family.

At first glance, New York was gray and gloomy, foreign. But father led us without fear, never doubting that we would be happy living in this new land. And truly, when at first our feet stepped on American ground, all fear and trepidation was dispelled as Lesia Hrytskowsky greeted us warmly and assured us that our fate in New York was nothing to fear.

Father's work in the New York meat plant was grueling, and when our mother's family settled in Philadelphia, we packed our wretched trunks and said farewell to New York's skyscrapers forever.

In Philadelphia, father found better work, earning \$48 per week in a file factory. He would give \$47 of that princely sum to mother, of course. In time, this work was also left behind.

Although one can say much about our early life in the diaspora, we can shorten father's life story by dividing it into three snapshots, each with its own theme: **BUSINESS, COMMUNITY, and FAMILY.**

Taras:

Zenovia Maria is my much older sister and I thank goodness I don't have to tell you where she was born nor about her spectacular journey to America. And I can only imagine just how much everyone doted on her as she grew—she was, after all, Buryi's first born.

Zenia grew up on Marshall Street, in the Ukrainian ghetto and quickly grew accustomed to American luxuries.

I hear tell that she was a heavy cross for my parents to bear. Father and mother fell into such a depression that they enrolled her in Plast, but their plan backfired because in Plast she wandered even more. Until, of course, she met Genko Brozyna at "Vovcha Tropa" camp. They married and Genko quickly gave Zenia two sons and thus grounded her.

Zenia:

June 16 was a glorious date, the day Taras was born. But I, at seven years of age, had a frightening dream. Up until that day my father's world revolved around me. From now on, he would have to divide his attention in two.

Dear friends, it seems appropriate for me to sing a little song about my brother, and because you are our guests at this montage, it's equally appropriate for you to hear me out.

... So he was born in Philadelphia
To people in a bakery,

The Godparents were called,
The presents brought
And they named him Andrij.

And he began to grow, and go to SUM
And Father sternly lectured him
Taras, you have one sister
Honor her, my son, or else.

Taras did well in school, played pranks
Played sports, and won some prizes
He found himself a wife, and what a beauty
Father was proud, and I had a new problem.

Dartsia Dyka knew how to please him
Gave him a son and a daughter to succeed him.

* * *

A Ukrainian proverb says, "Bend the branch while it's young," and Father played a major role in the bending of four young branches, his grandchildren. We are glad that God gave him the opportunity to witness the wonders of their unique childhood and glad that his constant attention and patience guaranteed our children immeasurable happiness and good fortune.

Oles, the oldest grandchild, is completing history studies at Rutgers University. He is an active member of the Plast kurin' (fraternity) "Chornomorts' and dates a nice Ukrainian girl. We have the greatest expectations of Zenia and Genko's first son.

Roman is just beginning to study engineering at Stevens Institute of Technology. For four years now, he has devoted time to serving as a counselor in the Plast stanytsia (branch) in Passaic. He has a new girlfriend every month, and it remains to be seen what he brings home to mom and dad.

Adia is the only granddaughter and the youngest princess, having usurped this crown from her Aunt

*Олесь, Роман, Адя і Данило
Oles, Roman, Adia and Danylo*

Zenia. She is a truly outstanding student in the 9th grade. She skis, ice skates, and competes on a swim team. If she works hard enough, her dream and ambition to be a pediatrician will come true.

Danylo is the successor to the throne, the heir apparent to Father and Taras. But for his mother, he is an irrepressible whirlwind. He is an 8th grade student who would prefer that his schooling take place outside the school building. As an athlete, he follows in Taras' footsteps. A first class golfer and a state leader in soccer, Danylo has already won serious acclaim.

The tale grows longer here because if you think that father has only four grandchildren, you are mistaken. Due to life's peculiar circumstances, Nilia, mother's sister lived with us for a long time while she was young. And just when our modest house became too cramped, Nilia, to our delight, met Borys Pawluk and married and left home. And their sons, Borys, Ihor, and Markian, went to great lengths to prove themselves worthy of being uncle Burko's grandchildren.

But there's more. In 1972, the Kowalczyn family circle was joined by Mykhailo and Parania Brozyna (now deceased) and their son Nykola and his wife, Olia. And in 1980, another pair of in-laws, Ostap and Anna Dykyi, with their daughter Lesia, joined us at our expanding family table.

*Zenia Kowalczyn Brozyna,
Taras Kowalczyn
1998*

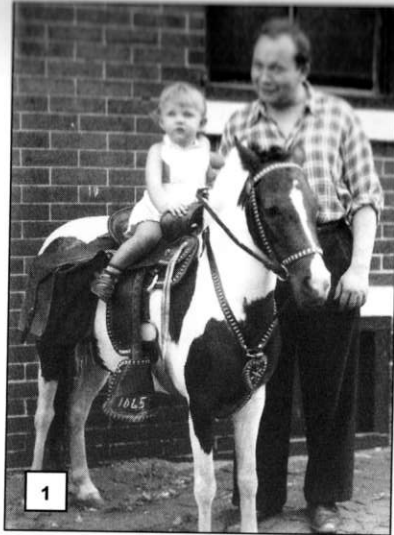
*1951 р. Посвідки здоров'я з Німеччини автора, Ірини та доні Зені.
1951. Author's, Iryna's and daughter's Zenia medical certificates from Germany.*

*1954 р. Перша формальна знімка у Філадельфії. Ірина, Зеня і я.
1954. Our first formal photo in Philadelphia. Iryna, Zenia and I.*

*1954 р. Баль Інженерів у Філя. З ліва, я, Ірина, Сидір і Євгенія Новаківські,
Люба і др. Богдан Сілецький і пані Новосад.
1954. Engineers Ball in Philadelphia. From left, I, Iryna, Sydir & Evhenia Nowakiwsky,
Luba & Dr. Bohdan Siletsky, and Mrs. Novosad.*

1. 1952 р. На Fletcher вулиці, Зеня з батьком. 1952. Zenia and I during our early years on Fletcher Street.
2. 1952 р. Оксана на руках Стефи, Славка, Зеня на моїх і Ірини руках, на сходах Роман і Дзвіня. 1952. Stefa holding Oksana, Slawka, Iryna and I holding Zenia. Roman and Dzwiniya on the lower stairs.
3. 1955. Недільна, родинна прогулянка до Fairmont Park. Ззаду: Павло, Славка, Стефа, я і Ірина. Спереду: Дзвіня, Роман, Ніля, Зеня і Оксана. 1955. Sunday, family outing to Fairmont Park. Back row, Pawlo, Slawka, Stefa, I and Iryna. Front row: Dzwiniya, Roman, Nilia, Zenia and Oksana.
4. Андрій Городецький, уніст і шкільний товариш відвідав мене у Філадельфії. Andriy Horodetsky, upist and school friend visited me in Philadelphia.
5. 1953 р. Плятон, Ірина, Антоніна, Зеня і Ніля. 1953. Pliaton, Iryna, Antonina, Zenia and Nilia.

1. Червень 1956 р. Народився нам син Тарас. June 1956. Our son Taras Andrij, was born.
2. Зеня забавляє брата. Zenia baby sitting her new brother.
3. 1957 р. Різдво на вул. Маршал в помешканню над нашою пекарнею «Полтавка» 1957. Christmas on Marshall Street. We lived in the apartment above our bakery «Poltavka».
4. 1957 р. Ірина і я взяли Тараса на прохід. 1957. A Sunday afternoon stroll with Taras.
5. 1958 р. Тарас і я на оселі СУМ-а в Елленвил, НЙ. 1958. I introduced my son to the SUMA Oselia in Ellenville, NY.

1963 р. Родинна знімка Світенків, Федків, Павлюків і Ковальчинів.
1963. Group photo of the Switenko, Fedkiw, Pawluk and Kowalczyk families.

1964 р.
Ірина і я з дітьми
після Першого
Причастя Тараса.
1964.
Tarasyk's First
Holy Communion.

1956 р. Челябінськ, Урал.
Найістарший брат Іван, дружина
Катерина, син Степан і його
дружина Оля зі сином на засланні.
1956. Chelyabinsk, Ural. My eldest
brother Ivan, his wife Katerina, with son
Stepan and his wife Olia and their son,
all living in exile.

1956 р. Львів. Брат Степан з дружиною
Анною і дітьми Лесею і Славком.
1956. Lviv. Brother Stepan, his wife Anna with
children Lesia and Slawko.

1968, Львів. Зенко, брат Ірини, його донька
Христя, дружина Анна, син Тарас і батько Роман Світенко.
1968, Lviv. Zenko, Iryna's brother, his daughter Christia,
wife Anna, son Taras and father Roman Switenko.

1960 р. Луцьк,
Волинь.
Посередіні
сидить сестра
Катерина
обкружена
родиною.
1960. Lutsk, Volyn.
My sister Kateryna
surrounded by her
immediate family.

1972 р. Вінчання доньки Зені з Євгеном Брожиною. Ірина і я та свати
Параня і Михайлю перед Благословенням.
1972. The day of my daughter's wedding to Evhen Brozyna. Iryna and I, and Parania
and Michael anticipating the blessing of our children.

Я із Зенею перед її шлюбом.
Zenja and I shortly before giving her away
in marriage.

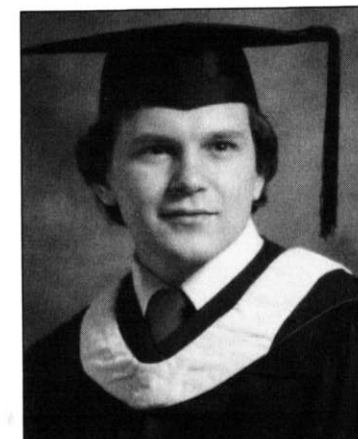
Ірина і я танцюємо перший танець батьків.
Proud parents enjoying the wedding.

Середньо- шкільна
градуація сина.
Our son's high
school graduation
from Cardinal
Dougherty HS.

Гімназійна знимка Зені.
Zenja's graduation from Little Flower HS.

Тарас, по закінченню університету.
Taras, graduating college.

Зеня, по закінченню університету. Zenja graduating college.

1974 р. Наш 25-літній шлюбний ювілей справили нам діти в домі Зені і Євгена.
1974. Our children surprised us with a 25th wedding anniversary party
in Zenia and Genko's house.

Гості в нашій хаті на вул.
Марвайн: Стефа і Маріян
Шаран, ред. Іго Білінський,
я, Ірина Мрозовська і моя
жінка.

Guests in our home on
Marvine Street: Stefa and
Marian Sharan, Editor Igo
Bilynsky, Iryna Mrozowsky
and my wife.

1980 р. Моя дружина і я на весіллі сина
на оселі СУМ в Еленвіл, Н.Й.

1980. My wife and I celebrating our son's
wedding at SUM oselia, Ellenville, N.Y.

Тарас і Дарка крають торт
під час весільного прийняття.
Taras and his lovely bride cutting
the wedding cake at the reception.

Свати Остап і Анна Дикий і я з Іриною благословимо наших дітей Тараса і Дарку.
Ostap and Anna, Iryna and I, blessing our children Taras and Darka.

1978 р.
Марійка і Осип Сохор,
Ірина, я і п. Ковальська у
Маямі, Флориди.

1978.
Maria and Osyp Sochor,
my wife and I with
Mrs. Kowalsky
in Miami, FL.

А тоді непередбачене сталося – по довгих роках старання, у 1982 році, тата середущий брат Степан дістав візу на короткий виїзд зі Львова до Франції. Тато і мама сіли на літак і поїхали на дуже зворушливу зустріч, бо останній раз, коли вони бачилися, то було під час Другої світової війни. Старшого брата Івана на зустріч не пустив уряд, бо він відслужив довгі роки на засланні як політв'язень. Але пізніше, у 1992 році, як вже перед тим згадано, тато сам зміг поїхати на Україну і дав Бог ще стрінутися з Іваном – хоч останній раз. Натомість сестра Катерина ціле життя надіялася, що побачить наймолодшого брата, на жаль, померла в 1991 р. – пару місяців перед тата приїздом.

1982 р. Моя зустріч з братом Степаном в Парижі перед пам'ятником Тараса Шевченка.

1982. While in Paris, my brother Stepan and I, stop to have a photo taken near a statue of Taras Shevchenko.

Моя дружина приймає брата.
My wife hosting my brother.

По 30-ох роках, знов стоїмо над річкою Ізар.
After 30 some years, we stand at the Isar River in Mittenwald, where we first met.

А вже як говоримо про відвідини родинних історій – дозволюмо собі гадати, як у 1980-их роках тато і мама повернулися до Міттенвальду, стали над річкою Ізар, де линули думками в давнє минуле і згадували перший чар кохання у тінях Карвендлю.

1987 р. Групова прогулька до Лурду.
1987. We took part in a very memorable tour to Lourdes, France.

1987 р. Знімка зроблена по слові автора біля пам'ятника Симона Петлюри в Парижі.
1987. Photo taken after my speech at the monument of Simon Petliura in Paris.

2003 р. Зустріч з рідними у Львові під час відвідин Бориса і Нілі Павлюк та Зені.
2003. While in Lviv, Borys, Nilia and Zenia met with Iryna's and my relatives.

2004 р. Благословення мого першого внука Олеся із Христиною Яцків в Чікаго.
2004. My first grandson Oles, getting married to Christina Jackiw in Chicago.

Я з донькою на відзначенні
50-ліття шлюбного ювілею
друзів Лева і Галини Футали.
My daughter and I attended
the 50th wedding anniversary
of Halia and Lew Futala.

Внучата, Молодята!
A joyous event
with my grandchildren.

2004 р.
Наш дім на 4-ій вулиці
у Філадельфії.
2004.
Our home on 4th Street
in Philadelphia.

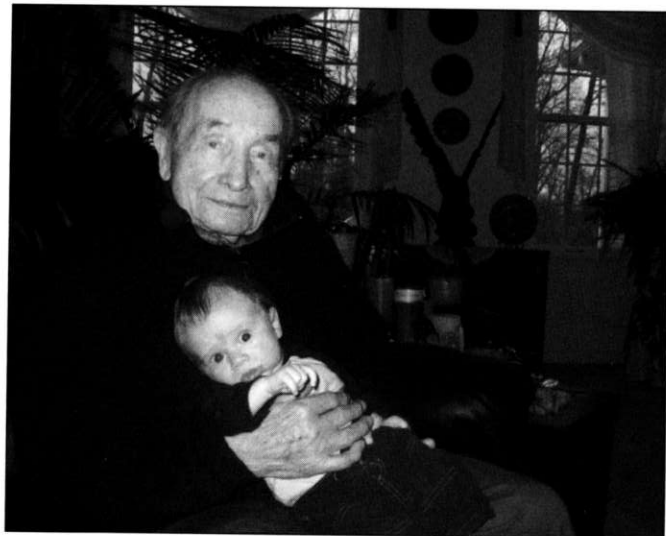
Приятели з УПА,
Надя Голяш і Ірена
Тимочко-Камінська.
I am reunited with my
friends from UPA,
Nadia Goliash and Irena
Tymochko-Kaminska.

2008 р. Спільний Свят-Вечір в домі Бориса і Нілі Павлюк.
Традиційно, всі у вишиваних сорочках.

2008. Christmas Eve family reunion at Nilia and Borys's home.
Traditionally, everyone wears embroidered shirts.

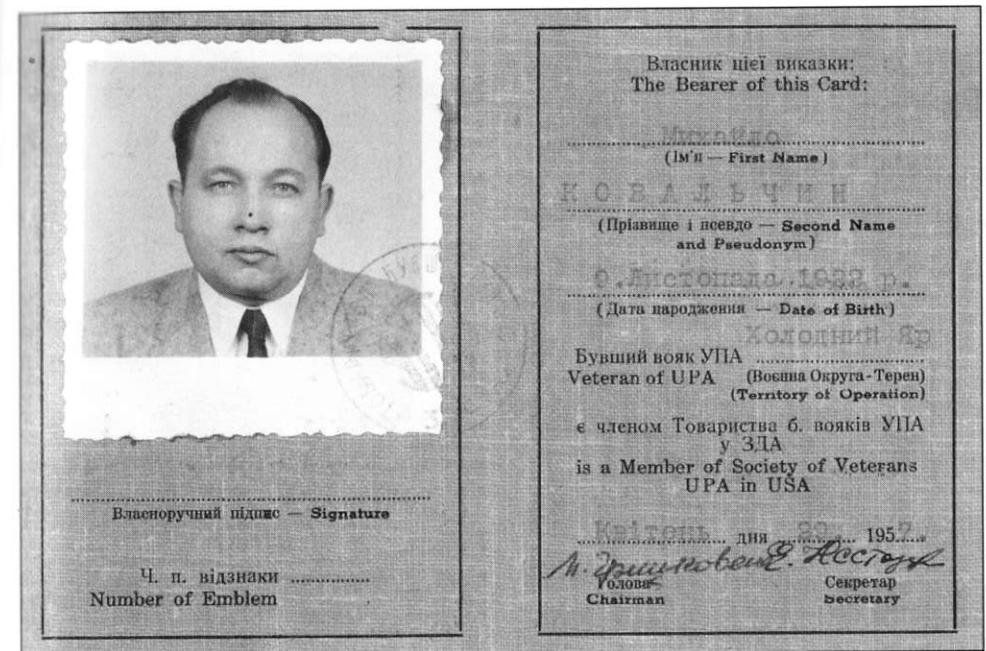

2009 р. Бог дав мені дочекатися першого правнука, Матейка Брожину.
2009. God allowed me to see my first great grandchild – Mateyka.

НА ГРОМАДСЬКІЙ НИВІ...

Безперечна ознака відданого та жертвенного громадського діяча – є коли в хаті, мов грім з неба, несеться солодкий голосочок жінки з повторним питанням: “Ти знова ідеш на якісь сходи?”.

За нашої пам'яті, Тато хати не дуже то тримався – надто багато часу і зусиль віддавав громадській роботі. Завжди був активістом, переймався і займався конкретними суспільними діями. Тато належав і далі належить до організацій, котрі правильно інформують світ про українські справи, знайомлять чи радше знайомили українські громади в США про перебіг визвольної боротьби в Україні – морально і матеріально підтримували всіляке запотребування в Україні і консолідували на цій основі українську еміграцію. Тата всестороння громадська та політична праця зосереджувалася в довголітніх головах Товариства колишніх Вояків УПА в ЗСА, Філадельфійського Відділу УККА і ООЧСУ, в членстві головних управ Всесвітнього Братства Вояків УПА, Видавничого комітету Літопису УПА, Крайової Екзекутиви УККА і ООЧСУ, у представництві Товариства вояків УПА в Суспільній Службі Комбатанта; невідмовний збирач датків Українського Народного Фонду; організатор національних імпрез; учасник Великих Зборів ОУН; дописувач до української преси і найважливіше, доповідач безконечних промов і промов, і промов...

1957 р. Членська Виказка бувшого члена УПА на терені Америки.
1957. Membership Card of UPA members residing in the USA.

1952 р. Учасники III З'їзду Т-ва УПА, яке відбулося в Нью Йорку.
1952. The third convention of the Society of Veterans of UPA held in New York.

1954 р. V З'їзд Т-ва УПА.
1954. The fifth convention of the Society of Veterans of UPA held in New York.

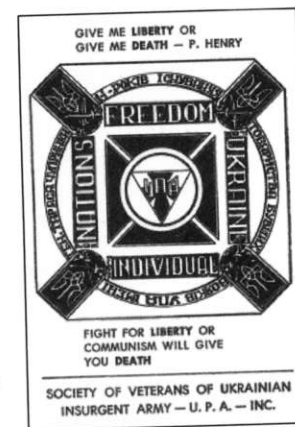
Іван Шкіра, проф. Лев Шанковський, др. Володимир Галан і автор. Засідання ОБУА у Філадельфії.
Ivan Shkira, prof. Lew Shankovsky, Dr. Wolodymyr Galan and author. OBUA meeting in Philadelphia.

Зустріч автора з проф. Левом Добрянським, довголітнім головою УККА і Амбасадором до Багамас.
Author meeting with Prof. Lew Dobriansky, veteran head of the UCCA and Ambassador to the Bahamas.

Я часто представляв громаду від імені УККА, як наприклад тут з Майором Філадельфії з нагоди 22 січня 1918 р. Справа Василь Низовий.
I often represented the community on behalf of the UCCA, as in this instance with the mayor of Philadelphia on the occasion of January 22, 1918. Standing right is W. Nyzowy.

Фірмовий папір Т-ва УПА в ЗСА в 1960-их роках.
Society of Veterans of UPA in the USA letterhead in the 1960's.

1960 р. За могого головування УККА у Філадельфії ми вітали багато прелегентів як тут паню Славу Стецько з Німеччини.
1960. During my long term leadership of UCCA in Philadelphia, we welcomed many luminaries, i.e., Slawa Stetsko from Germany.

За почином ініціативної групи вояків УПА у Філядельфії, дня 15-го серпня 1953 року відбулися Основуючі Загальні Збори, на які прибув представник Головної Управи Товариства колишніх вояків УПА в ЗСА Мирон Климко.

Збори відкрив Михайло Ковальчин – “Бурій”, привітав присутніх друзів та делегата Головної Управи Товариства. Далі зборами провадила вибрана Президія в складі: голова – Мирон Климко та Осип Лесів – “Крук” як секретар.

М. Климко виголосив реферат на тему “Міжнародне положення та українська справа”, після якого відбулася цікава дискусія. Приступлено до вибору першої Управи Відділу Товариства УПА ім. ген.-хор. Тараса Чупринки – Романа Шухевича. Управу вибрано в слідуючому складі: голова – М. Ковальчин, секретар – О. Лесів, член Управи – Б. Малецький. До Контрольної Комісії вибрано на голову – П. Станька, а на члена КК – В. Вакулу.

Одобренням та прийняттям Постанов Четвертого Звичайного З’їзду Делегатів Товариства колишніх вояків УПА в ЗСА закінчено Загальні Збори.

В між часі відбуто 8 разів Загальні Збори Відділу, на яких кожного разу перевибрано ту саму Управу Відділу. В між часі Відділ доповнили нові члени: Петро Длябога, Юліян Бернадин, Михайло Грицков’ян, Дмитро Мацеляк, Михайло Шевців (прибув з Трентону), Петро Хомко і Дмитро Гудз з Алентавну – Пенсильванія, Петро Щерба з Вільмінгтону – Делавер та останньо Богдан Тодорів.

З приємністю приходиться ствердити, що від початку заснування нашого Відділу незмінним головою є незаступимий Михайло Ковальчин, який часто сповнює і функції секретаря та касира. А причиною того є здоровельний стан членів, як рівнож, що деякі члени замешкують поза Філядельфією. Більшість з них є задоволені з того, що “М. Ковальчин дасть собі раду і без них”.

Посвячення прапора Т-ва УПА Відділу у Філядельфії, жовтень 1965 р. Голова М. Ковальчин передає прапор друзям.

1965. Flag consecration ceremony of Philadelphia UPA Branch.

1985 р. Автор відкриває свято і покликає до слова сотника УПА Степана Голіаша у 35-ту річницю смерти ген.-хор. Т. Чупринки.

1985. Stepan Goliash is the main speaker remembering the 35th anniversary of the assassination of Brigadier General Roman Shukhevych.

Помимо повишого стану наш Відділ УПА вив’язувався і вив’язується з наложених обов’язків Головною Управою Товариства, кожного року переводить збірку – Коляду для потребуєчих чи хворих наших друзів, як і збірки на видавничі потреби. Наш Відділ по збірках займає друге місце після Чикаго на нашому американському терені. Рівнож кожного року ми відзначаємо при співучасті організацій Українського Визвольного Фронту роковини сл. пам’яті смерті ген.-хор. Т. Чупринки – Романа Шухевича, як рівнож святкування УПА та провідника Степана Бандери. Тісно співпрацюємо із фасадами Українського Державницького Фронту, з Українським Конгресовим Комітетом Америки як і з українською громадою міста Філядельфії.

Треба згадати і про те, що наш голова Відділу через 18 років був головою Головної Управи Товариства УПА в ЗСА, а зараз є його заступником, і є він фінансовим референтом Світового Братства УПА. В громадському секторі він є членом екекутиви Централі УККА, довголітнім головою Відділу УККА у Філядельфії, головою допомогової Комісії ЗУАДК-у, двократним головою місцевого Відділу Організації Оборони Чотирьох Свобід України (ООЧСУ) та багато років його заступником, членом Відділу “Самопоміч” і т.п.

Mychajlo Kowalczyń – “Buriy”

Автор відкриває свято Степана Бандери і річниці УПА.

The author opens the Akademia in honor of Stepan Bandera and the UPA.

*Зустріч з Губернатором Пенсильванії з нагоди річчя 22 січня.
Meeting with the Governor of Pennsylvania.*

*Громадські представники приймають Японського Амбасадора у Вашингтоні.
Перший справа є автор.*

*Community representatives welcoming the Japanese Ambassador in Washington.
The first right is the author.*

*Ірина, я, В. Мазур
і І. Білинський
на бенкеті.*

*Iryna, I. W. Mazur
and I. Bilynsky
at a banquet.*

*Автор виголосив
промову від імені
УПА над гробів-
цем Григорія
Мецейка «Гонти»,
бойовика ОУН.
Author speaking on
behalf of the UPA
at the monument of
Gregory Metseyko
«Gonta», OUN-
member.*

*1975 р. Під час подорожі до Аргентини,
я був гостем у Юліана Середяка, ред.
журналу «Мітла».*

*1975. During my trip to Argentina, I was a guest at the home of Julian Serediak, editor of the
journal "Mitla".*

*1975 р. Почесна президія, яка відібрала дефіляду учасників під час відкриття
пам'ятника ген.-хор. Т. Чупринки в Буенос Айрес, Аргентина.*

*1975. Honorary Presidium at the unveiling of the monument of Brigadier General
Roman Shukhevych – "Taras Chuprynka" in Buenos Aires, Argentina.*

*Як представник УПА
Америку і Канади,
я промовляв на
відкриттю пам'ятника
ген.-хор. Т. Чупринки.*

*As the designated UPA
representative from the US
and Canada, I spoke at the
memorial unveiling of
Brigadier General
Roman Shukhevych.*

1982 р. Посвячення пам'ятника Поляглим Воїнам УПА в Парма, Огайо.
Куми – Ю. Котляр і М. Ковальчин.
1982. Consecration of UPA Soldiers Memorial in Parma, Ohio.
J. Kotlar and M. Kowalczyk acting as "Kumi".

Ліля, донька С. Стебельського к-р. «Хрін» і автор в Огайо.
Lilia, daughter of S. Stebelsky, Cdr. "Khrin" and I in Parma.

1989 р. Учасники посвячення пам'ятника Воїнам УПА на цвинтарі Св. Духа, Н.Й.
1989. Consecration ceremony of the UPA Soldiers Monument at the Holy Spirit Cemetery in Hamptonburg, N.Y.

1990 р. Дискутуємо з Дмитром Павличком.
1990. Discussion with Dmytro Pavlychko.

1990 р. Іван Плющ, О. Ємець і я на прийнятті у Філадельфії.
1990. Ivan Plusch, O. Yemets and I at a reception in Philadelphia.

1993 р. Гість ген. Майор Володимир Мулява під час XXI З'їзду УПА з автором і Василем Гудяком.

1993. Maj. Gen. W. Muliawa a guest at the XXI Society of Veterans of UPA Convention speaking with the author and Wasyl Hudiak.

Ген.-майор В. Мулява з учасниками XXI З'їзду УПА в Нью Йорку.
Maj. Gen. W. Muliawa attending the XXI UPA Convention in N.Y.

1993 р. Біля могили провідника С. Бандери в Мюнхені (другий зліва М. Ковальчин).

1993. Near the tomb of OUN leader S. Bandera in Munich (author is second from left).

Зустріч автора з Марієюкою Дупляк, власником друкарні "Компютопринт".
Author's meeting with Marie Duplak, owner of "Computoprint".

2002 р. Уністи на святі УПА в Пассейку, Нью Джерсі.
2002. Upisty at a UPA Commemoration in Passaic, N.J.

2000 р.
Лев Футала,
Ірина Тимочко-Камінська,
М. Ковальчин.

2000.
Lew Futala,
Iryna Tymochko-Kaminska,
M. Kowalczyk.

2000 р. Приїзд до Філадельфії Дарії Гусяк, секретарки ген. хор. Т. Чупринки і Наді Світличної, політв'язня советських таборів.

2000. Daria Husiak, Secretary to the Supreme Commander of UPA Taras Chuprynka and Nadia Svitlychna, former Soviet political prisoner.

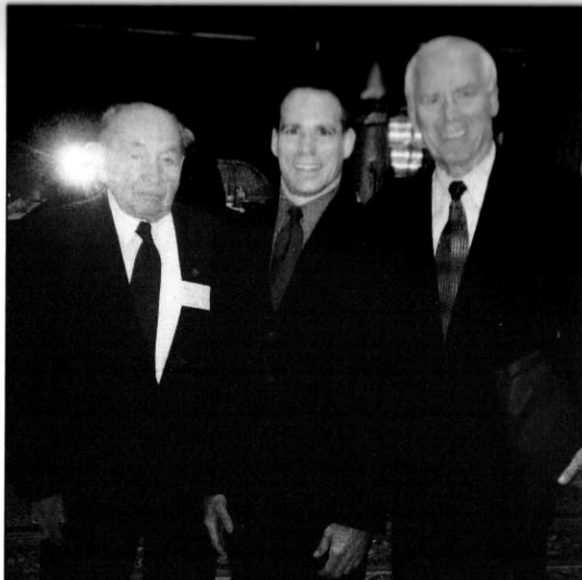

1967 р. 25-ліття УПА. Богдан Артимішин – секретар і М. Ковальчин – голова комітету святкувань.

1967. 25th anniversary of the UPA. Bohdan Artymyshyn, Secretary, and author as Chairman of the Commemoration Committee.

2000 р. Учасники XXIII З'їзду Т-ва УПА, який відбувся в Йонкерс, Нью Йорк.
2000. The XXIII Conference of the Society of Veterans of UPA held in Yonkers, N.Y.

2000 р. На Конгресі УККА в Чикаго з новообраним головою Михайлом Савківим і др. Юліаном Кулясом.
2000. At the UCCA Congress in Chicago with newly elected President Michael Sawkiw and Dr. Julian Kulas.

В часі Конгресу, Красва Екзекутива УККА вручила мені, довголітньому голові відділу УККА у Філадельфії, грамоту Тараса Шевченка.
During the Congress, I was awarded the highest honor, attesting to my long term leadership of the Philadelphia UCCA branch.

1993 р. Др. Аскольд Лозинський, представник СКУ і М. Ковальчин від УККА.
1993. Dr. Askold Lozynskyj, representing the Ukrainian World Congress and M. Kowalczyk of the UCCA.

Стріча знайомих на Конгресі.
Зліва: Л. Футала, др. Б. Футей, К. Семанишин і Н. Павлюк.
Congress delegates and friends.
From left: L. Futala, Dr. B. Futey, K. Semanyshyn and N. Pawluk.

2004 р.
Зустріч з Амбасадором Шамишуром і Консолом на святі в Пассейській централь.
2004.
Encounter with Ukrainian Ambassador Shamshur and General Counsel in Passaic, N.J.

Філадельфія, УОКЦ, 11 жовтня 1997 р. Святкова Академія. Справа, у першому ряді: Марійка Дупляк, Михайло Ковальчин, Марія Пискір – "Марічка", Богдан Тодорів.
У другому ряді представники Комбатантів, які брали участь у Академії.
UPA Memorial Concert in Philadelphia, 1997. First row, right to left: M. Duplak, M. Kowalczyk, M. Pyskir, B. Todoriv. Second row – representatives of Veteran Organizations.

2006 р. Останній салют для друга Мирона Климка «Ярема» на цвинтарі Св. Духа, Н.Й.
2006. The final salute to Myron Klymko «Yarema» at the Holy Spirit Cemetery in N.Y.

2007 р.
Уністи на 100-
ліття з дня
народин ген. хор.
Т. Чупринки в
Нью Йорку.
2007. Upisty com-
memorating the
100th anniversary
of the birth of Bri-
gadier General
Taras Chuprynka
in New York City.

Лев Футала надавав медалю мені
«Бурому». Це останній раз, що я його
бачив за життя.
Lew Futala honoring me "Buryi" with a
medal of distinction. This was the last time
I saw him before his death.

Присутній на Святі, Юрій Шухевич,
син ген.хор. Тараса Чупринки.
Present at the celebration was Yuri
Shukhevych, son of the Supreme
Commander of the UPA.

Відзначені уністи на Ювілейному Святі.
Decorated Upisty at the Commemoration Ceremony.

2006 р. Засідання ЗУДАК-у.
Ігор Кушнір, гол. УККА відділу
Філядельфії, Осип Рожка, ред.
«Америку», М. Ковальчин, гол.
Відділу УПА у Філядельфії.

2006 – During ZUDAK'S Christmas
Party Ihor Kushnir, Head of Phila-
delphia UCCA, Osyp Rozhka, Editor
of «America», M. Kowalczyzn, Head
of UPA in Philadelphia.

2007 р. Представник Гетьманського Руху
відзначив медалями колишніх вояків УПА
у Філядельфії.

2007. Representatives of the Hetman Movement
awarded medals to UPA veterans in Philadelphia.

2008 р.
Гол. Ред. Літопису УПА,
др. Петро Потічний і я,
член редакції М. Ковальчин.

2008.
Editor in Chief of Litopys UPA
Dr. Petro Potichny and I,
a member of editorial staff.

2008 р. Річне Пленарне засідання Літопису УПА.
2008. Annual Plenary Meeting of Litopys UPA.

2008 р.
Я працюю
друга
Лева Футалу
"Лазідного"
на тризні.
2008.
"Buryi" bid-
ding a final
farewell to
Lew Futala
"Lahidnyi".

2008 р. Промовляю як голова
відділу УПА на виставці УПА,
яку привезли з України.

2008. Speaking in Philadelphia
at the traveling UPA PhotoExhibit which was brought from Ukraine.

2008 р. Автор надає грамоти у Філадельфії.
2008. The author presenting certificates in Philadelphia.

2009 р.
Засідання
головної
управи Т-ва
УПА
у Нью Йорку.
2009.
Executive
Board Meeting
of the Society of
Veterans of
UPA held in
New York.

1992 р. Слово М. Ковальчина в часі святкувань 50-річчя УПА в Києві.
1992. M. Kowalczyk addressing a large crowd in Kyiv during the
commemoration ceremonies of the 50th anniversary of UPA.

Ще одна блискуча дата... Не тративши надії, що колись повернуться на свою рідну Україну, в 1992 році відкрила на простір двері мати-Україна і привітала своїх синів, Упістів, які численно приїхали відсвяткувати 50-ліття створення Української Повстанської Армії – а між ними і наш прещасливий батько. За час побуту на Україні Упісти поїхали до Канева і поклонилися пророкові Тарасові. У селі Зашків відвідали пам'ятник полковника Євгена Коновальця. У Білогорщі віддали честь Генералові Романові Шухевичові – командирові Чупринці. Помолилися у храмі Св. Юра, переглянули пошту в Городку та інші пам'ятки, які увійшли вже в народну історію.

Грамота на честь святкування Ювілею
50-річчя створення УПА.
1992. Certificate commemorating the
50th Anniversary of the founding of UPA.

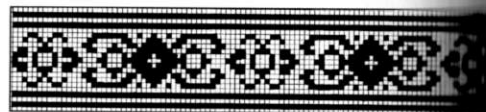
1992 р. Білогориця. Я стою перед домом,
в якому згинув командир Тарас Чупринка.
1992. Bilohorsha. I stand before the house
in which Taras Chuprynka, the Supreme
Commander of UPA, was killed.

1992 р. Уністи з Америки на Україну
1992. Upisty from the USA traveled to Ukraine

в честь 50-ліття повстання УПА.
to celebrate the 50th Anniversary of the founding of the UPA.

Так довго чекав тато на ту хвилину, щоб ще побачити вільну Україну. Відвідати своє село родинне, відшукати радість та щастя дитинне. В 1992 році здійснилася мрія – із допомогою обох братів синів Стефана і Славка, тато доїхав до Грушатичі села. Там заглянув ще раз, у колись для дитини чарівні, а нині занедбані вікна хатинні.

1992 р. В хаті покійного брата Степана у Львові.
Стою із братовою Анною, сином Славком і його дружиною Надією.

1992. In front of my late brother's Stepan's home in Lviv.
With me is Stepan's wife Anna, Slawko and his wife Nadia

1992 р. – День Незалежності у Львові, де я виступав зі словом.
1992. Independence Day in Lviv where I was one of the speakers.

“Бурій” віддає честь героям УПА на цвинтарі Св. Духа, Н.Й.
“Buriy” salutes his comrades at the Holy Spirit Cemetery, N.Y.

**«Коли Ви вмирали Вам дзвони не грали!
І ніхто не заплакав за Вами.
Лиш в чистому полі гриміли гармати
І зорі на небі вмивались сльозами!»**

**«While you were dying, there were no bells tolling,
And for you, no one was grieving or sighing!
Only in the meadows, grenades were exploding,
And the stars in the skies were all crying!»**

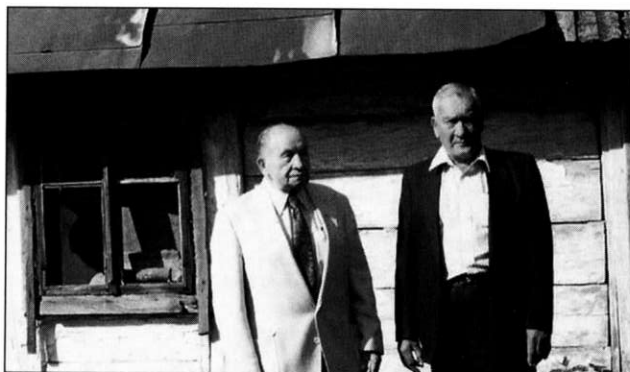
IN THE HROMADA

The undeniable sign of a devoted and giving community activist is when, like thunder from the sky, his wife's sweet voice is heard asking the endless question, "You are going to some meeting again?"

As we remember it, father didn't stay at home often; he devoted much time and energy to community work. He was always an activist, worrying about and engaging in concrete social activism. Father belonged (and still belongs) to organizations that correctly inform the world about Ukrainian affairs or informed the Ukrainian community in the USA about the progress of the liberation struggle in Ukraine while it was taking place, in this way consolidating the Ukrainian émigré community in which we lived. Father's multifaceted community and political activism was centered around his leadership of the Association of Former UPA Soldiers in the USA and the Philadelphia branches of the UCCA and ODF-FU, in his membership on the Executive Boards of the Worldwide Brotherhood of UPA Soldiers, the publishing committee of the Litopys (Chronicle) of the UPA, the Supreme Executive of the UCCA and ODF-FU, in representing the Association of UPA Soldiers in the Combatants' Social Services, as a determined collector of donations to the Ukrainian National Fund, as an organizer of social events, as a participant in the Great Assemblies of the OUN, as a contributor to Ukrainian publications, and, most importantly, as the deliverer of many speeches and speeches and more speeches. . . .

Another bright and shining date. In 1992, mother Ukraine opened her doors and welcomed her UPA sons who, never having lost hope of returning to their native land, arrived in large numbers to celebrate the 50th anniversary of the Ukrainian Insurgent Army's creation. Among these noble veterans was our overjoyed father. During their stay in Ukraine the UPA members traveled to Kaniv to pay their respects to the prophet Taras. In the village of Zashkiv, they saw the monument to Colonel Evhen Konovalets'. In Bilohortsia, they paid tribute to General Roman Shukhevych—Commander Chuprynka. They prayed at St. George's cathedral, then visited the post office in Horodky and other memorable sites that have already entered our history.

Father waited many long decades to see a free Ukraine, to visit his native village and rediscover the joy and happiness of his childhood. In 1992, this dream was realized. With the help of his brother's sons, Stefan and Slavko, father revisited the village of Hrushatychi.

1992 р. Автор стоїть біля хати, де народився, з сином брата Івана.
1992. I am standing in front of the house where I was born. Accompanying me is my brother Ivan's son.

1992 р. Піч, коло якої я спав на лавці, за дитинчих літ.

1992. As a child, I slept on a bench next to this hearth which also served as our oven and furnace.

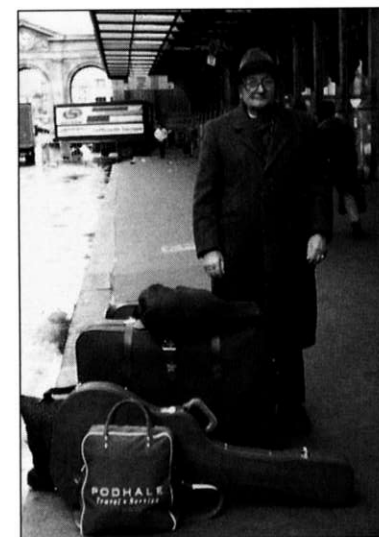
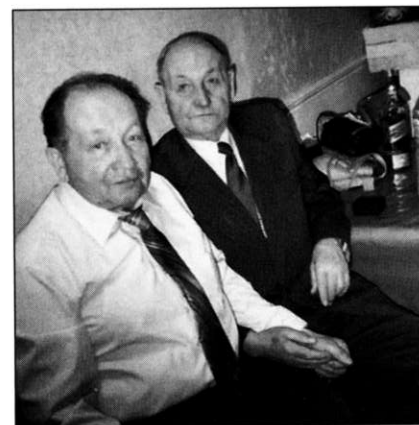

There he was able to look into the once magical and now neglected windows of his childhood home.

And now that we're telling family histories, I'll allow myself to mention the time that Father and Mother returned to Mittenwald during the 1980s and stood by the Isar River where their thoughts soared to the distant past and recollected the magic of first love in the shadows of the Karwendel mountains.

Not long after, in 1982, the unexpected happened. After long years of effort, father's middle brother, Stefan, obtained a visa for a short visit from Lviv to France. Father and mother got on a plane and sped to an emotional reunion—the last time Father and Stefan had seen each other was during the Second World War. The government did not permit the older brother, Mykhailo, to join them; he had served many years in exile as a political prisoner.

Later, however, in 1992, Father was finally able to travel to Ukraine and God granted him one final meeting with Mykhailo. Sadly, his sister, Kateryna, who hoped for all of her life to see her younger brother once again, died in 1991, a few months before father's visit.

Вітання брата Степана на залізничній станції в Парижі.
An emotional meeting between my brother Stepan and myself at the railway station in Paris.

Згадуємо про наші родинні справи.
Reliving some family memories.

1966 р. Делегати ІХ Конгресу
1966. Delegates to the IX Congress of

Українців Америки в Нью Йорку.
Ukrainians in America in New York.

UPA BRANCH IN PHILADELPHIA

On the initiative of the founding group of the soldiers of the UPA in Philadelphia, the first General Meeting took place on August 15, 1953. It was attended by Myron Klymko, representative of the Supreme Executive of the Association of Former Soldiers of the UPA in the USA.

Mychajlo Kowalczyk – “Buri” brought the meeting to order, welcoming the friends who were present and the delegates from the Supreme Executive of the Association. The remainder of the meeting was conducted by a presidium consisting of Myron Klymko (chair) and Osyp Lesiv– Kruk (secretary).

M. Klymko presented a lecture on the “International situation and Ukrainian affairs.” A lively discussion ensued. The next order of business was the election of the first Executive Board of the new Philadelphia branch of the Association of the UPA named for Taras Chuprynka–Roman Shukhevych. The officers elected were M. Kowalczyk (president), O. Lesiv (secretary), and B. Malets’ky (Board Member). P. Stanko was elected to head the Auditing Committee and V. Vakyla was elected as a member.

The meeting was adjourned after members approved the Resolutions of the Fourth Regular Congress of Delegates of the Association of Former Soldiers of the UPA in the USA.

Since that time, eight general meetings of the Branch have been held and the same Executive Board has been elected each time. The Branch acquired new members: Petro Dliaboha, Yulian Bernadyn, Mykhailo Hrytskowan, Dmytro Matseliak, Mykhailo Shevtsiv (from Trenton), Petro Khomko and Dmytro Gudz (from Allentown, Pennsylvania), Petro Serba (from Wilmington, Delaware) and, most recently, Bohdan Todoriv.

*Відділ Т-ва УПА у Філадельфії.
Philadelphia UPA branch members.*

I am pleased to note that since our Branch was established, its head has always been the irreplaceable Mychajlo Kowalczyk, who often carries out the duties of secretary and treasurer as well as his own. One reason for this is the health status of our members; another is that some members live outside of Philadelphia. Most are happy that “M. Kowalczyk can manage without them.”

Despite the aforementioned circumstances, our Branch has always carried out the duties assigned to it by the Supreme Executive of the Association. Each year, we conduct a Koliada-fundraiser for needy or ailing friends and raise funds for publications. Our Branch is second only to Chicago in successfully raising funds in North America. In addition, together with other organizations of the Ukrainian Liberation Front, we mark the anniversary of the death of General T. Chuprynka–Roman Shukhevych and celebrate the UPA and Stepan Bandera. We work closely with the Ukrainian Statehood Front, the Ukrainian Congress Committee of America, and the general Ukrainian community in Philadelphia.

It bears mentioning that our Branch president was the head of the Supreme Executive of the UPA Association in the USA for 18 years and is currently the president and financial officer of the Worldwide Brotherhood of the UPA. He is also a member of the executive committee of the UCCA, a long-time president of the UCCA branch in Philadelphia, chair of the aid committee of the UUARC, twice president (and vice-president for many years) of the local branch of the Organization for the Defense of the Four Freedoms for Ukraine (ODFFU), and a member of Selfreliance.

Mychajlo Kowalczyk – “Buri”

*Осінь 1960 р. З'їзд вояків УПА ім. ген.-хор. Тараса Чупринки у Філадельфії.
Fall 1960. Convention of Society of Veterans of UPA held in Philadelphia.*

Зачавши в Німеччині, тато пізнав, що має купецьку жилку. В 1953 р. навинулася нагода купити пекарню. Але звідки взяти гроші? Стара імігрантка пані Головата поручила маму і тата й “Самопоміч” позичила 10,000.00 дол. Так народилася на Маршалі славна пекарня “Полтавка”, в якій ми виростили до 1962 р. В тому часі місто викупило всіх на Маршалі й татові захотівся вишневий сад. Він нас перепровадив до Нью Джерзі, посадив пару акрів садових дерев і заки вони росли тато відкрив ще одну пекарню, тим разом з вуйком Льоником. Але купцеві одно підприємство на раз не вистарчало. В 1957 р. тато увійшов у спілку сімох інших філядельфійських купців, які рішили, що громаді треба літом виїхати поза місто на свіже повітря. Купили посілість з озером і назвали “Веселка”. Тут відбувалися фестини, гри і забави. На жаль, “Веселка” вдержалася всього 3 роки. Не марнуючи купецької нагоди мама, тато і панство Новаківські винайшли чарівне озеро Lake George в Нью Йорк штаті і закупили над озером мотелик “Flamingo”. Невже ж, провадити підприємство такої далекої віддалі було тяжко і протягом пару літ вони продали п. Ю. Пастернакові.

В 1963 р. татові знудилося вишні збирати і знова нас перепровадив до Філядельфії. Там відкрив “Girard Avenue Bar”, яку ми добре пам’ятаємо з татових оповідань про його “Go-Go Girls”.

1965 р.
“Евгену Бара і Ресторан” на вул. Жирард.
1965. My “Avenue Bar and Restaurant”
on Girard Avenue.

1953 р. Ірина стоїть перед нашою пекарнею “Полтавка”.
1953. Iryna standing in front of our new bakery “Poltavka”.

Мій довголітній робітник «Гері»
в Евеню Бар.

Harry was my longtime employee
at the “Avenue Bar”.

1970 р.
Наш будинок до
винайму кімнат
в Атлантик Ситі,
Н.Дж.

1970.
Our rooming house
in Atlantic City, N.J.

Моя дружина Ірина провадила цим
підприємством довгими роками.

My wife Iryna, enjoyed
managing this business for many years.

70-ті й 80-ті роки тата бара "Mike's Bar" нам більшу приємність справляла, бо в ній не тільки люди пили, але й зайці жили. Сталося воно так:

Вийшли зайчики з лісочка пошукати десь куточка.
Трапили на тата бару повна гамору і чару.
Тут рішили проживати, денно в бару заглядати.
Тато втішився зайцями з мальовничими хвостами.
Приносив він їм травичку, з бураків зелену гичку.
Ще й з капусти качани, щоб скоріш росли вони.
Тато розминувся з фахом, міг би бути фермером з розмахом.
Любить весь звірячий рід, орав би поле, так як слід.
Але доля на хутері жити не судила.
Натомість бізнесменський хист йому вродила.
Дональд Трамп би міг сховатись, в тата лекції навчатись.
Бо тато з мамою потнеціял впізнали,
в Атлантик Ситі скоріш від нього бізнес торгували.

З часом тато ліпшого спільника знайшов собі, ніж пана Трампа. Татові пощастило ще багато бізнесів закупити і провадити з покійним сердечним другом паном Сохором. Нині тато жарівки закручує і знаходить інші цікаві зайняття в апартаментовим домі у Філядельфії.

Пару тижнів тому тато сказав, що нарешті носиться з думкою іти на емеритуру. Може, якби навинувся купець на апартаментовий дім, то тато би поїхав на Фльориду. Отже – просимо поважних купців дзвонити на телефон 215-тато купець.

Зеня Ковальчин Брожина

25 лютого 1999 р.

*1984 р. Мої приятелі крілики, які жили
у моїм Майкс Барі у Філядельфії.*

1984. My rabbit buddies lived in my "Mike's Bar" in Philadelphia.

1953 р. Стою коло нашого першого підприємства в Америці.
1953. Since I had some previous experience as a baker, I decided to use this skill in America.

BUSINESS VENTURES

Back in Germany, Father recognized that he had a nose for business. In America, in 1953, an opportunity arose to purchase a bakery. But how to raise the money? The answer came when an "old" immigrant, Ms Holovata, vouched for Mother and Father and Selfreliance loaned them \$10,000. And that's how the famous Poltavka Bakery on Marshall Street came to be. We lived there until 1962 when the city bought out all of the property owners on Marshall Street. At about the same time, Father decided he wanted a cherry orchard. He moved us to New Jersey, planted a couple of acres of fruit trees, and, while they were growing, opened another bakery, this time with uncle Lonyk.

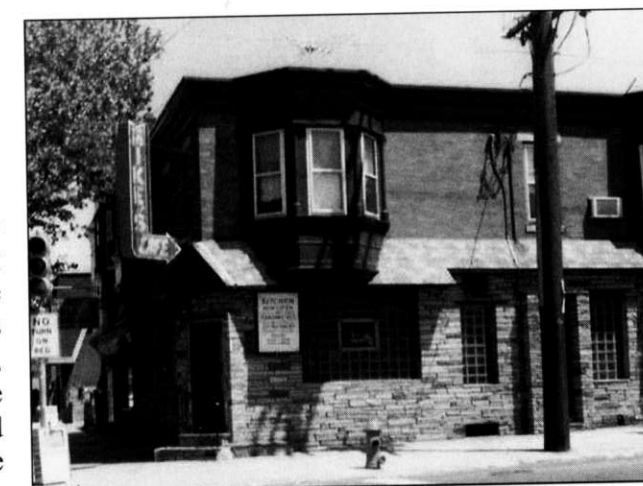
But one enterprise at a time wasn't enough for this businessman. In 1957, Father entered into a partnership with seven other Philadelphia businessmen who all decided that the community needed a place outside the city to enjoy the fresh air during the summer. They purchased a property with a lake and called it "Veselka," a place that hosted festivals, games, and dances. Unfortunately, "Veselka" survived for only three years. Not wanting to pass up a new business opportunity, Father, Mother, and the Novakivskys discovered the magical Lake George in New York State and purchased the Flamingo Motel by the lake.

2004 р. Юрій Пастернак і я перед Фламінто Готелем в Лейк Джордж, Н.Й.
2004. Yuri Pasternak and I share old memories at the Flamingo Hotel in Lake George, N.Y.

Швагер Льоник допомагав нам вести підприємство.
My brother-in-law Lonyk, helped us run this business.

But it was difficult to run a business from such a long distance; within a couple of years, they sold it to Mr. Pasternak.

In 1963, father grew tired of picking cherries and moved us back to Philadelphia. There, he opened the "Girard Avenue Bar." We clearly remember his stories about his Go-Go girls. But we thought Mike's Bar, which he owned in the '70s and '80s, was more fun—not only did folks drink there but there were rabbits in the bar. It happened like this. The rabbits left the woods, looking for a neighborhood. They soon discovered father's bar, full of noise and charm, and decided to move in. Their colorful tails delighted Father, and he would bring them grass to eat and the green tips of mother's beets and sometimes, even a piece of cabbage core just so that they'd grow bigger. Maybe father chose the wrong path in life—he'd have cut a wide swath as a farmer. He loved all sorts of creatures, would

Майкс бара і ресторан на 5-ій вулиці в 1980-их роках.
Mike's Bar and Restaurant on 5th Street, was my new venture in the 1980's

Тарас і Зеня забавляються на озері.

Taras and Zenia living it up in Lake George.

plow the earth and bring out its best features. Yet, life on a farm was not his fate. And it was his talent for business that put bread on his plate. Even Donald Trump could take a back seat and learn lessons at Father's feet, espe-

cially because Father and Mother saw Atlantic City's possibilities while Trump was still assessing his liabilities. In time, father found a better partner than Mr. Trump, his dear friend Mr. Sokor, with whom he eventually bought and ran many more businesses.

Today, Father is replacing light bulbs and finding other things to do at the apartment building he still owns in Philadelphia. Not long ago, however, he revealed that he is finally thinking about retirement. Maybe if we can find a buyer for the apartment building, Father can move to Florida. All serious prospective buyers are requested to call 215-father-businessman.

Тато і мама на черешні.

My wife and I looked forward to picking sour cherries every summer.

Квіт Щастя “Мама”

КВІТ ЩАСТЯ "МАМА"

1678 року на полях села Дроздовичі
Недалеко Львова, ближче міста Городка
Був бій між польською шляхтою Потоцького
Та переможними козацькими полками Богуна.

В цим бою козак Іван Світенко був ранений
Хоч не міг, бідака, бути дуже виснажений
Бо швидко, спритно, зі своєю санітаркою був заручений.

У Городку він залюбився
І з Катериною Бодарич одружився.

І від оцих родових предків, давних героїв
Рід Світенків вже більш як 300 літ простой.

Найближчі нам і вічно в пам'яті
Роман і Антонія, тата тещі, мами родичі.
Сьомеро дітей вони породили
А самі у Божій ласці на вічність одпочили.

Зенон, Влодик, Ярослава
Ірина, Льонгин, Плятон
Це родинная підстава.
Щойно склад Світенків доповнила й закруглила
Ніля – несмілива, встидлива.

Але Тарас і я – лиш одну поспішаємо обняти.
І тривожимо, бо не можемо вже її сказати,
Що у наших серцях – живе мати одна
Нерозлучна на віки – Квіт Щастя – Рідна.

Післав Господь Ірину дітям
За ангела, за сторожа, за подругу життя.
Щоб вона про нас невпинно дбала
Кормила нас і доглядала.
Коли маленькі ми були
Та коли вже ми і підросли.

І стала вона нашим сонечком ясним
І було коло неї життя красним
Бо в неї сіяла синь неба в очах
Бо в неї бувала ласкавість на устах.

І незабутніми спогадами, снами
Знов дитинство наше встає
І довга дорога дорілости
До мудрости тяжко веде.

Лиш тепер розуміємо, Мамо
Яке велике було серце Твоє.

Скільки добра Ти всім нам зробила
На весь родинний світ його поширила
Сестри, брати за доброту прославляють
А тата спільноти Тебе подивляють.

Безліч громадської праці відбулось у світлиці Твоїй
Твою гостинність не дорівняє ніхто на землі.

Тож Матусю рідненька, напевно Ти знаєш
Що внуків і родину Ти на завжди єднаєш.
Що в наших серцях лиш Ірина одна
Нерозлучна на віки – Квіт Щастя – Рідна.

* * *

Давно Ти пророчі слова ці писала
І може навіть цей день передбачала.
Тож Твоїми словами Тебе ще раз згадаєм
А твою знимку до грудей ми пригортаєм.

“Коли настане день розлуки
І не буде вже мене
Візьми цю знимку в свої руки
І згадай хто, колись, кохав тебе.”

Зеня Ковальчин Брожина, Тарас Ковальчин
10 листопада 1998 р.

Мама / Mama

1958 р. Зеня і Тарас / 1958. Zenia and Taras

1936 р. Мамина родина в Городку. (Клячуть) Льонгін, Неонілія, Плятон.
(Другий ряд) Мама (Ірина), бабуся Антоніна, тета Гаргальова, дідо Роман, Ярослав.
В задньому ряді Зенон і Володимир.

1936. Mama's family while still in Horodok before the war. (Kneeling) Lonhyn, Neonilia,
Pliaton. (Second row) Mama (Iryna), Grandmother Antonina, Teta Harhalova, Dido Roman,
Teta Yaroslawa, (back row), Zenon and Wolodomir.

1938 р.
Мама у Городку
в шкільному віці.
1938.
Мама – teenager
in Horodok, Ukraine.

1948 р. Табльо Учительської Семінарії в Міттенвальді, яку закінчила мама в 1948 році. (4-та зліва долішній ряд)
1948. Tableau of the teachers' seminary in Mittenwald from which mama graduated in 1948. (4th from left, bottom row)

Матуральна класа. Мама – другий ряд справа.
Mama's graduating class. (Mama second row from right)

1947 р. Мама член відбиванкової дружини.
1947. Did you know mama played volleyball?

Міс. М. Дузьий, мама і тато на проході в Міттенвальді.
Mgr. M. Duzyj, mama and dad taking a stroll around Jaeger Kaserne.

Мама з товаришкою І. Понятишин.
Mama with girlfriend I. Ponyatyshyn.

Розваги з товаришками. Мама грає на акордіоні.
Did you know mama played the accordion?

Іспити у семінарії.
Мама в третьому ряді зліва.
Taking exams.
Mama third row, left side.

1. 1955 р. Зеня і Мама моделюють найновіший капелюхи.
1955. Mama and Zenia modeling their new hats.
2. 1957 р. Мама тримає Тараса на даху над пекарнею «Полтавка».
1957. The roof over our bakery «Pol-tavka» was also our playground where tata is holding Taras.
3. 1972 р. Під час різдвяних свят, Тарас з мамою.
1972. During Christmas Holidays – Taras and mama.
4. 1980 р. Мама гратує Тарасові закінчення магістерки.
1980. Proud Mama. Taras completing his Masters.
5. 1992 р. Мама на уродинним прийняттю Зені.
1992. A great party for both ladies.

1967 р. Членкині ОЖ ОЧСУ вітають Славу Стецько. Мама – другий ряд, друга з ліва.
1967. A very welcome dignitary, Slawa Stetsko, attended a meeting of the ODDFU Women's chapter. Mama, back row, second from left was treasurer.

Мама обгортає внуків під час похорону бабці Антоніни на Факс Чейсі, Філадельфія.

Mama gathering her grandchildren during her mother's funeral in Philadelphia.

1972 р. Мама в Атлантик Ситі.
1972. Mama in Atlantic City.

1976 р. З першим внуком, Олесем.
1976. With her first grandchild, Oles.

1974 р. Перша поїздка на Україну і перша стріча з братом Зенком, від часу виїзду на еміграцію.
1974. First trip to Ukraine and the first meeting with brother Zenko, since the war.

1974 р. Подорож на Україну була з сестрою Славкою і Зенею. Тура примусово зупинилася у Москві.
1974. While traveling to Ukraine, with a forced stopover in Moscow, Zenia took a photo of mama and teta Slavka in the Red Square.

1980 р. Іванка – братова мами, мама, Славка, бабуся Антоніна на весіллі Тараса.
1980. Ivanka – mama's sister-in-law, Mama, Slavka, Babcia Antonina at Taras's wedding.

Одні із останніх свят мама святкувала з бабцею.
One of the last holidays mama spent with her mother.

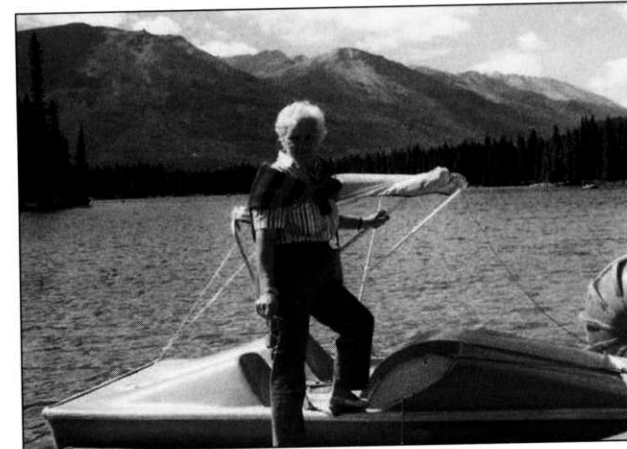

Голуби обступили маму в Венеції.
Pigeons surrounded mother in Venice at St. Mark's Square.

Вишивані Верчерниці.
Looking good at "Vyshyvani Verchernytsi".

1985 р.
На озері Jasper Lake, Alberta, Canada.
Мама любила подорожувати.
1985.
Majestic Jasper Lake, Alberta, Canada.
Mama loved to travel.

1993 р. Пам'яткова подорож кораблем до Бермуди. Роман, тета Стефа, Зеня, мама, Генко, вуйко Льоник і тато.

1993. Her first and last cruise was to Bermuda with Roman, teta Stefa, vujko Lonyk, Zenia, Genko and Tato.

FORTUNE'S FLOWER

In 1678, on the fields of the village Drozdovychi,
Which lay near Lviv and closer to the town of Horodka
There was a battle fought between Potots'kyi's Polish nobles
And Bohun's victorious Cossack regiments.

Cossack Svitenko, wounded in this fray,
Was not so badly injured while in battle:
Recovering in Horodka, he fell in love,
Proposed to Kateryna Bodarych, his nurse,
And married her.

And issuing from this ancient hero-ancestor
Was the Svitenko clan, a line now standing for 300 years

Those closest to our hearts, and always in our thoughts, within this line
Are Roman and Antonia,
who were our father's in-laws and our mother's parents.
Parents to seven children, they now rest
In God's grace for eternity.

Zenon, Vlodyk, Yaroslava
Iryna, L'onhyn, and Platon
Came first.

The number was made full
By Nilia – shy and timid.

But Taras and I rush to hug only one of these seven,
Anxious because we cannot hope to tell her fully what we feel
That in our hearts there is one mother only
Forever ours, a flower of good fortune, dear.

It was the Lord who sent Iryna to her children
As angel, guardian, and as lifelong friend,
To care for us forever and to feed us,
Watch over us when we were little
And when we were grown.

She was, for us, bright sunlight.
Life at her side was ever beautiful.
The blue of heaven shone within her eyes
And there was kindness always on her lips.

In unforgettable memories and dreams
Our childhood awakens once again.

The long road to maturity and wisdom is not easy
And only now we understand, dear mother,
How truly great the heart that beat within you was.

How much you did for all of us:
Spreading what was good throughout our world
Sisters and brothers proclaim that goodness still
And father's friends still speak of you with awe.

What endless, boundless work took place in your living room
Your hospitality unrivaled, your community so well served.

So, dearest mother, surely you must know
How you unite your grandchildren and kin
There's only one Iryna in our hearts
Forever forgotten, dear, our flower of fortune.

And maybe you foresaw this special day
When long ago you wrote prophetic words
With which, hugging your picture to our breasts,
We will remember you once more.

"When parting comes, and I will be no more
Take but this picture into your hands,
and remember who once loved you."

*Zenia Kowalczyn Brozyna,
Taras Kowalczyn*

November 10, 1998

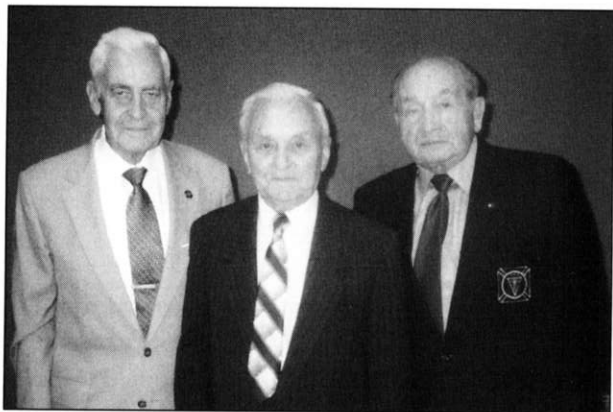
*Мама – наше сонце!
Our Guiding Light!*

Шановний і Дорогий гість у нашій хаті!

В липні 2000 року відвідав Америку, пан Василь Кук – “Коваль”, тоді ще Головний Командир УПА. Якось так склалося, що він через 8 днів мешкав у нашій хаті. Ну і під час того я возив його до кількох більших місцевостей, в тому і на сумівську оселю в Елленвіл, Н.Й., де його гостинно вітали. Були чутки, що п. Лебідь грозив, що буде приїзд В. Кука бойкутувати. Але, коли вони стрінулися, то розцілювалися як старі сердешні друзі.

До речі, треба згадати, що я запропонував полковникові піти зі мною до басейну скупатися. Він дуже радо пішов, але під час плавання полковникові зробилося погано. Його лице стало білим і я скоро завіз його до лікаря. Цікаво, що з таким станом здоров'я генерал дожив і працював до 95-ти років життя.

Хочу згадати, що ми оба довго були в письмовим і телефонічним зв'язку і я помагав йому матеріально, коли була потреба.

2000 р.
Д-р Евген Новосад,
Василь Кук – «Коваль»
Головний Командир
УПА, М. Ковальчун.
2000.
Dr. Evhen Novosad,
Vasyl Kuk – “Koval”
Supreme Commander of
the UPA, M. Kowalczyk.

An honored and dear guest in our home!

In June 2000, Mr. Vasyl' Kuk – “Koval”, the Supreme Commander of the UPA, visited the United States of America. As it happens, he stayed in our home for eight days. During this time I drove him to a number of other towns and sites, including the SUM resort in Ellenville, where he was graciously welcomed. There were rumors that Mr. Lebid' was threatening to boycott V. Kuk's visit. Yet, when they met they embraced each other like old, dear friends.

It's worth noting that I suggested to the colonel that we both go swimming in my health club's pool. He gladly went along, but became ill while in the pool. His face turned white, and I immediately drove him to the doctor's office.

It is interesting that health issues notwithstanding, the colonel lived and worked until he was 95 years old. We maintained contact by letter and telephone over many years; when the need arose, I provided material assistance.

ПАТРІАРХ ВОЛОДИМИР БУВ ГОСТЕМ У НАШІЙ ХАТІ

Вістка про несподівану і загадкову смерть Патріярха УПЦ Київського Патріярхату Володимира (Василя Романюка) схвилювала усіх національно свідомих українців у цілому світі, незалежно від їх віровизнання. В додаток до подій, які мали місце 18-го липня ц.р. на Софійській площі в Києві, стали трагічно болючими для нас усіх, очевидно, крім українських комуністів та наших звирднілих яничарів-советофілів.

Дві жінки з Філядельфії були наочними свідками цих трагічних подій, де тисячі українських мирян відправлялися на вічний спочинок свого улюбленого Пастиря – Патріярха. Їм рівно ж дісталось по кілька ударів по спині від звирднілих “правопорядників” цього мирного похоронного походу. Ці жінки зі сльозами в очах оповідають, як омонівці били, де попало, усіх без розбору – єпископів, священників, вірних старших чоловіків і жінок, у тому числі й малих дітей, вживаючи лайки (“на русском языке”), називаючи всіх бандеровськими фашистами й іншими назвиськами. Про правдивість ними сказаного свідчать фотографії цієї брутальної сваволі омонівців.

Насувається питання: хто дав доручення від нашого Уряду тим правопорядникам, щоб у такий спосіб розправитись над мирними своїми братами і сестрами похоронного походу? Це ж не була якась політична маніфестація, яка відбувалася без дозволу Уряду. Це був мирний похоронний похід. Нема сумніву, що такий наказ вийшов від посадових компетентних урядових чинників. Президент Л. Кучма повинен негайно цю справу перевірити і винних відповідно покарати, щоб щось подібного більше не повторилося, бо це українському народові слави не приносить, а навпаки – ганьбу. Чужинецький світ потрактує нас, як варварів, які не доросли до самостійної держави. Це є вода на млин нашого північного сусіда – Росії, яка напевно через своїх церковних чинників та різного роду агентів і наших хохлів доклала “своїх два грейцари” до “чорного вівтірка”.

Ще більш цікавим є, що ніхто з членів нашого Уряду не взяв участі в похоронних відправах. Президент чомусь мусів виїхати до Білорусі, прем'єр-міністр Є. Марчук був дуже перешкоджений, а про голову Верховної Ради О. Мороза вже і говорити не доводиться, бо ж він, як атеїст, не визнає християнських похоронів. Для нього релігія – це обман народу. Так його вчили і він вірний цій науці. Виглядає, що проводові України більше до смаку Українська Православна Церква Московського Патріярхату – митрополита Сабодана, аніж Українська Православна Церква Київського Патріярхату. Боже, дивні діла Твої! Боже, наділи провідників нашого Уряду більшим розумом, або пішли їх до німців по розум!

Я є католиком, не належу до конфесії, яка втратила свого Патріярха, але як християнин-українець не вмію собі пояснити такої звирднілої наруги над прахом святця українського Патріярха зі сторони урядових

українських чинників. І тому ще раз уважаю, якщо Президент Л. Кучма не притягне винних, не зважаючи, які посади вони займають, до належної відповідальності, то українська історія запише і самого Президента, як співвинного в тім "чорнім вітірку".

Отець Василь Романюк від 2-го до 13-го травня 1989 р. був гостем у нашому домі, у Філядельфії. Він був усім знаний як незламний борець за українську правду, за яку відбув 19 років заслання, належав до нескорених. Тому ми з дружиною були дуже раді гостити таку достойну людину.

З його цікавих оповідань ми дізналися, що він ділив долю і недолю в тюрмах з провідними діячами ОУН та старшинами УПА, в тому числі з деякими моїми друзями з рядів УПА, про яких він висловлювався з великим респектом, в загальному – він був великим прихильником боротьби УПА.

Кожного дня ми дискутували на різні теми, політичні чи релігійні, до пізньої ночі. Тому, що він мав гарний дар оповідати, його хотілося слухати й слухати. Пам'ятаю, що під час дискусій я поставив йому питання: "Що спонукало Вас, отче, стати з католика православним священником?". Він відповів: "Для мене, як християнина і українського патріота, віровизнання не грало великої ролі. Для мене було і є важливе, щоб Україна була вільною, а як вона буде вільною, то буде і вільною помісність української Церкви. Тому побільше нам потрібно національно свідомих священників в усіх наших конфесіях. Користаючи з нагоди став я православним священником, в надії допомогти нашій Церкві стати окремо від Москви".

При тому треба сказати, що покійний був великим звеличником ідеї Андрея Шептицького – злуки українських церков в одну помісну церкву. Сказав, що в цьому напрямі повинні працювати всі – як церковні, так і державні чинники. В тому часі мені довелося два рази возити о. Романюка з візитом до Митрополита Мстислава до Бавнд Бруку. Про що вони говорили там, мені невідомо, але вдалося зауважити, що його поворот не належав до веселих...

Хочу додати ще й таке: 13-го травня 1989 р. відбувався 20-ий З'їзд Головної Управи Т-ва Вояків УПА ЗСА у Філядельфії. Мені, як голові цього Т-ва, дозволено запросити на нього о. Василя Романюка, на що він дуже радо погодився і своїм авторитетом вшанував наш З'їзд. На святковому бенкеті, при заповненій народом залі, він зложив гарний привіт та закінчив наше слово молитвою. 16 років тому ніхто з нас не думав, що наш З'їзд закінчує молитвою майбутній Патріярх УПЦ Київського Патріярхату – Володимир.

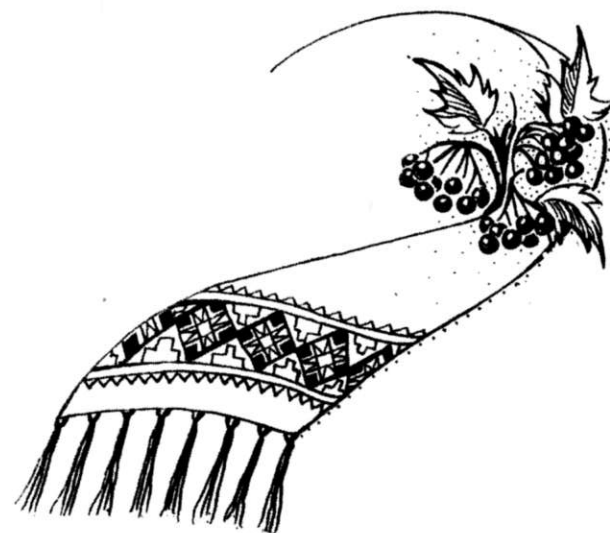
Тому за час одинадцятиденного перебування з о. Василем Романюком, майбутнім Патріярхом Володимиром, можу ствердити, що УПЦ Київського Патріярхату з приводу відходу у вічність свого Пастиря зазнала величезної втрати, а Україна втратила достойного Сина своєї землі. Якщо б український чорнозем зродив більше таких синів, як покійний Патріярх Володимир, то Україна давно була б вільною.

Треба згадати, що Патріярх Володимир належав до "трійки"

церковних достойників, яких біла і червона Москва заслала на довголітні каторги на Сибір лише за те, що вони любили свою Церкву і народ. Ними були: Князь Української Католицької Церкви Андрей Шептицький та ісповідник Патріярх УКЦ Йосиф Сліпий. Їх було значно більше, та в короткій статті неможливо їх всіх вичислити. Українська спільнота і вірні УПЦ КП повинні вимагати від Президента Кучми і уряду, щоб тіло Патріярха Володимира спочило на площі св. Софії, біля Ярослава Мудрого, де в майбутньому повинні бути поховані всі українські патріярхи.

Михайло Ковальчин – "Бурій"

1989 р.

A GUEST IN OUR HOME

The news about the unexpected and mysterious death of Patriarch Volodymyr of the Ukrainian Orthodox Church of the Kyiv Patriarchate (Vasyl' Romaniuk) upset all nationally conscious Ukrainians throughout the world, regardless of their faith. To add to the consternation, the events that took place at Sofia Square in Kyiv on July 18 of this year were tragically painful for all of us, except, obviously, the Ukrainian communists and our degenerate *yanychary* (traitorous) sovietophiles.

Two women from Philadelphia were eyewitnesses to these tragic events; as thousands of Ukrainian laity accompanied their Pastor-Patriarch to his eternal rest, they earned for themselves a few blows from the degenerate "law enforcers" who were assigned to this peaceful funeral march. With tears in their eyes, these women described how the OMON (special purpose police) members beat people indiscriminately—bishops, priests, elderly men and women, and even children—swearing at them in Russian and calling all of them "banderite" fascists and other epithets. Photographs of this brutal OMON riot support the truth of the women's story.

The question arises: Who in the Ukrainian government ordered law enforcement officers to treat their brothers and sisters taking part in the funeral march in this manner? This was not a political demonstration that was taking place without the permission of the government. It was a peaceful funeral procession. There is no doubt that such an order came from government officials. President Kuchma should immediately investigate this matter and punish the guilty parties appropriately, so that nothing like this ever occurs again—such actions bring no honor, only shame, to the Ukrainian people. The rest of the world will see us as barbarians who have not matured sufficiently to have an independent nation. This is water over the mill for our northern neighbor, Russia, which certainly added its own two cents to this "Black Tuesday" through its church officials, various agents, and our own "khokhols" (a derogatory term for Ukrainian).

More interesting is the fact that none of the members of our government attended the funeral services. The President, for some reason, was obliged to leave for Byelorussia; Prime Minister Yevhen Marchuk was "unable" to attend; and we need not even mention the speaker of the Verkhovna Rada, O. Moroz—an atheist, he doesn't recognize Christian funerals. For him, religion is a fraud. That's what he was taught, and he is faithful to this lesson. It seems that the leadership of Ukraine finds the Ukrainian Orthodox Church of the Moscow Patriarchate and its Metropolitan Sabodan more to their taste than the Ukrainian Orthodox Church of the Kyiv Patriarchate. God, your work is indeed mysterious! God, give our government some common sense or send them to the Germans to acquire it!

I am a Catholic. I'm not a member of a religious denomination that has lost its Patriarch, but as a Christian Ukrainian I don't know how to explain such depraved mockery by government officials of the remains of a holy man and Ukrainian Patriarch. Therefore, I think that if President L. Kuchma does not

bring the guilty parties, no matter what positions they hold, to appropriate justice, Ukrainian history will remember this President among those who are culpable for this "Black Tuesday."

Father Vasyl' Romaniuk was a guest in our home in Philadelphia from May 2 to May 13 of 1989. He was well known by all as a staunch champion of Ukrainian truth, for which he spent 19 years in exile—he was one of the undefeated. My wife and I were very pleased to host such an eminent personage in our home.

From his fascinating stories, we learned that he shared his fate in prison with leading activists and commanders of the UPA, among whom were some of my friends. He spoke of them with the greatest respect, showing in this manner his tacit support for the UPA cause.

Each day, late into the night, we talked about various subjects, both political and religious. His gift for storytelling made us want to listen to him endlessly. I remember asking him, "What, Father, caused you to leave Catholicism and become an Orthodox priest?" He answered, "For me, as a Christian and Ukrainian patriot, faith did not play such an important role. What has been and remains important to me is that Ukraine become free, and when she is free then the Ukrainian church will be free as well. That's why we need nationally conscious clergy in all of our faiths. Taking advantage of an opportunity I became an Orthodox priest in the hope of helping our church separate from Moscow."

It must be said, that the former Patriarch was a great proponent of Andrei Sheptytsky's hope of uniting all Ukrainian churches into one national church. He stated that everyone, church and government authorities, should work for this goal. During this time, I twice drove Rev. Romaniuk to visit Metropolitan Mstyslav in Bound Brook. I don't know what they spoke about, but I did notice that the return trips were not marked by good humor.

I wish to add that on May 13, 1989 the 20th Congress of the General Executive of the Society of Veterans of UPA of the USA took place in Philadelphia. As the head of this association I invited Rev. Vasyl' Romaniuk to attend, an invitation he gladly accepted, honoring our meeting with his presence. During our formal banquet he greeted us warmly and closed our event with a prayer. Sixteen years ago none of us thought that our Congress would one day be blessed with a prayer from the future Patriarch of the Ukrainian Orthodox Church of the Kyiv Patriarchate—our Volodymyr.

After spending eleven days with Rev. Vasyl' Romaniuk, the future Patriarch Volodymyr, I can say without reservation that the Ukrainian Orthodox Church of the Kyiv Patriarchate has suffered a grievous loss, and Ukraine has lost a worthy son. If Ukraine's black earth had brought forth more sons like the late Patriarch Volodymyr, then Ukraine would have been free long ago.

It bears mentioning that Patriarch Volodymyr belonged to a trio of church officials who were sentenced, by both White and Red Moscow, to long years of hard labor in Siberia for simply loving their church and their people. This august trio includes the prince of the Ukrainian Catholic Church Andrei Sheptytsky and the confessor Patriarch of the Ukrainian Catholic Church Yosef

Slipyj. There were considerably more, but it's impossible to list them all in a brief article. The Ukrainian community and the faithful of the Ukrainian Orthodox Church of the Kyiv Patriarchate should demand of President Kuchma and the government that the body of Patriarch Volodymyr be allowed to rest in St. Sofia square beside Yaroslav the Wise—where all future Ukrainian Patriarchs should be buried.

Mychajlo Kowalczyn – “Buryi”

1989

Юрій Борець – “Чумак”
Yuriy Borec – “Chumak”

нього успішне підприємство і добре матеріяльне забезпечення. Мені приємно подивляти його матеріяльні успіхи і його працю на громадській ниві. У нього кілька функцій. Він довгі роки очолює вояцтво УПА і втішається загальною пошаною.

Моя дружина Таня занята зі своїми колишніми приятелями зі школи і Пласту, а ми з другом Бурим переходимо нашу бурхливу революцію. В неділю відвідуємо наші церкви, були на відзначенні річниці Петлюри і 30-ліття Пласту. Були також на спортовій забаві, де зустрічали багато наших визначних людей.

Юрій Борець – “Чумак”

ГІСТЬ З АВСТРАЛІЇ

Під час наших відвідин м. Філадельфії у 1979 р.

Увечорі в готелі вітаємо приємних гостей з нашої упівської родини – старшину УПА “Бурого” і багато молодшого Василька. Друг Бурий мені добре відомий ще з Краю. Це розумний, зі здоровим глуздом, заслужений революціонер.

Кілька днів гостюємо в багатій хаті друга Бурого й запізнаємося ще краще з українською Філадельфією. Друг Бурий колись в Краю плянував і успішно вів свою ділянку боротьби, так і тепер своє приватне життя добре загосподарив. У

OUR GUEST FROM AUSTRALIA

During our visit to Philadelphia in 1979

In the evening at the hotel we welcome some pleasant guests from our UPA family—UPA officer “Buryi” and the much younger Vasyenko. I have known friend Buryi from the time I was still in Ukraine. He is a smart and experienced revolutionary, with a good deal of common sense.

We spend a few days as guests in the well-appointed home of friend Buryi and familiarize ourselves with Ukrainian Philadelphia. In Ukraine, friend Buryi had successfully planned and led military actions; now, his private life is equally well organized. He has a successful business and is financially secure. His material success and his community work give me great pleasure. He spent many years leading UPA soldiers and commands widespread respect.

My wife Tania is busy with her former friends from school and Plast while “Buryi” and I reminisce about our turbulent revolution. On Sunday we visit our churches; we have attended celebrations of Petliura’s anniversary and the 30th year of Plast. We have also attended a sports ball where we met many distinguished people in the community.

Yuriy Borec – “Chumak”

ДОРОГОМУ ДРУГОВІ МИХАЙЛОВІ КОВАЛЬЧИН У 70-ЛІТТЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

Дорогий Друже Михайле!

Вітаємо Тебе, наш дорогий друже Михайле, wraz із дружиною, дітьми та внуками у 70-ліття з дня народження.

Ох, як то скоро пливе цей час та пригадує про минуле, пережите. Прийдуть на гадку минулі молоді роки, коли за польської окупації організував українську молодь Перемищини на боротьбу за волю України, коли ходив на Зелені Свята до Пикулич на могили впадших Воїнів УГА, щоб набрати нової наснаги та віри в українську правду.

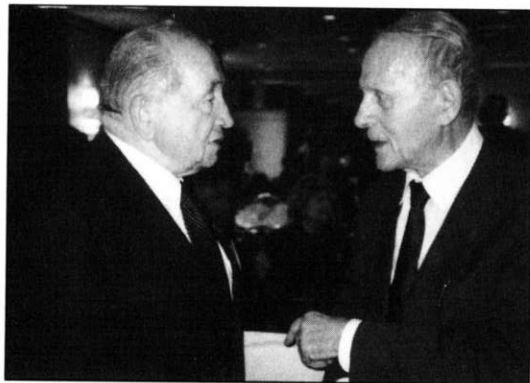
А, коли прийшов час змінити книжки на гранати, коли почалась збройна боротьба ОУН-УПА проти Німеччини і Москви, Ти знав, де Твоє місце, воно було серед активних борців, які давали приклад другим.

Щоб успішніше вести боротьбу, вступаєш до військової школи УПА, щоб здобути знання передавати другим.

Пригадую, як спільно проходили з курінем командира Рена німецько-більшовицький фронт, а після цього поворот в рідну Перемищину до нової праці й боротьби з новим окупантом польською комуністичною владою.

Будучи на провідному становищі в Перемишні Ти близько співпрацював зі сотнями командирів Громенка, Бурлаки, Ластівки та місцевими боївками. Разом з ними переживав радісні дні перемог та важкі дні повстанської підпільної діяльності.

Ти мужньо пережив акцію "Вісла", коли великі тисячі польського війська, УБП та міліції наступали на повстанські частини. Це були часи щоденних боїв, облав, окружень, проривів, а до того брак харчів та відпо-

2001 р. Чікаго.
Зустріч двох друзів
спільної боротьби –
Степан Голяш «Мар»
і автор.

2001. Chicago.
Meeting of two dear friends
who shared a common
struggle for a free and
independent Ukraine –
Stepan Goliash «Mar»
and "Buri".

чинку. Та в цих важких хвилинах Ти ніколи не падав духом, але давав добрий приклад українського Воїна-революціонера.

Та встоятись не було сил. Прийшов наказ виходити у Великий Рейд УПА в Західну Європу. Почався новий марш в далеку невідому дорогу. Почались нові бої з чеською армією та партизанами. Та Бог допоміг добитися до цілі. По важких часах боротьби прийшло відпруження, прийшла воля.

Та український Воїн не може відпочивати, коли рідний нарід в неволі. В нових обставинах в Німеччині та Америці, новими методами, проходила даліше праця за ці самі ідеали волі й державности України.

Друга Михайла ми бачимо знова на провідних становищах в УПА, УККА, ООЧСУ, комбатантських організаціях, на з'їздах, конвенціях.

Друг Михайло Ковальчин став прикладом працюючого, відданого та жертвенного Воїна УПА та громадського діяча. Таланти передані Йому Богом він помножив, свою віру й любов до Батьківщини передав дітям та друзям.

Мені приємно було спільно працювати на комбатантському та політичному відтинках, бо завжди знаходили спільну мову та зрозуміння потреб.

Бажаємо Тобі, наш дорогий друже Михайле, доброго здоров'я, дальших успіхів у праці, радості в житті та кріпкої віри, що пройдений шлях не пройшов на марно, а увінчається успіхом.

На многії і благії літа, дорогий нам, друже Михайле!

Щасти, Боже, на все добре!

Твої друзі
Степан і Надія Голяш

1989 р. При головному столі під час мого 70-літнього ювілею.

Зліва: Тарас, о. д-р Іван Біланіч, Ірина, я і Зеня.

1989. The Head Table of my surprise 70th Birthday Party.
From left: Taras, Rev. Dr. John Bilanych, my wife and Zenia.

TO OUR DEAR FRIEND MYCHAJLO KOWALCZYN ON THE OCCASION OF HIS 70TH BIRTHDAY

Dear Friend Mychajlo,

My wife, children, grandchildren, and I congratulate you, our dear friend, on the occasion of your 70th birthday.

Oh, how quickly time passes, reminding us about the past that we have lived through. I remember you as a young man and how, during the Polish occupation, you organized the Ukrainian youth of Peremyshl to fight for Ukraine's freedom. I see you at the Zeleni Sviata at Pykulych visiting the graves of fallen soldiers of the UHA for inspiration, gathering strength in your belief in Ukraine's truth.

And, when it came time to exchange your books for grenades, when the armed conflict between the OUN-UPA against Germany and Moscow began, you knew that your place was among those who fought, those who set an example for others.

And to do this well, you enrolled in UPA's military training school, both to learn and to pass your knowledge on to others.

I remember how we crossed the German-Bolshevik front together in Commander Ren's battalion and how we returned to our native Peremyshl to undertake new work and new battles in the struggle against a new foe—the Polish communist regime.

As a leader in Peremyshl you worked closely with the Hromenko, Burlaky, and Lastivky Companies and with local fighting units, celebrating with these new friends joyful victories and enduring with them the hardships of covert insurgent life.

You survived "Visla," the onslaught of thousands of Polish soldiers, UBP, and police advancing on the insurgent units. It was a time of daily battles, manhunts, sieges, and breaches. There was little to eat and no time to rest. But during these difficult moments, you never lost your spirit. You continued to be the exemplary Ukrainian warrior-revolutionary.

But our strength failed; we could barely stand. The order came to leave, to embark on the Great Raid of the UPA into Western Europe. This was the beginning of a new march to a distant, unknown destination. There were new battles against the Czech army and guerillas. But God helped us reach our goal. After the hardship, came respite and freedom.

Yet no Ukrainian warrior can rest while his people are enslaved. In new circumstances, in Germany and in America, the battle continued with new methods, but always for the same ideals—liberty and sovereignty for Ukraine.

Once again, we see our friend Mychajlo in a leadership role—in the UPA, the UCCA, the ODDFU, in veteran's organizations, at meetings and conventions.

Mychajlo became the epitome of the hardworking, devoted, and generous UPA warrior and community activist. He developed and multiplied the talents that God had given him, transmitting to his children and his friends his faith in and love for his fatherland.

I was happy to work with him in both arenas—in combat and in politics—because we understood the needs and agreed about what had to be done.

And so we wish for you, our dear friend Mychajlo, good health, new achievements, joy in your life, and strong faith that the road you have traveled was not traveled in vain and will lead to success.

Many and blessed years to you, our dear Mychajlo!

May God bless you. May all that is good come to you.

Your friends, **Stepan and Nadia Goliash**

1989 р. Микола Бачара, провідний член ОУН, вручає мені пам'ятку від імені визвольного фронту у Філадельфії.

1989. Mykola Bachara a leading member of the OUN, presenting me with a gift on behalf of the ODDFU in Philadelphia.

Родина виконує розвагову точку під час програми. Зліва: Тарас, Дарка, Данилко, Борис, Ніля і Зеня.

Family members performing a skit during dinner. Left Taras, Darka, Danylko, Borys, Nilia and Zenia.

Частина гостей, моїх друзів, які зробили мені несподіванку і приїхали з далекого Нью Йорку і Нью Джерсі.

Some of my friends surprised me and came from New York and New Jersey.

80-тою

**/ Зіркою **

Сяєш

80-ою ЗІРКОЮ СЯЄШ

Дорогий Тато!

Цею дорогою, Тарас і я, Тобі дякуємо
Що разом із мамою
Ти навчив нас свій нарід любити
Помагати іншим
І сумлінно все жити.

Нині Ти 80-ою зіркою сяєш!

80-ть років
Чесне діло – Ти робив сміло!

І тому не сміє бути в Тебе ні жалю, ні сліз
Бо ціле життя – у серці Твойому Ти ніс
Гарячу як кров
До свого народу любов.

І в цей великий день Твого ювілею,
Хоч тішимося, що Ти нині між нами,
Знаємо, що далеко за морем
Де гори високі, де синь Дніпрова
Там молодість Твоя – буде вічно жива.

Многая Літа!

*Зеня Ковальчин Брожина,
Тарас Ковальчин*

8 грудня 1998 р.

AS YOUR 80TH STAR SHINES

Dear Father!

Along the road of life
You and our dearest mother
Taught Taras and me
To love our people,
To help others,
To live with conscience as our guide.

Today, you shine with your 80th star!

For 80 years, you've bravely done the honest deed
And so today, you live without regret or tears
For all your life you've carried in your heart,
The blood-hot passion for your people.

And on this day of your great anniversary
Though we rejoice that you are here among us
We know that far across the sea
A land with mountains tall
Where flows the blue Dnipro
Is where your youth forever lives.

Mnohaya Lita! (Many years!)

*Zenia Kowalczyn Brozyna,
Taras Kowalczyn*

December 8, 1998

80-ЛІТТЯ ЖИТТЄВОГО ШЛЯХУ МИХАЙЛА КОВАЛЬЧИНА

Ми, українці, є знані з того, що вміємо шанувати заслужених громадян вже після їхньої смерті. Рідше зустрічаємо імпрези, котрі вшановують заслужених діячів ще за їхнього життя. Тому було приємною несподіванкою, коли діти, внуки і рідня пана Михайла Ковальчина запланували достойно і гарно відзначити ювілей його 80-ліття.

В суботу, 17-го квітня 1999 р., чисельно зібралися в "Рамада Інн" в ГанOVER, Н.Дж., родина, друзі й чисельна українська громада, щоб в товариській і привітній атмосфері відзначити 80-ліття життєвого шляху пана Михайла Ковальчина, воїна УПА, громадського і суспільно-політичного діяча. Вже заздалегіть перед імпрезою приїжджали гості з Нью Джерзі, Нью Йорку, Філядельфії, а навіть з далекого Торонто. Вони гуторили і обмінювалися думками на політичні й суспільні теми очікуючи достойного ювілята.

Цілою імпрезою вміло і дотепно, із легким гумором, кермувала пані Зеня Брожина. Рідня, бувші воїни УПА та чисельні представники багатьох суспільно-громадських товариств і установ заповнили залю прийняття.

Імпрезу відкрив благословенням їжі і коротким словом привіту отець Богдан Карась, а присутні зворушливо відспівали пластовий "Отче Наш".

Приємною і цікавою несподіванкою для присутніх був монтаж прозірок із життя пана Ковальчина. Багато праці мусіла вложити пані Зеня Брожина, щоб приготувати дійсно змістовний монтаж прозірок. Технічним висвітленням прозірок вміло проводив пан Петро Бокало. Глядачі побачили цікаві моменти із життя ювілята від дитинства, шкільного віку, боротьби в лавах УПА. Багато глядачів перенеслися думками в часи своєї молодости, згадуючи рідні Карпати, зелені гори, рейди УПА та друзів, котрих

*Проф. Іван Головінський
і автор згадували добрі
спомини на Союзівці.
Prof. Iwan Holowinsky
and I reminiscing
while at Soyuzivka.*

уже нема між живими. Прозірки також висвітлили громадсько-суспільну діяльність ювілята в таборах переміщених осіб в Німеччині, а відтак у Філядельфії, де пан Ковальчин даліше віддано працює в товариствах державницького фронту. Зворушення в кожного, хто знав родину Ковальчинів викликали прозірки із життя дружини пана Ковальчина. Це була дійсно примірна родина, котра в еміграційній дійсності вложила багато труду, щоб виховати дітей на щирих патріотів України і добрих громадян ЗСА, які сьогодні, разом з ювілятом, втішаються наймолодшими членами рідні.

Після висвітлення прозірок, при шампанському і солодкому, присутні відспівали гучне “Многая Літа” на бадьору мелодію “Ми гайдамаки”, як випадало співати для бувшого старшини УПА. При кінці бенкету подяку для присутніх, котрі своєю участю звеличили це свято, висловив син пана Ковальчина, Тарас.

Під час бенкету виголошено ряд усних привітів. Екзекутивний заступник президента Українського Конгресового Комітету Америки інж. Євген Івашків зложив привіт від нашої центральної громадської установи; поручник Лев Футала вітав побратима по зброї від Головної Управи Товариства УПА в Америці; Петро Мицик прибув з Торонта, Канада, щоб висловити привіт від бувших воїнів УПА, котрі живуть в Канаді; заступник голови Головної Управи ОЧУСУ магістер Євген Гановський зложив привіт від нашої заслуженої громадської установи; відомий громадський діяч з Філядельфії Стефан Гавриш виголосив привіт від ЗУДАК-у, Окружної Ради Народного Союзу в Філядельфії, Самопомочі та Управи Відділу УККА у Філядельфії; привіт від ООЧСУ в Філядельфії висловив Михайло Майчук; від бувших жителів Перемишля та табору в Міттенвальді вітав ювілята Ярослав Дужий; щирий привіт від друзів громадської праці в таборах переміщених осіб на еміграції висловив магістер Іван Буртик.

Мірилом пошани до ювілята можуть служити чисельні письмові привіти, котрі надійшли з нагоди його 80-ліття з різних місцевостей ЗСА та заморських країн, як також з України. Згаданих привітів було понад кілька десятків і тому згадаю тільки про деякі з них. Привіти із архиєрейським благословенням прислали Владики Василь Лостен зі Стемфорду і Роберт Москаль з Парми, Огайо. Бадьорий і зворушливий привіт з України прислала пані Слава Стецько, голова Конгресу Українських Націоналістів і народний депутат Верховної Ради України. Щирими і теплими словами вітав свого бувшого побратима по зброї, полковник УПА Василь Коваль – “Кук”, який очолював боротьбу УПА після смерті генерала Тараса Чупринки – Романа Шухевича.

На закінчення цього гарного товариського бенкету-зустрічі виступив з кінцевим словом сам ювілят, дякуючи присутнім за чисельну участь.

Після бенкету гості, відїжджаючи додому, бажали панові Ковальчину ще довгих років плідної праці для добра української громади.

Іван Головінський

80 YEARS ON THE LIFE JOURNEY OF MR. MYCHAJLO KOWALCZYN

We Ukrainians are known for honoring our deserving citizens only after their death, rarely celebrating those whose deeds deserve our praise while they are still alive. And for this reason, it was a pleasant surprise when the children, grandchildren, and family of Mr. Mychajlo Kowalczyk planned a poignant and beautiful event to commemorate his 80th birthday.

And thus, on Saturday, April 17, 1999, a great crowd gathered at the Ramada Inn in Hannover, New Jersey—family, friends, and members of the Ukrainian community—to mark the 80th birthday of Mr. Mychajlo Kowalczyk, UPA soldier and community activist. Guests arrived early, coming from New Jersey, New York, Philadelphia, and even from distant Toronto. In a friendly and welcoming atmosphere, they mingled and exchanged opinions on political and social themes while waiting for the honoree. Zenia Brozyna ably emceed the entire event, keeping things light with a steady stream of humor as other family members, former UPA combatants, and numerous representatives of community institutions and organizations filled the hall.

Father Bohdan Karas opened the celebration with a benediction and a few words of welcome, and then led the assembly in a moving version of the Plast hymn “Otshe Nash” (Our Father). A slide show montage of rich and meaningful photos from the life of Mychajlo Kowalczyk, carefully selected and organized by Zenia Brozyna and expertly projected by Mr. Petro Bokalo, was a pleasant and interesting surprise for those present.

The montage included fascinating moments from the life of our honoree: his childhood, his school days, and his days in the ranks of the UPA. Many of those viewing the succession of photographs were transported back to the days of their own youth, recalling their native Karpaty, Ukraine’s green mountains, UPA raids, and friends no longer living. The slides also highlighted Mr. Kowalczyk’s community work in the displaced persons camps in Germany and in Philadelphia, where he continues to work selflessly in organizations committed to Ukrainian sovereignty. All those who knew the family were moved by the slides depicting the life of Mrs. Iryna Kowalczyk, a truly exemplary person who worked hard, in the face of immigrant reality, to raise her children as Ukrainian patriots and good citizens of the United States. Now adults, these children and their honored father take delight in the youngest members of their family.

A series of birthday greeting were also presented during the banquet. The Executive Assistant to the President of the Ukrainian Congress Committee of America, Mr. Evhen Ivashkiv, greeted the honoree on behalf of our leading community institution. Mr. Lev Futala congratulated his brother in arms from the Executive Board of the Society of Veterans of UPA. Mr. Petro Mytsyk, who had come from Toronto, Canada, brought greetings from the former fighters of UPA who now live in Canada. The vice chair of the Executive Board of ODFFU, Mr. Evhen Hanovsky conveyed greetings from this worthy community institution.

The well-known Philadelphia activist, Stefan Havrysh, congratulated the honoree on behalf of the UUARC, the Regional Council of the Ukrainian National Association in Philadelphia, the Selfreliance Credit Union, and the UCCA branch in Philadelphia. Mykhailo Maichuk greeted the honoree on behalf of the Philadelphia branch of the ODFFU. Jaroslav Duzhy expressed birthday wishes on behalf of all of the former residents of Peremyshl and the camp in Mittenwald. Mr. Ivan Burtyk greeted our honoree on behalf of all of the community activists in the displaced persons camps.

Numerous written greetings celebrating the honoree's 80th birthday were also received—from various locations in the United States and from overseas, including from Ukraine—a testimonial to the high regard in which he is held. Because there were many of these, I can single out only a few. Bishops Basil Losten from Stamford and Robert Moskal from Parma, Ohio sent their blessings. An enthusiastic and moving message was received from Ms. Slava Stetsko, the president of the Congress of Ukrainian Nationalists and a member of Ukraine's parliament, the Verkhovna Rada. UPA Colonel Vasyl Koval ("Kuk"), who assumed leadership of the UPA after the death of General Taras Chuprynka-Roman Shukhevych sent sincere and warm greetings.

At the end of the slide show, the attendees enjoyed champagne and sweets, all joining in to sing a rousing "Mnohaya Lita" set to the lively melody of "My Haidamaky," as befits a former commander of the UPA. As the banquet drew to a close, Mr. Kowalczy's son, Taras thanked everyone for honoring his father and the honoree also spoke briefly, thanking everyone for attending in such large numbers. Having enjoyed this momentous event, guests left for home, but not before wishing Mr. Kowalczy many more years of productive work for the benefit of the Ukrainian community.

Ivan Holowinsky

1999 р. Запрошення на моє 80-ліття, яке зробили мені діти.
1999. Invitation to my surprise 80th Birthday Party organized by my children.

Відзнака УПА, яку вирізьбив на уродини мій шватер Льоник.
The emblem of UPA which was hand carved into a shield by my brother-in-law Lonyk as a birthday gift.

Момент, коли я увійшов на залу і був зворушений несподіванкою.
Surprised and moved to tears as I entered into a room full of familiar faces.

Близька родина і о. Карась.
Rev. Karas and close family members rolled out the red carpet for me.

Отець Карась, Ярослав Кіцюк і Лев Футала вручають мені грамоту від Гол. Управи Т-ва УПА.
Rev. Karas, Yaroslav Kiciuk, Lew Futala are presenting a remembrance from the Executive Board of the Society of Veterans of UPA.

Я обкращений дітьми, Тарас, Дарка, Генко і Олесь.
I am embraced by Taras, Darka, Genko and Oles.

З далекої Канади приїхав мій друг Петро Мицак «Прапор», який привітав мене від друзів Канади.
My Canadian friend Petro Mycak «Prapor», greeted me on behalf of my UPA friends in Canada.

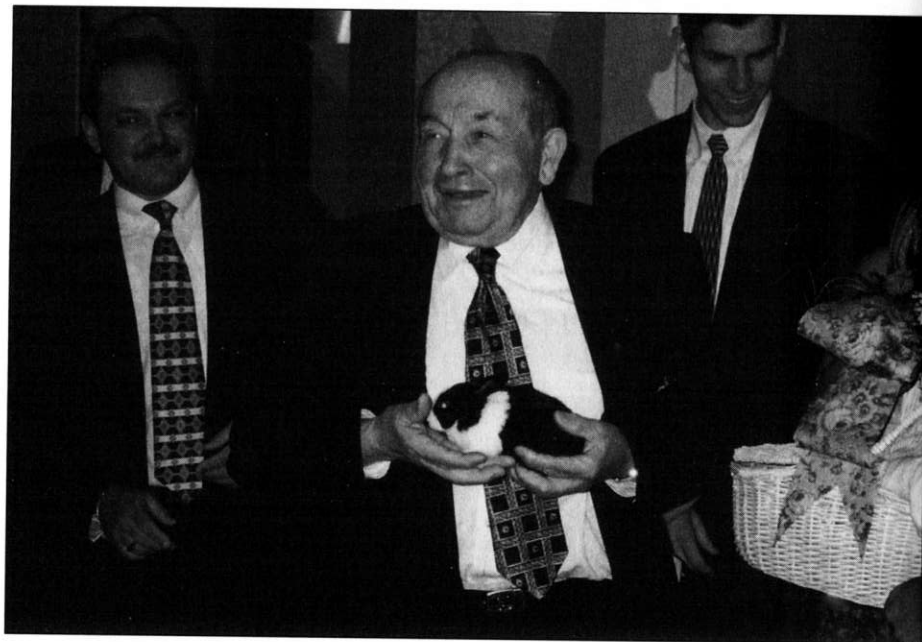
Автор вітає частину своїх гостей з Філадельфії.
Making the rounds, I gratefully welcome my guests from Philadelphia.

Л. Футала, Я. Федун, др. М. Лабунька і Б. Павлюк мені бажають 100 літ.
L. Futala, Y. Fedun, Dr. M. Labunka and B. Pawluk graciously wish me well.

*В кошику внуки для мене мають несподіванку.
You won't believe what my grandchildren have in that basket.*

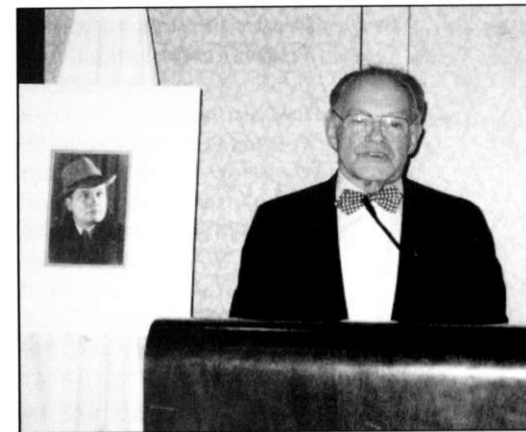
*Знаючи мою схильність до тварин, внуки подарували мені двох кріликів.
Knowing my affection for rabbits, they made me a gift of two precious bunnies.*

*Х. Брожина,
А. Ковальчин,
О. Брожина,
Б. Павлюк,
Д. Ковальчин,
А. Федьків і Зеня
мене оточили.
Christia, Adia, Oles,
Borys, Darka, Arko
and Zenia make
certain I'm happy
at my party.*

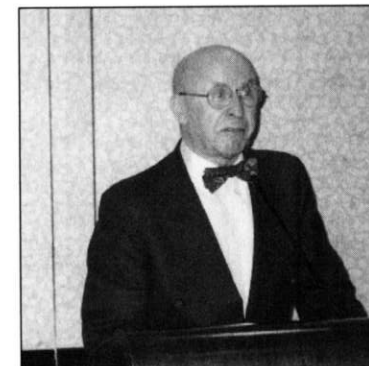
*Швагрова Стефа з чоловіком Льоником вітають мене на прийнятті.
My brother-in-law and his wife express their best wishes.*

*Директор Стефан Гавриш вітає мене від ЗУАДК.
Director Stepan Hawrysh extends his regards from UUARC.*

*Отець Карась – Капелян УПА в ЗСА.
Rev. Karas, UPA USA Chaplain.*

*Мій друг, Ярослав Дужий, який приїхав з Дітройту і вітає мене від перемишлянців.
It was very satisfying to see my friend Yaroslav Duzyj, who traveled from Detroit to greet me on behalf of our old friends from Peremyshl.*

Ювілеї бувають, Бурко, різні, знаю
 Але не кожному дав Бог їх святкувати,
 Тому на думці я нині Бурко маю
 Трохи Тебе по-християнськи розвеселити.
 МНОГАЯ ЛІТА ЛІТА, МНОГАЯ ЛІТА
 Хай наш Михайло до сто літ живе,
 Многая і Благая літа
 І животик свій пасе.
 Багато з нас нині вже старців
 Тому мало їх в нашому хорі чути,
 Але найкращий зі всіх тих голосів
 Це Твій, Бурко, якого мені ніколи не забути.
 Пам'ятаєш, Михайле, наш пишний край,
 Де цвила червона калина і розмай,
 Де розвивались пелюстки білої конвалії
 Як ми ішли боротись проти польської
 І більшовицької каналії.
 Там нам пройшла не одна весна,
 Де з кожною весною надія оживала,
 Бо таким як ми, була справа ясна
 А Матінка Божа, нас в опіці мала.
 І я думаю милий Михайле-Бурко,
 Що сам Бог держав Тебе на своїм шнурку,
 Щоб Тобі жодна кривда не могла статись
 Бо він Тобі обіцяв – Дев'ятдесятку святкувати.
 А там, хто зна, може ще сто літ
 Бо ж дивний є нині той світ.
 Тож мрія в Тебе хай не стліва,
 А надія Тебе дальше зрива.

Дмитро Грицько – «Цяпка»
 Dmytro Hrycko – «Ciapka»

Люблять Тебе діти, люблять онуки,
 Шанують друзі і я та моя сім'я.
 Радій, веселись, бо це в життю тільки раз
 Дай волю своєму духу, а все буде гаразд.
 Прийми, милий друже, привіт мій
 В цю щасливу Твою годину,
 Хай чарівний усміх Твій
 Розвеселить Твою всю родину.
 Прийми, Бурко, від мене китицю квітів,
 Що зібрав я з піль різних світів,
 Щоби пишні їх аромати
 Вилічили Твій ревматизм.
 Не проживай, що марний з мене поет
 Бо слабкий написав я Тобі комплемент,
 Не все надається до риму
 Решту напишу Тобі на другу зиму.

Твій незабутній друг Дмитро Грицько-Цяпка
 і моя дружина Стефа.

There are many anniversaries, Burko, I know
 That God allows only some to enjoy
 And thus, Burko, today I'd like
 To bring you some Christian good cheer:
 Many years! Many years! Many years!
 May our Mychajlo live one hundred years,
 Many and blessed years, to feed his belly.

Many of us are old today
 We hear but few in our choir.
 But the best of these voices
 Is yours, Burko,
 One that I'll never forget.

Remember, Mychajlo, our lovely land
 Where the European cranberry and green boughs flower
 Where lily of the valley spreads its white blooms
 Where we fought Polish and Bolshevik goons.
 More than one spring has passed since then
 And with each one our hopes revived
 For those like us, the matter was clear
 The Blessed Virgin had us under her care
 And how often I thought, my dear Mychajlo-Burko
 That God himself had tossed you a lifeline
 To keep you from harm
 Because he had vowed that you would see ninety
 And, who knows, even a hundred maybe.

Because this world is wondrous today
 Don't let your dream be extinguished
 From your children, your grandchildren there is love
 And respect from your friends, from my family and me.
 So rejoice and be merry,
 This comes in life but once
 Let your spirit free and all will be well.
 Please accept this fond greeting, my friend,
 In this, your happy hour.
 May your smile enchant and delight
 Your loving family.
 And accept my bouquet
 Collected from fields of many lands
 And may its delicious scent
 Cure your rheumatism.

And do not fret that I'm a mediocre poet
 Who's written such a weak tribute
 Not everything can rhyme
 The rest I'll write next winter, at another time.

Your unforgettable friend,
 Dmytro Hrycko-Ciapka and his wife, Stefa

Подяка

з нагоди

90-літнього Ювілею

**голові Товариства Вояків УПА в ЗСА
другові Михайлові Ковальчину - Бурому
за довголітню працю
в нашому Товаристві та інших організаціях.**

Друже Бурко!

Ти все кріпко тримав зброю у своїх руках, коли боровся за
кращу долю Нашої Батьківщини - України.

У вільному світі Твоєю зброєю стало слово, котрим Ти
продовжував цю боротьбу!

Подяка Тобі за це!

Вітаємо з Днем Народження і бажаємо всіх Божих Ласк!
Многая Літа!

За всіх членів Товариства Вояків УПА
ім. ген.-хор. Романа Шухевича - Тараса Чупринки
в ЗСА

Bogdan Kovalich

Богдан Ковалик - Височан
секретар Г.У.

Щира подяка

За гарне Вступне Слово д-рові Аскольдові Лозинському.

За переклад на англійську мову, дякую Маркові Тарнавському,
за редагування Тамарі Стадниченко Корнелісон
і за графіку розділів Оресті Федун.

Вдячний своїй дочці Зені Брожині за її великий вклад праці,
без якої ця книжка не побачила б світу.

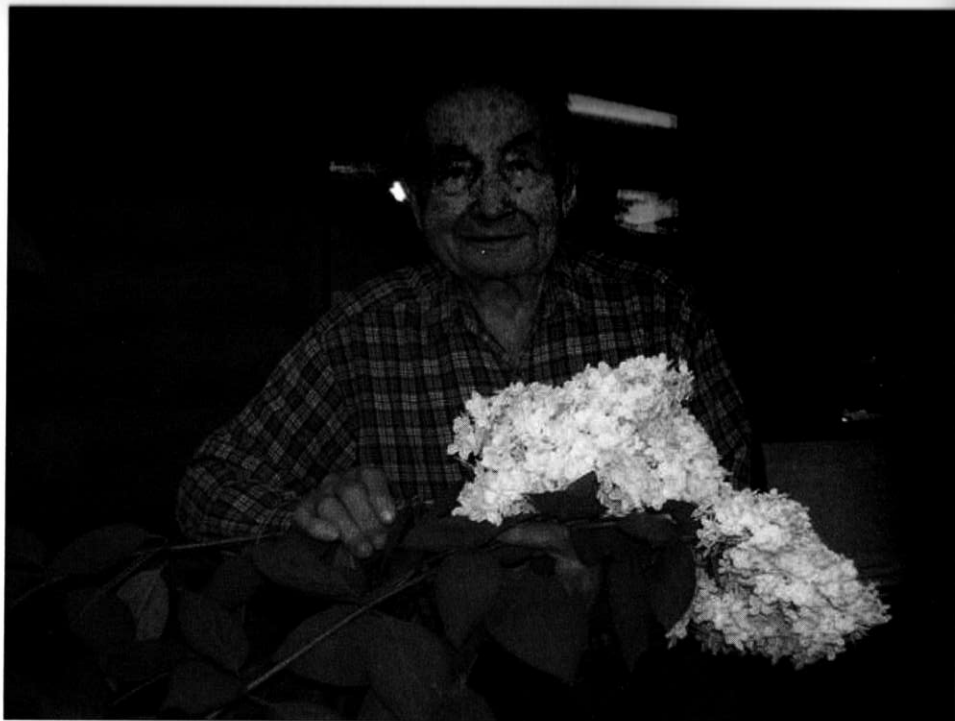

Sincere thanks

To Dr. Askold Lozynsky for the wonderful foreword to this memoir.

I also thank Marko Tarnawsky for translating this work into English,
Tamara Stadnychenko Cornelson for editing the English-language text,
and Oresta Fedun for the chapters graphics.

I am especially grateful to my daughter Zenia Brozyna for all of the work that
she has done. Without her, this book would never have seen the light of day.

На все добре!

Михайло Ковальчин — “Бурій”

Старшина УПА

Голова Світового Братства УПА

Голова Товариства Вояків УПА в ЗСА

ім. ген.-хор. Романа Шухевича — Тараса Чупринки

Wishing you all the best!

Mychajlo Kowalczyk — “Buriy”

Officer of the UPA

Head of the Worldwide Brotherhood of UPA

Head of the Roman Shukhevych — Taras Chuprynk

Society of Veterans of the UPA in the USA

Аскольд Лозинський. Вступ	7
Askold Lozynsky. Introduction	10
Михайло Ковальчин — “Бурій”. Автобіографія	14
Mychajlo Kowalczyk — “Buriy”. Autobiography	19
Volodymyr Viatrovyk. The Ukrainian Insurgent Army: A History of Ukraine’s Unvanquished Freedom Fighters	24

ІЗ ЮНИХ ДНІВ

Зеня Ковальчин Брожина. Грушатичі, повіт перемиський	47
Zenia Kowalczyk Brozyna. Hrushtychi — Peremyszl Povit (Region)	53

ПІСНЯ ПРО ГЕРОЯ УПА

Присяга вояка УПА	59
Зеня Ковальчин Брожина. Пісня про героя УПА	60
Zenia Kowalczyk Brozyna. Song of UPA Hero	62
UPA Soldier’s Oath	64
Михайло Ковальчин — “Бурій”. Вірні Батьківщині до останнього віддиху	65
Mychajlo Kowalczyk — “Buriy”. Faithful to the Fatherland to the last breath	70
Михайло Ковальчин — “Бурій”. Бірча	75
Mychajlo Kowalczyk — “Buriy”. Birch	70
Мої командири, друзі і подруги по зброї / My Commanders and Comrades-in-Arms	82
Михайло Ковальчин — “Бурій”. У засідці і в оточенні	89
Mychajlo Kowalczyk — “Buriy”. Ambush and Aftermath	93
Михайло Ковальчин — “Бурій”. Повстанські свята	97
Mychajlo Kowalczyk — “Buriy”. A Freedom Fighters Holiday	100
Михайло Ковальчин — “Бурій”. У Великий Рейд	103
Mychajlo Kowalczyk — “Buriy”. On the Great Raid	104
Михайло Ковальчин — “Бурій”. Дім Думблер	106
Mychajlo Kowalczyk — “Buriy”. House of Dumbler	108
Михайло Ковальчин — “Бурій”. Вдячний катови Гітлерові, що не став червоноармійцем	110
Mychajlo Kowalczyk — “Buriy”. How the executioner Hitler saved me from being drafted into the Red Army	111

НІМЕЧЧИНА — ТАБОРИ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ

Зеня Ковальчин Брожина. Німеччина. Табори переселенців	115
Zenia Kowalczyk Brozyna. Life in Germany (A Displaced Persons Camp)	117
Михайло Ковальчин — “Бурій”. Колишні вояки УПА в таборі Міттенвальд	119
Mychajlo Kowalczyk — “Buriy”. Former UPA Soldiers in the Mittenwald Displaced Persons (DP) Camp	123

НА АМЕРИКАНСЬКІЙ ЗЕМЛІ

Зеня Ковальчин Брожина, Тарас Ковальчин. На американській землі	139
Zenia Kowalczyk Brozyna, Taras Kowalczyk. On American Soil	144
На громадській ниві	161
Михайло Ковальчин – “Бурий”. Відділ УПА в Філадельфії	164
In the hromada	182
Mychajlo Kowalczyk – “Buryi”. UPA Branch in Philadelphia	186
Тато – купець... ..	188
Business Ventures	192

КВІТ ЩАСТЯ “МАМА”

Зеня Ковальчин Брожина, Тарас Ковальчин. Квіт щастя “Мама”	197
Zenia Kowalczyk Brozyna, Taras Kowalczyk. Fortune’s Flower	206
Шановний і Дорогий гість у нашій хаті / An honored and dear guest in our home	208
Михайло Ковальчин – “Бурий”. Патріярх Володимир був гостем у нашій хаті	209
Mychajlo Kowalczyk – “Buryi”. A guest in our home	212
Юрій Борець – “Чумак”. Гість з Австралії	215
Yuriy Borec – “Chumak”. Our guest from Australia	215
Степан і Надія Голяш. Дорогому другові Михайлові Ковальчин у 70-ліття з дня народження	216
Stepan and Nadia Goliash. To our dear friend Mychajlo Kowalczyk on the occasion of his 70 th Birthday	218

80-ОЮ ЗІРКОЮ СЯЄШ

Зеня Ковальчин Брожина, Тарас Ковальчин. 80-ою зіркою сяєш	223
Zenia Kowalczyk Brozyna, Taras Kowalczyk. As Your 80 th Star Shines	224
Іван Головінський. 80-ліття життєвого шляху Михайла Ковальчина	225
Ivan Holowinsky. 80 Years on the life journey of Mr. Mychajlo Kowalczyk	227
Дмитро Грицько-Цяпка. У Твій 90-ий ювілей, милий друже!	234
Dmytro Hrycko-Ciarka. On your 90 th anniversary, dear friend	235

На обкладинці: Дегендорф, 1947 р. Частина стрільців Великого Рейду на Захід. “Бурий” – перший справа.

On the cover: Degendorf, 1947. Some of the “upisty” that took part in UPA’s Great Raid to the West. “Buryi” – first from right.